

Ubogajte naš svet, predno je morda prepozno.

Usak previden človek skrbi za svojo in svoje rodbine prihodnost; ako pa kmalu umre, so vsa upanja in načrti uničeni. Proti temu se pa lahko vsakdo zavaruje, ako se udeleži uredbe, s kojo se peča že od leta 1864. „Prvo splošno uradniško društvo avstro-ogrske monarhije“. To je

starostno in rodbinsko preskrbljevanje

ki je upeljano od omenjenega društva potom življenjskega zavarovanja in katero nuja ne samo uradnikom, profesorjem, učiteljem in duhovnikom, nego tudi trgovcem, gozdarjem, kmetovalcem, obrtnikom itd. pod najcenejšimi in najbolj kulantnimi pogoji. Omenjenega vzroka, ne zavarovan biti pri uradniškem društvu, sploh ni. Ne more se oporekati:

Moji dohodki so premali.

Sam sem in nimam za nikogar skrbeti.

Preje moram plačati svoje dolgove.

Moja soproga je deležna penzije in otroci dobe vzgojevalne doneske.

O toliko letih mi nese trgovina toliko, da ne rabim zavarovanja.

Nesem denar raje v hranilnico.

Premožen sem, tedaj ne rabim zavarovanja.

Kdor ima take ali slične pomisleke, naj le popraša pri uradniškem društvu (naslov je spodaj označen). Društvo mu bode s številkami dokazalo, da je zavarovanje za vsakega dobiček in da se premije pri uradniškem društvu lahko zamore. Za zavarovanje po K 2000, plačljive takoj v slučaju smrti, najkasneje pa s 85 letom plača 30 letni mož samo 4 K mesečno, 35 letni mož K 4.56, 40 letni samo 5.36 (Tarif Ia)

Ako naj se izplača zavarovalnina po dovršenem 60 letu ali v slučaju smrti takoj, plača 30 letni mož za K 2000 samo K 5.25 (Tarif Id).

Za zavarovanje dote po K 10.000 na 20 let plača 40 letni mož mesečno samo K 34.60. Umrje potem kadarkoli — s čemur neha tudi uplačevanje premij — izplača se vseeno zavarovani znesek ob zapadlemu roku. T. pr. ako živi oče le še eno leto, je uplačal vsem K 415.20 in oirok dobi po dovršenem 20 letu vseeno K 10.000 izplačanih.

Zavarujete se lahko v vsaki starosti in za vsak čas! Zahtevajte takoj prospekt, dokler ste še zdravi, kajti ako ste si nakopali resno bolezen, je prepozno za sprejem.

Usa pojasnila daje vsakomur brezplačno: Prvo splošno uradniško društvo avstr. ogr. monarhije. Največja medsebojna življenjska zavarovalnica države, Dunaj I. Wipplingerstrasse 25./61.

Zadružna Zveza v Celju,

registrovana zadruga z omejeno zavezo

razteza svoj delokrog po Štajarskem, Kranjskem, Koroškem, Primorskem in v Dalmaciji ter ima namen, pospeševati razvoj zadružnega delovanja v obče ter zastopati koristi svojih članov v vsakem oziru.

Zadružna Zveza v Celju sprejema za člane vse pridobitne in gospodarske zadruge in društva kakoršnekoli vrste kakor: hranilnice in posojilnice, mlekarske in sirarske, kmetijske, konzumne in produktivne zadruge i. t. d.

Zadružna Zveza v Celju snuje in pospešuje poglavitno slovenske kmečke Raiffeisenske posojilnice ter kmetijske, mlekarske in druge gospodarske zadruge.

Revizijsko koncesijo t. j. pravico izvrševati obligatorično revizijo zadrug in društev po določilih zakona od 10. junija 1903, drž. zak. št. 133 je podelilo vis. c. kr. ministrstvo za notranje stvari Zadružni Zvezi v Celju z ukazom od 22. marca 1906 št. 743 ter izvršuje ista revizije po svojih strokovnjakih.

Denarna Centrala Zadružne Zveze v Celju je urejena vsem novodobnim potrebam primerno ter oskrbuje denarno sporavnost med svojimi članicami.

Denarna Centrala sprejema denar na obrestovanje v tekočem računu ali kot hranilne vloge, katere obrestuje po najvišji mogoči obrestni meri in jih izplačuje na zahtevanje poštnoobratno. Rentni davek plačuje Zadružna Zveza sama.

Denarna Centrala dovoljuje in izplačuje zadrugam kredit v tekočem računu ali kot naložbe po kar najbolj mogoči nizki obrestni meri in kar najhitreje.

Denarna Centrala je imela prometa l. 1906 približno okroglo 15 milijonov kron ter je ista velika dobrota za vse članice.

Vse zadruge Zadružne Zveze v Celju so imele v letu 1906:

denarnega prometa	K 236,848.258·92
čistega dobička	» 507.922·94
rezervnih skladov	» 3,672.985·25
skupnega lastnega imetje	» 5,541.905·98
ter vseh aktiv (premoženja) skupaj	» 100,572.031·71

Zadružna Zveza v Celju je član Splošne Zveze kmetijskih zadrug avstrijskih na Dunaju, ki izvršuje pri istej tudi obligatorično revizijo.

Zadružna Zveza v Celju bo imela koncem leta 1907 u članjenih okroglo 200 zadrug.

Zadružna Zveza v Celju je naslednica poprejšnjega društva Zveza slov. posojilnic, ki je bila osnovana leta 1882—1883. Delovanje teh korporacij in njenih funkcionarjev traja torej že 25 let in je to najstarejša Zveza na Slovenskem in na slovanskem jugu sploh.

Zastonj

je poština

pri pošiljtvah čez R 20. —

Za gospode

Fine moderne srajce, bele likane od K 2'— do 6'—.

Fine pisane srajce z ovratnikom in brez od 2'40—7'—

Fino moderno pisano platno in čefiri za srajce met. 60 v. 1'50.

Fine in trpežne spodnje hlače različne velikosti od 1.—2'80.

Fine moderne ovratnike različne fazone od 24—60. v.

Fine moderne bele in pisane naprsnike od 40—1'60.

Fine moderne bele in pisane zapestnice od 55 v. 70.

Fine moderne kravate različne fazone in barv od 30 v. 2'40.

Fine in trpežne naramnice različne barve od 60 v. 2'50.

Fine moderne in trpežne žepne robce det. od 1'60—12'—.

Fine močne in trpežne nogavice vseh barvah od 30 v. 1'50.

Fino trpežno in moderno sukno in kamgarne za obleke met. od K 3—15'—.

Za domače gospodinstvo

Trpežno in močno belo platno za perila od K 34—80. v.

Trpežno in močno belo platno za rjuhe od 1'20—1'70.

Trpežni in močen perilni kambuk za obleke od 46. v. —30'—.

Trpežno močno in moderno volneno blago za obleke 70 v. 5'—.

Trpežne in moderne garniture za postelje in mize od 10—30'—.

Trpežne moderne zastore in preproge vse vrste od 52 v. 2'—.

Trpežne in fine odeje za postelje satinaste in flanelaste od 3—15'—.

∞∞ Vzorce na vse strani proti vrnitvi zastonj. ∞∞

Trgovska hiša manufakturnega in modnega blaga
na debelo in drobno

R. STERMECKI — CELJE.

Posojilnica v Celju

Leta 1881 z neomejeno zavezo ustanovljen zavod, šteje nad 4300 zadružnikov, ki imajo uplačanih deležev nad 88.000 K ter ima nad sedem milijonov K hranilnih vlog in nad 340.000 K rezervn. zaklada.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni član zadruga ter se obrestujejo po $4\frac{1}{2}\%$. Posojilnica plačuje rentni davek sama ne da bi ga odtegnila vlagateljem; posojila daje na osobni in hip. kredit proti 5% $5\frac{1}{2}\%$ in 6% obrestovanju.

Uraduje vsak dan dopoldne od 9. do 12. ure izvz. nedelje in praznike v „Narodnem domu“ v Celju, I. nadstropje.

V lastni hiši

„Narodni dom“.

JUŽNOŠTAJERSKA

▲▲▲ HRANILNICA ▲▲▲

za katero jamčijo okraji: GORNJIGRAD, SEDNICA, ŠOŠTANJ, ŠMARJE pri Jelšah in VRANSKO za popolno varnost vlog in za njihovo, po pravilih določeno obrestovanje do neomejene visokosti, ima sedaj hranilnih vlog

 4.000.000 kron

Hranilnica posluje s strankami vsak dan dopoldne, izvzemši nedelje in praznike. ~~~~~

HRANILNE VLOGE obrestuje po 4% . . .

in pripisuje obresti polletno h kapitalu ter plačuje hranilnica rentni davek sama in ga ne odtegne . . . vlagateljem, tako, da dobe isti popolnoma . . .

 nad 4% obresti.

. . . Izposojuje pa na zemljiško varnost po 5 odstotkov. ~~~~~

občinam in korporacijam navedenih petih . . . okrajev po $4\frac{3}{4}\%$ obresti. . . .

Stariši in varuhi. Zahtevajte, kadar zalagate denar za mladoletne in varovance, da ga naloži sodišče edino le v „JUŽNOŠTAJERSKO HRANILNICO“.

 CEBJE, „Narodni dom“.

Edina narodna steklarska trgovina

FRAN STRUPI Δ CELJE

GRAŠKA CESTA ŠTEV. 4

ZALOGA STEKLA, PORCELANA IN
KAMENINE, BELGIJSKIM IN ČEŠKIM
ŠIP, SVETILK, OGLEDAL IN ZLATIH
ROBOV ZA OKVIRJE $\therefore$ VELIKA
IZBER NAMIZNEGA POSODJA TER
ISTEGA ZA ČAJ IN KAVO, KAKOR
TUDI UMIVALNIH GARNITUR $\therefore$

BOGATA IZBER RAZNOVRSTNEGA
POSODJA ZA PRIVATNIKE
GOSTILNE IN KAVARNE

ZALOGA NAGIZDNIH IZDELKOV
(OBRASKI, DEKORACIJE) IZ
STEKLA, PORCELANA, MAJOLIKE,
TERACOTTE, BRONA IN KOVINE.

PREVZETJE VSEH STEKLARSKIH
DEL PRI CERKVAH IN PRIVATNIH
STAVBAH KAKOR TUDI IZVRŠE-
VANJE OKVIRJEV PRI PODOBAH.

NAJNIŽJE CENE!
NAJSOLIDNEJŠA IN TOČNA
POSTREŽBA.

CENIKI NA RAZPOLAGO.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami

ZVEZNA TRGOVINA ▲ CELE

ROTOVŠKA
ULICA 2.

Izvrševanje štambilij, pečatnikov, vignet (Siegelmarke) za urade in za steklenice.

Trgovci preprodajalci imajo izjemne cene.

Priporoča svojo veliko zalogo raznovrstnega kancelijskega konceptnega, pismenega, dokumentnega, ministrskega, ovitnega, svilenega in barvanega papirja, svinčnikov, peres, peresnikov, radirk, skatljic za peresnike, kamenčkov, tablic, črnil, zavitkov, belih in barvanih v vseh velikostih, trgovskih knjig, molitvenikov, noticov itd. Albumi za slike, dopisnice in poezije, Svete podobe, male in velike, tintniki, stojala za slike, papirnate cevke, pisarni papirji v kasetah in mapah.

Lasna zaloga vseh tiskovin za urade, šolskih zvezkov in risank.

Prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart.

Papirnate vreče za trgovce po originalnih tovarniških cenah.

Na debelo in drobno.

Solidna in točna
postrežba.

Cenike tiskovin
in pisarniških potrebščin pošljemo
na zahtevo brezplačno.

SWOJI K SWOJIM!

EDINO NARODNO
PIVOVARNIŠKO
∴ PODJETJE!

I. SLOVENSKA
AKCIJSKA
DRUŽBA!

PRVO VEČJE
NARODNO
INDUSTRIJSKO
∴ PODJETJE ∴

DELNIŠKA

DRUŽBA

ZDRUŽENIH

PIVOVAREN ŽALEC IN LAŠKI TRG V LUBLJANI

PRIPOROČA

SVOJO VELKO ZALOGO IZBORNEGA
MARČNEGA IN BAVARSKEGA PIVA
IZ PIVOVARNE ŽALEC IN LAŠKI TRG

Družba se je potrudila urediti svoji pivovarni na najmodernejši način s tem, da si je omislila na laškem popolnoma nove stroje, posebno stroje za umetno hlajenje vležalnih kleti in urelnic v zvezi s strojem za izdelovanje ledu — vse po najnovejšem sistemu; postavila je v obeh pivovarnah nove steklenice z najnovejšimi snažilnimi in napolnilnimi stroji, napravila v Žalcu moderne vležalne kleti z novimi ledenicami ter si v surho pouzdige narodnega podjetja in zboljšanja domačega ∴ ∴ ∴ piva nabavila tudi najboljše vrste surovin ∴ ∴ ∴.

Tako popolnoma moderno preustrojeni in z novejšimi stroji opremljeni pivovarni proizvajale bodeti najboljša piva, tekmovali vsako tordko in prekašali vsa druga enaka podjetja ter delali čast domači industriji.

Priporočamo se vsem p. n. krčmarjem, hotelom, restavracijam ter slav. občinstvu v mnogobrojna naročila!

SWOJI K SWOJIM!

◇ ∥ ◇ ∥ ◇ ∥ ◇ ∥ ◇ ∥ ◇ ∥ ◇ ∥ ◇ ∥ ◇

Anton Sumrek, PODOBAR in POZBĀTAR

Celje. — Graška cesta št. 16.

se priporoča preč. duhovščini in cerkvenim predstojništvom, kakor slavnemu občinstvu, za napravo in popravilo oltarjev v raznih slogih ter vsakovrstnih svetniških podob, kakor sploh vse v to stroko spadajočih del.

Dela so priznana umetniško dovršena in cene nizke.

Josip Hočevar

trgovina z modnimi oblekami in konfekcijami za gospode.

Kolodvorska ulica 5 **CELJE** Kolodvorska ulica 5.

Priporoča svojo bogato zalogo narejenih oblek za gospode in dečke, kakor tudi športne suknje in površnike po najnižjih cenah, za bližajočo se sezono.

Delika izber tu-in inozemskega modnega blaga.

Paročila po meri se izvršujejo najelegantneje, natanko in točno.

CELJE

Breg št. 14.

Jurij Sinkovič

staubeni, pohištvni in portalni mizar.

Se priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu za vsa v svojo stroko spadajoča dela, katera izvršuje tudi v najmodernejšem secesionističnem slogu.

Cene zmerne.

Postrežba točna in solidna.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi
zavaruje človeško življenje

po vseh kombinacijah, izmed katerih
= so najugodnejše naslednje: =

1. ЗА СЛУЧАЈ СМРТИ, po kateri — naj se taista primeri kadarkoli — se izplača zavarovani kapital takoj dotičnim dedičem.

2. ЗА ДОЖИТЕЛЈЕ ИЛИ СМРТ, t. j. ako zavarovanec doživi naprej določeno leto, katero si sam izvoli, se izplača zavarovana istina njemu samemu; ako prej umrje, pa takoj njegovim dedičem. Pri tem načinu se more zavarovati tudi tako, da mu ostane istotoliko kapitala izplačilnega po smrti, kolikor ga je prejel ob doživljenju določene dobe.

3. ОЗНАЧЕНО, n. pr. mož in žena, brat z bratom ali kakšni drugi osebi, in sicer tako, kadar umrje eden izmed njiju, se izplača zavarovana vsota preživljenemu zavarovancu.

4. ЗА ДОБО 20 ЛЕТ, t. j. ako umrje v teh letih, se izplača zavarovani znesek dedičem; ako pa jih doživi, potem določi sam, kako se mu naj izplača kapital: ves naenkrat, v dosmrtnih obrokih, ali pa šele po smrti.

5. ЗА РЕНТО АБИ РОКОЗПИНО, katera se začena dotičniku izplačevati takoj po enkratni vlogi gotovega zneska, ali pa šele po nekolikih letih, in sicer do smrti.

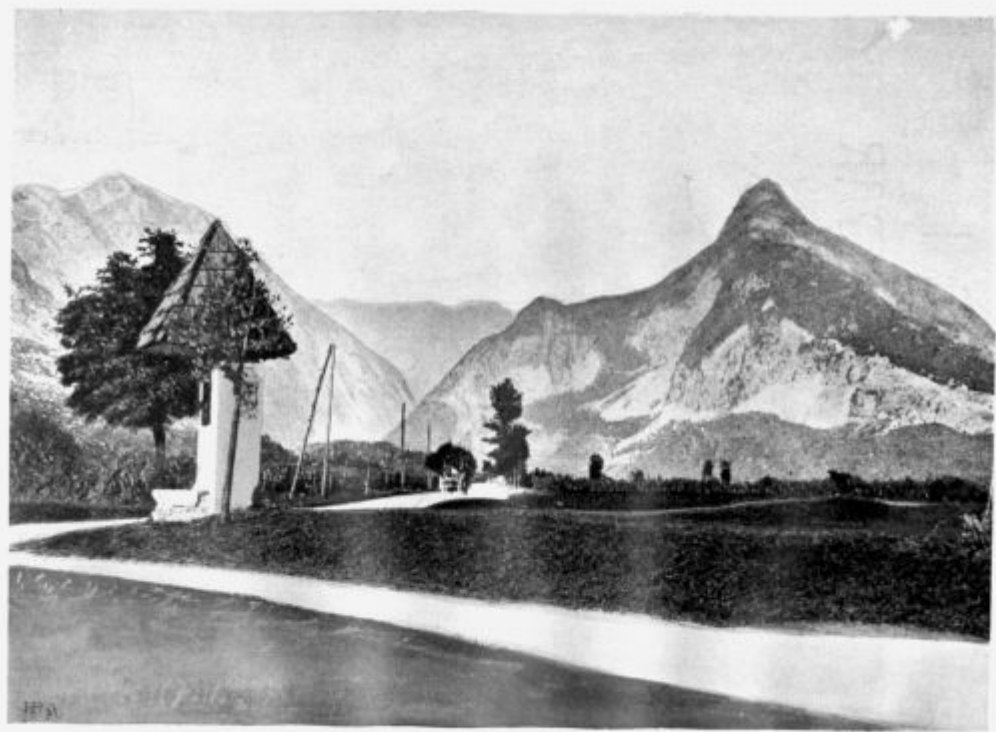
6. ДОТЪ ОЦРОКОМ, zlasti dekletom, katera se izplača, ko doživi zavarovani otrok, 18., 20. ali 24. leto svoje dobe in to tudi takrat, ako je zavarovalec (oče, mati, skrbnik itd.) umrl pred koncem zavarovalne dobe, dasi v tem slučaju preneha daljnje uplačevanje zavarovalnine. Ako umrje otrok pred določenim letom, se izplača vsa zavarovalnina roditelju, zavarovalcu itd., ali pa se prenese ves kapital na kakšno drugo osebo.

Ose te in ostale načine zavarovanja prevzame banka „Slavija“ po ugodnejših pogojih in cenejših tarifih, kakor vse druge zavarovalnice. Urhutega pa imajo člani banke „Slavija“ — ker je vzajemna zavarovalnica — brez posebnega priplačila. Še pravico do dividende, t. j. do deleža čistega dobička, ki je doslej iznašal po 10, 20, 25 in eno leto celo 48 odstotkov.

Rezervni fondi koncem leta 1906	K 38.242.078-78
Pupilarno varno naloženih	„ 37.257.674-26
Izplačani kapitali in škode leta 1906	„ 4.760.609 98
Izplačani kapitali in škode sploh	„ 91.936.993-73
Plačana zavarovalnina leta 1906	„ 8.678.305-50
Izplačana dividenda leta 1906	„ 239.526-36
Izplačana dividenda sploh	„ 1.836.419-57

Osa potrebnejša pojasnila o zavarovalnih zadevah daje radovoljno generalni zastop banke „Slavija“ v Ljubljani v lastni hiši v Gosposkih ulicah št. 12.

Bolška dolina

ILUSTROVANI
NARODNI KOLEDAR

1908

UREDIL PROFESOR
DR. ANT. DOLAR

□ LETO XIX. □

LAST, ZALOŽBA IN TISK
«ZVEZNE TISKARNE» V
CELJU

17504/19

22.340
4.3.1939

Leto 1908

je prestopno leto ter ima 366 dni; med temi
je 66 nedelj in praznikov.

Leto 1908 je 6621. leto julijanske perijode, 8008. po stvarjenju sveta. — Židovsko leto 5668., ki se je začelo dne 9. kimovca 1907, je skrajšano prestopno leto, ki ima 383 dni ter jenja dne 25. kimovca 1908, nakar se začne 26. kimovca židovsko leto 5669., ki je nadštevilo navadno leto in šteje 355 dni. — Mohamedansko leto 1325, ki se je začelo dne 14. svečana 1907, je prestopno leto, šteje 355 dni in jenja dne 3. svečana 1908, nakar se prične dne 4. svečana mohamedansko leto 1326, ki je navadno leto in šteje 354 dni.

*

Sodnijske počitnice.

Ob nedeljah, kakor tudi na božični dan se ne smejo vršiti obravnave. Odreditev obravnave na kak drug praznik je dovoljena le, ako je nevarnost zamude (§ 221 civ.-pravd. r.).

Kot prazniki morajo veljati: 1. in 6. prosinec, svečnica, oznanjenje Device Marije, Kristusov vnebohod, velikonočni in binkoštni ponedeljek, dan presv. Rešnjega telesa, god sv. Petra in Pavla, vnebovzetje Marije Device, rojstvo Marije Device, god vseh svetnikov, preč. spočetje Marije Device, 26. gruden, na deželnega patrona in razen tega za vsako sodnijo oni verski prazniki, ob katerih dneh v dotičnem sodnem kraju običajno miruje opravični promet. Zadnjo vrsto praznikov določi in naznani predsednik deželnega nadsodišča za posamezne dele svojega področja (§ 44 just. min. odredbe z dne 5. vel. travna 1897, št. 112 drž. zak.). Sodne počitnice trajajo šest tednov; začno se pri vseh sodiščih dne 15. mal. srpana in trajajo do vštetega 15. vel. srpana. Med sodnimi počitnicami se vrše obravnave samo o političnih stvareh (§§ 222 in 223 civ. pravd. reda in § 47 just. min. odredbe z dne 5. vel. travna 1897, št. 112 drž. zak.).

Godovinska števila za leto 1908.

Gregorijanski koledar.

Zlato število	9	Rimsko število	6
Epakta ali lunino kazalo XXVII.		Nedeljska črka	ED
Solnčni krog	13	Letni značaj ali god. št. XXIX.	

Julijanski koledar.

Zlato število	9	Rimsko število	6
Epakta ali lunino kazalo	IX.	Nedeljska črta	FE
Solnčni krog	13	Letni značaj	—

*

Dvorni prepovedani časi,

kadar so zaprta c. kr. dvorna gledališča.

Dne 28. rožnika (na večer pred smrtnim dnevom Nj. Veličanstva cesarja Ferdinanda I.). Dne 10. kimovca (na večer pred smrtnim dnevom Nj. Veličanstva pokojne cesarice Elizabete). — Vsled posebnih zadržkov se prelože lahko ti dnevi po najvišjem odloku.

*

Državni prepovedani časi.

Gledališke predstave in javne razveseljave, kakor koncerti druge zabave z godbo itd. so prepovedani zadnje tri dni velikega tedna v dan presv. Rešnjega telesa in 24. grudna. Na Veliko noč, na binkoštno nedeljo in dne 25. grudna se smejo vršiti samo predstave v dobrodelne namene in z dovoljenjem politične oblasti, ki ima dajati dovoljenja za gledališke predstave. Javni plesi se ne smejo vršiti tiste dni, ob katerih se gledališke predstave vobče ne smejo ali le s posebnim dovoljenjem vršiti.

*

Cerkveni prepovedani časi.

Obhajati ženitve je prepovedano od 1. adventne nedelje do razglašnja Gospodovega in od pepelnice do bele nedelje.

Premakljivi prazniki.

Za katolike in protestante.

Ime Jezusovo	19. prosinca.
Septuagesima	16. svečana.
Pepelnica	4. sušca.
Marija devica sedem žalosti	10. malega travna.
Velika noč	19. malega travna.
Križevo (prošnji dnevi) . . . . . 25, 26. in	27. velikega travna.
Vnebohod	28. velikega travna.
Binkošti	7. rožnika.
Sv. Trojica	14. rožnika.
Sv. Rešnje telo	18. rožnika.
Srce Jezusovo	26. rožnika.
Angelska nedelja	30. velikega srpana.
Ime Marijino	13. kimovca.
Rožnenska nedelja	4. vinotoka.
Posvečenje cerkva	18. vinotoka.
1. adventna nedelja	29. listopada.

Od Božiča do pepelnice je 70 dni ali 10 tednov. Post se začne dne 4. sušca in jenja 18. malega travna; postna doba je 47 dni.

*

Znamenja za lunine krajece.

Mlaj ☽

Prvi krajec ☾

Ščep ali polna luna ☽

Zadnji krajec ☾

*

Letni vladar v letu 1908 je mesec.

Mesec, kot najbližji sosed zemlje v ozvezdju, je vzbujal že od nekdanje pozornosti človeštva. Ker se redno spreminja, so ga uporabljali že v najstarejših časih za razdelbo časa. Mesec kroži okrog naše zemlje; da prepotuje ta krog, rabi 27 dni 7 ur 43 minut. Na svojem potu krog zemlje pride v različne lege med zemljo in solncem; odtod izvira sprememba njegove, od solnca obsijane površine. Mesec je odaljen od zemlje 384.000 kilometrov; njegov premer znaša nekaj manj kot četrtino zemeljskega, to je 3475 kilometrov. Turki še danes štejejo mesece kot čas od enega ščepa do drugega.

Letni časi.

Pomlad se začne 21. sušca ob 1. uri 33 min. popoldne.
Poletje se začne 21. rožnika ob 9. uri 25 min. zjutraj.
Jesen se začne 23. kimovca ob 12. uri 4 min. zjutraj.
Zima se začne 22. grudna ob 6. uri 39 min. ponoči.

*

Solčni in lunini mrki leta 1908.

Leta 1908 mrkne solnce trikrat, a pri nas ne bomo videli nobenega teh mrkov. Luna ne mrkne nobenkrat.

1. Solnce mrkne popolnoma dne 3. prosinca. Začetek ob 8. uri 13 minut zvečer, konec ob 1. uri 29 minut zjutraj. Mrk bodo videli v severo-vzhodnem delu Avstralije, v Novi Gvineji, Srednji Ameriki in po Velikem oceanu.

2. Solnce mrkne obročasto dne 28. rožnika. Začetek ob 2. uri 32 minut popoldne, konec ob 8. uri 36 minut zvečer. Mrk bodo videli po vzhodnem delu Velikega oceana, Severni Ameriki, deloma v Južni Ameriki, po severnem delu Atlantskega morja, severo-zapadni Afriki in južno-zapadni Evropi.

3. Solnce mrkne obročasto dne 23. grudna. Začetek ob 10. uri 12 minut predpoldnem, konec ob 3 uri 28 minut popoldne. Mrk bodo videli v Južni Ameriki, Južni Afriki, Madagaskarju in južnem delu Atlantskega oceana.

*

Kvaterni in drugi posti.

- I. kvatre, spomladanske ali postne: 11., 13. in 14. sušca.
  - II. kvatre, letne ali binkoštno: 10., 12. in 13. rožnika.
  - III. kvatre, jesenske: 16., 18. in 19. kimovca.
  - IV. kvatre, pozimske ali adventne: 16., 18. in 19. grudna.
- Drugi postni dnevi so zaznamovani s †.

*

Letni značaj.

Leto 1908 je splošno bolj mokrotno kakor suho. -- Spomlad je mokrotna ter gorka, semtertje slana, cel sušec je mrzlo, malega travna deževno; velikega travna v pričetku lepo, vendar tudi deževno

in mrzlo. Rožnika prijetno, včasih dež. — Poletje vobče gorko, vendar večkrat hladno. — Jesen in zima. V začetku mokrotno, srednje mrzlo, nato zelo mrzlo in mokrotno. v grudnu kmalu sneg, nato nalivi, po 20. precej mrzlo, toda megleno do približno 12. prosinca, nato nekoliko zmerneje.

Deželni patroni.

Češko: Janez Nepomuk (16. velikega travna) in Venceslav (28. kimovca). — Bukovina: Janez Novi s Suczave (14. rožnika). — Dalmacija: Hijeronim (30. kimovca). — Galicija: Mihael (29. kimovca) z izjemo krakovskega okraja. — Koroško: Jožef (19. sušca). — Kranjsko: Jožef (19. sušca) in Jurij (24. malega travna) se praznuje dne 23. malega travna. — Krakovski okraj: Stanislav (7. velikega travna), se praznuje dne 8. velikega travna. — Hrvaško: Elija (20. malega srpana) in Rok (16. velikega srpana). — Primorsko: Jožef (19. sušca). — Moravsko: Ciril in Metod (5. mal. srpana). — Spodnjeavstrijsko: Leopold (15. listopada). — Gornjeavstrijsko: Leopold (15. listopada). — Solnograško: Rupert (24. kimovca). — Šlezko: Hedviga (15. vinotoka). — Sedmograško: Ladislav (27. rožnika). — Slavonija: Janez Krstnik (24. rožnika). — Štajersko in Severno Tirolsko: Jožef (19. sušca). — Južno Tirolsko: Virgilij (26. rožnika). — Trst (mesto in okolica): Just (2. listopada). — Ogrsko: Štefan, kralj (20. velikega srpana).

*

Važne letnice iz slovanske zgodovine in drugi važni dogodki iz slovenskih pokrajin.

Dne 1. prosinca l. 1584. dokončan je tisk prve imenitne slovenske knjige: «Biblia, tu je use svetu Pismu Stariga ien noviga Testamenta, Slovenski tolmazhena scusi Juria Dalmatina».

Dne 1. prosinca l. 1812. uveden je v ilirskih vojvodinah francoski koledar, ki odpravi katoliške praznike, razen nedelj, Božiča, vnebohoda Kristusovega, vnebovzvetja Matere božje in praznika vseh svetnikov.

Dne 3. prosinca l. 1703. pride princ Evgen Savojski k vojski na Laško potujoč, v Ljubljano.

Dne 12. prosinca l. 1615. dobe Kacijanarji baronsko diplomo in dne 28. velikega travna l. 1665. grofovski naslov.

Dne 5. svečana l. 1421. napade Žižka Adamite na nekem osredku v Ložnici ter jih popolnoma potolče.

Dne 8. svečana l. 1444. potrdi cesar Friderik v Ljubljani in Kamniku vse pravice in svoboščine.

Dne 12. svečana l. 1774. porodi se Valentin Stanig, obuditelj slovenske zavednosti na Primorskem.

Dne 17. svečana l. 1601. sežgo v Kranju protestantske knjige na trgu blizu »prangarja».

Dne 19. svečana l. 1886. umrl je v Adlešicah v črnomaljskem okraju pisatelj slovenski, Leopold Gorenjec »Podgoriški», porojen 12. listopada l. 1840. v Št. Rupertu na Dolenjskem.

Dne 23. svečana l. 1527. kronan je bil Ferdinand za kralja v Pragi, češke dežele se združijo z Avstrijo.

Dne 24. svečana l. 1721. da Peter Veliki, car ruski, novo ustavo za rusko cerkev.

Dne 27. svečana l. 1275. izroči Rudolf I. Koroško in Kranjsko vojvodi Filipu.

Dne 3. sušca l. 1480. sklenil je deželni zbor Kranjski v Ljubljani, pobirati takozvani »turški vinar».

Dne 3. sušca l. 1605. pogori na šentpeterskem predmestju v Ljubljani 53 hiš.

Dne 5. sušca l. 1477. dobilo je mesto Krško mestne pravice.

Dne 8. sušca l. 1553. ustanovi cesar Ferdinand za oslabele rudarje idrijske dvorno bolnico.

Dne 8. sušca l. 1528 potolče Ivan Kacijanar pri Szinjeji blizu Košic vojsko kralja Zapolje.

Dne 8. sušca 1811. l. odpravi francoska vlada samostan usmiljenih bratov v Ljubljani.

Dne 9. sušca l. 1528. požigali in plenili so Turki že ob poluosmih pred Postojino.

Dne 10. sušca l. 1573. zahtevajo kranjska duhovščina, potem mesta in trgi v deželnem zboru enakopravnosti zaradi volitev.

Dne 10. sušca l. 1601. razstrele v Radovljici protestantsko cerkev.

Dne 10. sušca l. 1655. porodi se v Ljubljani dr. Ivan Gregor Dolničar pl. Thalberg, zgodovinar kranjski; † dne 3. vinotoka l. 1719.

Dne 12. sušca l. 1528. odženo Turki več stotin kristjanov v Bosno v sužnost.

Dne 1. malega travna l. 1797. pride francoski general Bernadotte v Ljubljano.

Dne 6. malega travna l. 1580. izda nadvojvoda Karol poseben rudarski red za Idrijo, katero je istega leta dobil v svojo last.

Dne 11. malega travna l. 1004. poklonil je kralj Henrik II. graščino Bled škofijstvu briksenskemu.

Dne 15. malega travna l. 1811. zapove cesar Napoleon novo organizacijo ilirskih dežel.

Dne 16. malega travna l. 1257. ustanovitev prve javne bolnice na Dunaju pod češkim Otakarjem.

Dne 1. velikega travna l. 1567. potrdi nadvojvoda Karol v Gradcu vse pravice kranjske dežele, Istre, slovenske marke in Metlike.

Dne 1. velikega travna l. 1848. povabi grof Lev Thun vse Slovane k slovanskemu kongresu v Zlato Prago.

Dne 2. velikega travna l. 1447. zapove cesar Friderik IV. Ljubljancem, da pomagajo mesto utrditi.

Dne 3. velikega travna l. 1524. pogori Novi trg v Ljubljani z deželno hišo in orožarno.

Dne 3. velikega travna l. 1635. vnel se je v Preboldu in Ostrvici nad Celjem punt.

Dne 7. velikega travna l. 1797. izroči general Bernadotte vlado kranjske dežele avstrijskemu generalu Meerveldtu in 8. velikega travna odrinejo zadnji Francozi iz Ljubljane.

Dne 8. velikega travna l. 1079. umori kralj Boleslav II. svojeručno sv. Stanislava v neki kapeli v Krakovem.

Dne 8. velikega travna l. 1561. napadejo Turki Kostel na Kolpi.

Dne 13. velikega travna l. 1615. in 9. svečana l. 1621. potrdi brižinski škof vse stare pravice rudarstva v Gorenjih in Dolenjih Železnikih.

Dne 3. rožnika l. 1472. sežgo Turki cerkev sv. Petra v Ljubljani.

Dne 3. rožnika l. 1849. vhod Rusov v Požunj.

Dne 4. rožnika l. 1471. razgrajajo Turki okolo Ljubljane.

Dne 10. rožnika l. 1592. pride Hasan paša z veliko vojsko pred Vihič, kjer je zapovedoval Josip Lamberški.

Dne 11. rožnika l. 1077. podari kralj Henrik IV. oglejskemu patrijarhu Sigehardu »kranjsko« in »slovensko« (wendische) marko.

Dne 14. rožnika l. 1798. porodi se Fran Palacký, imenitni češki zgodovinar.

Dne 14. rožnika l. 1810. zatro Francozje kapucinski samostan v Ljubljani, katerega spremene v vojaško skladišče.

Dne 16. rožnika l. 1826. uničijo s posabljanjem puntarske janičare v Carigradu.

Dne 8. malega srpana l. 1703. odpro uršulinke žensko šolo v Ljubljani.

Dne 4. malega srpana l. 1521. potrdi nadvojvoda Ferdinand na prošnjo županstva vse pravice, svoboščine in privilegije mestu ljubljanskemu, katere je bilo prejelo od Friderika IV., Maksimilijana ter njiju prednikov.

Dne 4. malega srpana l. 1591. † Jakob Petelin (Gallus) v Pragi, porojen na Kranjskem okolo l. 1550.

Dne 6. malega srpana l. 1418. potrdi Ernest Železni Ljubljani vse privilegije, katere je dotlej imela.

Dne 7. malega srpana l. 1631. pogori avguštinski samostan v Ljubljani.

Dne 7. malega srpana l. 1809. naloži Napoleon I. Kranjski 15,260.000 frankov kontribucije.

Dne 9. malega srpana l. 1457. poklonijo se Ribničanje cesarju Frideriku IV.

Dne 11. malega srpana l. 1617. prekorači Markvard, vitez nemškega reda in kranjski vojni komisar, s kranjskim viteštvom in 100 kmeti ponoči Sočo in zapodi 800 Benečanov v beg.

Dne 17. malega srpana l. 1493. pogori vsa Ljubljana in pogine 19 oseb v ognju.

Dne 1. velikega srpana l. 1373. pogori velik del Ljubljane.

Dne 2. velikega srpana l. 1563. dobi Sebastijan Krelj (v Ljubljani) službo protestantskega pridigarja.

Dne 3. velikega srpana l. 1621. prosijo Štajerci deželne stanove kranjske pomoči zoper ogrskega rovarja Battijanija.

Dne 10. velikega srpana l. 1668. je uničil grozen požar nad polovico Kránja.

Dne 18. velikega srpana l. 1451. zapove cesar Friderik IV. Kamničanom, da pomagajo kopati mestni rov.

Dne 20. velikega srpana l. 1749. pogori ob tretji uri popoldne mesto Kranj.

Dne 24. velikega srpana 1475. je bila pri Lembachu bitka kristjanov s Turki. Takrat je palo mnogo kranjskih plemičev.

Dne 26. velikega srpana l. 1278. je bil Otakar, češki kralj, v bitki na Marskem polju ubit.

Dne 29. velikega srpana l. 1526. zmagajo Turki pri Mohaču; Ogrsko in del južnih Slovanov jim pride v oblast.

Dne 31. velikega srpana l. 1589. je umrl Jurij Dalmatin pri sv. Petru poleg Postojne.

Dne 1. kimovca l. 1686. postilo se je mesto Ljubljana ob kruhu in vodi, da bi tako izprosilo naši vojski, stoječi pred Pešto, zmago nad Turki.

Dne 3. kimovca l. 1313. umrje v Ljubljani Ana, hči češkega kralja Venčeslava, soproga vojvode Henrika.

Dne 12. kimovca l. 1798. je bil porojen pesnik Ivan Vesel (Koseski) v Kosezah na Gorenjskem, umrl dne 26. sušca l. 1884.

Dne 13. kimovca l. 1813. so pripeljali 32 voz francoskih ranjencev iz Šmarja v Ljubljano.

Dne 14. kimovca l. 1449. prepove cesar Friderik sejme na Igu, v Šmarju in na drugih krajih, samo da bi Ljubljančanje škode ne trpeli.

Dne 15. – 21. kimovca l. 1812. je bil strahovit požar Moskve.

Dne 16. kimovca l. 1532. so naskakovali Turki Maribor, katerega je izvrstno branil Žiga Višnjegorski ter srečno odbil tri naskoke turške drhali.

Dne 29. kimovca l. 1813. zasedejo avstrijski polki Ljubljano.

Dne 1. vinotoka l. 1533. razglase na Kranjskem s Turki sklenjen mir.

Dne 13. vinotoka l. 1814. pregnali so Francoze iz Idrije.

Dne 16. vinotoka l. 1809. napade 800 oboroženih kmetov francoskega rudarskega oskrbnika Toulona in ga zapro.

Dne 22. vinotoka l. 1809. naznani streljanje na ljubljanskem gradu in zvonjenje po vseh cerkvah, da se je sklenil s Francozi mir.

Dne 25. vinotoka l. 1784. odpravljen je zatiški cistercijanski samostan.

Dne 27. vinotoka l. 1835. porojen je bil pesnik Simon Jenko na Podreči, umrl v Kranju dne 21. vinotoka 1869.

Dne 31. vinotoka l. 1851. umrl je Peter Petrovič II. Njegoš, vladika črnogorski.

Dne 3. listopada l. 1443. potolče Ivan Hunjad pri Nisi na bolgarski Moravi Turke, 2000 jih obleži, 4000 pa je bilo ujetih.

Dne 11. listopada l. 1870. dal je kralj Ljudevit oslepiti Rastislava, strica moravskega kneza Svatopluka.

Dne 12. listopada l. 1869. odstranijo Francozje v Ljubljani z vseh javnih in privatnih poslopij avstrijskega orla.

Dne 16. listopada l. 1887. umrl je v Ljubljani slovenski jezikoslovec Fran Levstik, porojen v Retijah na Dolenjskem dne 27. kimovca l. 1831.

Dne 22. listopada l. 1253. prevzame Otakar češko kraljestvo.

Dne 25. listopada l. 1780. izgotovljen je v Ljubljani Gruberjev kanal.

Dne 26. listopada l. 1800. porojen je bil na Slomu Anton Martin Slomšek, poznejši škof lavantinski, umrl 24. kimovca l. 1862. v Mariboru.

Dne 28. listopada l. 1805. pridejo Francozje drugič v Ljubljano.

Dne 30. listopada l. 1433. konec husitske vojne na Češkem.

Dne 3. grudna l. 1809. prisežejo v poslopju deželne vlade vsi javni uradniki ljubljanski novemu vladarju Napoleonu zvestobo.

Dne 4. grudna l. 1462. razpodi češki kralj Jurij Poděbrad puntarje, ki so na Dunaju oblegali cesarja Friderika IV.

Dne 6. grudna l. 1784. je bil v Ljubljani močan potres.

Dne 12. grudna l. 1760. porodi se pravoslovec Tomaž Dolinar.

Dne 24. grudna l. 1782. zatrl je cesar Jožef mnogo samostanov, med temi tudi Zajčki samostan.

Dne 25. grudna l. 1365. razglasi cesar Karol IV. v Pragi zlatopečatno pismo.

Dne 29. grudna l. 1600. sežgo na ljubljanskem trgu osem voz slovenskih protestantskih knjig in dne 9. prosinca l. 1601. zopet tri voze.

*

Okrajšave na vizitnicah (posetnicah).

(Francosko).

- p. f.** (pour féliciter) = voščiti srečo.
p. c. (pour condoler) = izraziti sožalje.
p. r. (pour remercier) = zahvaliti.
p. f. v. (pour faire visite) = naznaniti obisk.
p. r. v. (pour rendre visite) = vrniti obisk.
p. p. c. (pour prendre congé) = vzeti slovo.

*

Razlika v brzini.

V eni sekundi preleti :

elektrika	444,414.000	metrov
svetloba	311,090.000	"
elektrika v žici na zraku	36,000.000	"
elektrika v žici pod morsko vodo	4,000.000	"
zemlja se zasučje okoli solnca	29,000.000	"
zvok v zraku	322	"
golob-pismonoša	22—31	"
ekspresni vlak	16	"
vojaški kolesar	4 $\frac{1}{4}$	"
pešec	1 $\frac{1}{3}$	"

Vremenski ključ

s katerim vsakdo lahko izve vreme za vse leto naprej, ako le ve, kdaj se luna izpremeni, to je: ob kateri uri nastopi prvi krajec ☾, ščip ☽, zadnji krajec ☾ in mlaj ☽.

Ta ključ je sestavil slavni zvezdogled J. W. Herschel in du-najska kmetijska družba ga je leta 1839. spoznala za najzaneslji-vejšega. Pomeni pa, kadar se luna izpremeni.

O uri	Po leti	Po zimi	O uri	Po leti	Po zimi
od 12. opol. do 2. popol.	veliko dežja	sneg in dež	od 12. do 2. po noči	lepo	mrzlo, če ni jugozapad
od 2. do 4. popoldne	izpre- membno	lepo in pri- jetno	od 2. do 4. zjutraj	mrzlo z dežjem	sneg in vihar
od 4. do 6. popoldne	lepo	lepo	od 4. do 6. zjutraj	dež	sneg in vihar
od 6. do 10. zvečer	lepo pri sev. ali zapadu, dež pri jugu ali jugozap.	dež in sneg pri jugu ali jugozapadu	od 6. do 10. dopoldne	izpre- membno	dež pri se- verozapadu, sneg pri izhodniku
od 10. do 12. po noči	lepo	lepo	od 10. do 12. opoldne	veliko dežja	mrzlo in mrzel veter

Opomba. Vse leto se razdeli na dva dela, t. j. na leto in zimo; za leto velja čas od dne 15. malega travna do 16. vinotoka, ostali čas pa velja za zimo. — Da se more na ta ključ bolj zanašati, nego na druge koledarje, prepričali so se učenjaki po večletnih opazovanjih.

KOLEDAR
za leto 1908.

PROSINEC

Hrvatsko:
Siečanj

Češko:
Leden

Poljsko:
Styczeń

Rusko:
Январь

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Sreda 2 Četrtek 3 Petek 4 Sobota	Novo leto. Obrezovanje Gospod. Makarij, opat; Martinijan, škof Genovefa, devica; Anter, papež Tit, škof; Izabela, kraljica	☉ Mlaj 3. ob 10. uri 49 min. popoldne.
5 Nedelja 6 Pond. 7 Torek 8 Sreda 9 Četrtek 10 Petek 11 Sobota	Ned. pred razgl. Gosp. Telesfor Sv. trije kralji. Razglaš. Gospod. Valentin, škof; Lucijan, m. Severin, opat; Bogoljub m. Julijan in Bazilisa, mučenca Pavel I., papež; Agaton, papež Higin, pap. muč.; Božidar, opat	☽ Prvi krajec 10. ob 2. uri 58 min. popold.
12 Nedelja 13 Pondelj. 14 Torek 15 Sreda 16 Četrtek 17 Petek 18 Sobota	1. po razgl. Gospod. Arkadij, m. Veronika, dev.; Bogomir; Leoncij Hilarij, škof; Feliks iz Nole, sp. Pavel, puščavnik; Mavrij, opat Marcel, papež; Ticijan, škof Anton, puščavnik; Sulpicij, škof Sv. Petra stol v Rimu; Priska, d. m.	☿ Ščep 18. ob 2. uri 42 min. popoldne.
19 Nedelja 20 Pondelj. 21 Torek 22 Sreda 23 Četrtek 24 Petek 25 Sobota	2. po razgl. Gosp. Ime Jezusovo Fabijan in Boštjan; Majnrad, opat Neža, devica mučenica Vincencij, muč.; Anastazij, m. Zaroka Marije Dev.; Emerencijana Timotej, škof; Babila, mučenica Spreobrnitev Pavla ap.; Amand	♁ Zadnji krajec 26. ob 4. uri 7 min. pop.
26 Nedelja 27 Pondelj. 28 Torek 29 Sreda 30 Četrtek 31 Petek	3. po razgl. Gosp. Sveta družina Janez Zlatoust, cerkveni učenik Julijan, škof; Marjeta, devica Frančišek Sal., škof Martina, dev.; Janez milošč., škof Peter Nol., spozn.; Marcela, vdova	Dan zraste za 1 uro 1min. Dan je dolg 8 ur 21 min. do 9 ur 22 min.

SVEČAN

Hrvatsko:

Veljača

Česko:

Únor

Poljsko:

Luty

Rusko:

Февраль

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Sobota	Ignacij, škof m.; Efrem, cerkv. uč.	
2 Nedelja	4. po razg. Gosp. Svečn. Dar. G.	☉
3 Ponedelj.	Blaž, škof; Oskar škof	Mlaj 2. ob
4 Torek	Veronika, devica; Andrej Kor., škof	9. uri 42 min.
5 Sreda	Agata, dev. muč. Japonski muč.	predpoldnem.
6 Četrtek	Doroteja (Rotija), dev. m.; Tit, škof	
7 Petek	Romuald, opat; Rihard, kralj	☽
8 Sobota	Janez Mat., spozn.; Juvencij, škof	Prvi krajec 9.
9 Nedelja	5. po razg. Gosp. Ciril Aleks., šk.	ob 5. uri 33
10 Ponedelj.	Šolastika, devica; Viljem pušč.	min. zjutraj.
11 Torek	Deziderij (Željko); Adolf, škof	☺
12 Sreda	Humbelina, dev.; Evlaliya dev.	Ščep 17. ob
13 Četrtek	Katarina od Riči, d.; Jordan zvel.	10. uri 11 min.
14 Petek	Valentin (Zdravko), muč.; Zojil, sp.	predpoldnem.
15 Sobota	Favstin in Jovita, mučenca	
16 Nedelja	1. predpepeln. Julijana, dev. m.;	
17 Ponedelj.	Donat in tovariši, m.; Konštancija	☽
18 Torek	Simeon, škof; Flavijan	Zadni krajec
19 Sreda	Julijan, spoznavalec; Konrad	25. ob 4. uri 30
20 Četrtek	Eleverij, škof muč.; Evharij, šk.	min. zjutraj.
21 Petek	Maksimilijan, škof; Eleonora, kr.	
22 Sobota	Stol sv. Petra v Antijohiji	
23 Nedelja	2. predpepeln. Peter Damijan, šk.	
24 Ponedelj.	Prestopni dan	Dan zraste za
25 Torek	Matiya, apostol	1 uro 31 min.
26 Sreda	Valburga, opat; Viktorin, mučenec	
27 Četrtek	Marjeta K., spoznavalec; Porfirij;	Dan je dolg
28 Petek	Leander, škof; Baldomir, škof	9 ur 24 min. do
29 Sobota	Roman, opat; Rajmund, spozn.	10 ur 55 min.

SUŠEC

Hrvatsko:
Ožujak

Češko:
Březen

Poljsko:
Marzec

Rusko:
Март

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Nedelja 2 Ponedelj. 3 Torek 4 Sreda 5 Četrtek 6 Petek 7 Sobota	3. predpepeln. Albin, šk.; Hadrijan Simplicij, papež; Blaženi Karol Pust. Kunič, ces.; Avsterij † Pepelnica. Kazimir, spozn. Agapeta s tov., muč.; Evzebij Fridolin opat; Viktorin; Katarina Tomaž Akvinski, cerkv. učenik	☉ Mlaj 2. ob 8. uri 2 minut zvečer.
8 Nedelja 9 Ponedelj. 10 Torek 11 Sreda 12 Četrtek 13 Petek 14 Sobota	1. postna. Janez od Boga, spozn. Frančiška Rim., vd.; Gregor od Nise 40 mučenec; Kaj in Aleksander † K v a t r e. Heraklij, mučenec Gregor I., papež; Teofanez, opat † K v a t r e. Rozina, vd.; Ansov † K v a t r e. Matilda, kr.; Pavlina	☾ Prvi krajec 9. ob 10. uri 48 min. zvečer.
15 Nedelja 16 Ponedelj. 17 Torek 18 Sreda 19 Četr. 20 Petek 21 Sobota	2. postna (kvat.) Longin, muč. Hilarij in Tacijan, m.; Heribert, šk. Patricij, škof; Jedert, devica Ciril Jeruzal., škof; Edvard, kr. Jožef, ženin Device Marije Feliks in tov., m.; Evgenij Benedikt, opat; Serapijon, mučenec	☽ Ščep 18. ob 3. uri 34 min. zjutraj.
22 Nedelja 23 Ponedelj. 24 Torek 25 Sreda 26 Četrtek 27 Petek 28 Sobota	3. postna. Benvenut, škof; Bazil Viktorijan, muč.; Miklavž F., m. Gabrijel, nadang; Epigmenij, m. Sredp. Oznanjenje Marije Device Emanuel, m.; Dizma, d. razbojnik Rupert, škof; Janez Dam., sp. Janez Kapistran, sp.; Guntram	♁ Zadnji krajec 25. ob 1. uri 37 min. popold.
29 Nedelja 30 Ponedelj. 31 Torek	4. postna (sredp.) Ciril, šk.; Jona Angela F., vdova; Amadej, sp. Modest, šk.; Gvidon, sp.; Balbina	Dan zraste za 1 uro 48 min. Dan je dolg 10 ur 56 min. do 12 ur 44 min.

SUSEC

MALI TRAVEN

Hrvatsko:
Travanj

Češko:
Duben

Poljsko:
Kwiecień

Rusko:
Апрѣль

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Sreda	Hugon, škof; Teodora, mučenka	☉ Mlaj 1. ob 6. uri 8. min. zjutraj.
2 Četrtek	Frančišek P., spoznavalec	
3 Petek	Abundij, škof; Rihard, škof	
4 Sobota	Izidor, škof; Rozamila, devica	
5 Nedelja	5. postna (tiha). Vincencij F., sp.	☾ Prvi krajec 8. ob 5. uri 37 min. popold. ☺ Ščep 16. ob 6. uri 1 min. min. popold. ☽ Zadnji krajec 23. ob 8. uri 12. min. zvečer. ☉ Mlaj 30. ob 4. uri 39. min. popoldne.
6 Ponedelj.	Božja Glava. Sikst, papež	
7 Torek	Herman, sp.; Eberhard, pušč.	
8 Sreda	Albert, škof; Dionizij, škof	
9 Četrtek	Marija Kleofa; Demeter, mučenec	
10 Petek	Marije Dev. 7 žalosti. Ecehijel	
11 Sobota	Leon I. Vel., papež; Betina, devica	
12 Nedelja	6. postna (cvetna). Zenon, škof	
13 Ponedelj.	Hermenegild, muč.; Ida, devica;	
14 Torek	Justin, m.; Tiburc., Valer. in Maks.	
15 Sreda	Helena, kraljica; Anastazija, devica	
16 Četrtek	† Veliki četrtek. Turibij, šk.	
17 Petek	† Veliki petek. Anicet, p. m.	
18 Sobota	† Velika sobota. Apolonij, m.	
19 Nedelja	Velika noč. Vstajenje Gospodovo	
20 Pond.	Veliki ponedeljek. Marcellin, šk.;	
21 Torek	Anzelm, škof; Bruno, spozn.	
22 Sreda	Soter in Kaj, papeža, mučenca	
23 Četrtek	Adalbert (Vojteh), škof; Viljem	
24 Petek	Jurij, m.; Fidelis, m.	
25 Sobota	Marko, evangelist; Ermin, muč.	
26 Nedelja	1. povelik. (bela). Klet, papež	Dan zraste za 1 uro 36 min.
27 Ponedelj.	Peregrin, duh.; Anastazij, p.; Cita	
28 Torek	Pavel od križa; Vital, mučenec	
29 Sreda	Peter, m.; Robert, op.; Antonija	
30 Četrtek	Katarina S., dev.; Marijan, muč.	Dan je dolg 12 ur 49 min. do 14 ur 25 min.

VELIKI TRAVEN

Hrvatsko:
Svibanj

Češko:
Květen

Polsko:
Maj

Rusko:
Май

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Petek 2 Sobota	Filip in Jakob, apostola; Žiga Atanazij, škof; Sekund, mučenec	☾
3 Nedelja 4 Ponedelj. 5 Torek 6 Sreda 7 Četrtek 8 Petek 9 Sobota	2. povelik. Najdba sv. križa Florijan (Cvetko), m.; Monika, vd. Pij V., pap.; Irenej, škof; Angel, m. Janez Ev. pred lat. vr.; Judita Stanislav, škof m.; Gizela Prikazen Mihaela, nadangela Gregor Nac., šk., c. uč.; Beat, sp.	☽ Prvi krajec 8. ob 12. uri 29 m. opold.
10 Nedelja 11 Ponedlj. 12 Torek 13 Sreda 14 Četrtek 15 Petek 16 Sobota	3. povelik. Varstvo sv. Jožefa Mamert, škof; Gandolf, opat Pankracij, muč.; Nerej, muč. Servacij, šk.; Glicerija, d.; Peter R. Bonifacij, m.; Viktor in Korona, m. Zofija, mučenica; Hilarij, opat. Janez Nepomuk, m.; Ubald, škof	☽ Ščep 16. ob 5. uri 38 m. zjutraj.
17 Nedelja 18 Ponedlj. 19 Torek 20 Sreda 21 Četrtek 22 Petek 23 Sobota	4. povelik. Paškal, sp.; Maksima Feliks, sp.; Vincencij, m.; Erik Celestin, pap.; Ivo, spozn. Bernardin, spozn.; Bazila, dev. Feliks K., spozn.; Valens, mučenec Helena, dev.; Julija, dev.; Emil Deziderij, škof; Andrej Bob., sp.	☽ Zadni krajec 23. ob 1. uri 23 m. zjutraj
24 Nedelja 25 Ponedlj. 26 Torek 27 Sreda 28 Četrtek 29 Petek 30 Sobota	5. povelik. Marija Dev., pomoč. kr. Gregor VII., pap.; Urban I. p. Filip N., spoz.; Eleverij muč. } KRIŽNO Magdalena Pac., d.; Janez, p. Kristusov vnebohod. Avguštin Maksim, škof; Teodozija, muč. Ferdinand, kr.; Feliks I., papež	☽ Dan zraste za 1 uro 15 min.
31 Nedelja	6. povelik. Kancijan s tov.;	☽ Dan je dolg 14 ur 29 min. do 15 ur 44 min.

ROŽNIK

Italijansko:
Lipanj

Češko:
Červen

Poljsko:
Czerwiec

Rusko:
Июнь

D a n	Katoliška imena	Nebésna znamenja
1 Pondelj. 2 Torek 3 Sreda 4 Četrtek 5 Petek 6 Sobota	Juvencij, m.; Gracijan, m. Marcelin, muč.; Erazem, škof Klotilda, kraljica; Oliva, devica Kvirin; Frančišek Kar., spozn. Bonifacij, šk.; Valerija; Dorotej, m. † Norbert, škof; Bertrand, škof	☾ Prvi krajec 7. ob 6. uri 2 min. zjutraj.
7 Nedelja 8 Pond. 9 Torek 10 Sreda 11 Četrtek 12 Petek 13 Sobota	Binkošti. Prihod sv. Duha. Binkoštni pond. Medard, škof Primož in Felicijan, m.; Pelagija Marjeta, kralj.; Mavrin, mučenec Barnaba, apostol; Marcijan, muč. Janez Fak., spozn.; Flora, devica Anton Padovanski, spoznavalec	☼ Ščep 14. ob 3. uri 1 min. popoldne.
14 Nedelja 15 Pondelj. 16 Torek 17 Sreda 18 Četrtek 19 Petek 20 Sobota	1. pobink. Sveta Trojica Vid, Modest in Krescencija, m. Franc R., sp.; Beno, šk.; Jošt, op. Adolf, škof; Lavra, nuna Sv. Rešnje Telo. Feliks in Fort. Viljana Falk., dev.; Gervazij in Prot. Silverij, papež; Florentina, devica	☾ Zadnji krajec 21. ob 6. uri 32 m. zjutraj.
21 Nedelja 22 Pondelj. 23 Torek 24 Sreda 25 Četrtek 26 Petek 27 Sobota	2. pobink. Alojzij (Vekoslav), sp. Ahacij, m.; Pavlin, škof; Nicej Eberhard, škof.; Cenon, škof Janez Krstnik (rojstvo). Kres. Viljem, opat; Prosper, škof Srce Jezusovo. Janez in Pavel † Hema, vd.; Vigilij, šk.; Ladislav	☼ Mlaj 28. ob 5. uri 37 m. pop.
28 Nedelja 29 Pond. 30 Torek	3. pobink. Leon II., papež; Irenej Peter in Pavel, apostola Spomin sv. Pavla, apost.; Oton	Dan zraste do 21. za 19 min. Skrči se do konca meseca za 3 min.
		Dan je dolg 15 ur 44 min. do 16 ur 0 min.

MALI SRPAN

Hrvatsko:
Srpanj

Češko:
Červenec

Poljsko:
Lipiec

Rusko:
Июль

D a n	K a t o l i š k a i m e n a	N e b e s n a z n a m e n j a
1 Sreda 2 Četrtek 3 Petek 4 Sobota	Teobald, pušč.; Julij Obiskovanje Mar. Dev.; Procesij, m. Helijodor, škof; Bertram, škof Urh, škof; Berta, devica	☾ Prvi krajec 6. ob 9. uri 30 min. zvečer.
5 Nedelja 6 Ponedelj. 7 Torek 8 Sreda 9 Četrtek 10 Petek 11 Sobota	4. pobink. Ciril in Metod, škofa Izaija, prerok; Dominika, mučenica Vilibald, škof; Benedikt IX., pap. Elizabeta, kraljica; Kilijan Anatolija, d.; Veronika Amalija, dev.; Felicita, dev. Pij I., papež; Peter F., spozn.	☺ Ščep 13. ob 10. uri 53 min. zvečer.
12 Nedelja 13 Ponedelj. 14 Torek 15 Sreda 16 Četrtek 17 Petek 18 Sobota	5. pobink. Mohor in Fortunat Marjeta d. m.; Anaklet, p.; Evgen Bonaventura, šk. uč.; Just, m. Henrik I., cesar; Vladimir, kralj Škapul. Device Marije Karm. Aleš, spoznavalec; Generoz, muč. Kamil Lel., sp.; Friderik (Miroslav)	☾ Zadni krajec 20. ob 1. uri 7 min. opoldne.
19 Nedelja 20 Ponedelj. 21 Torek 22 Sreda 23 Četrtek 24 Petek 25 Sobota	6. pobink. Vincencij P., spozn. Marjeta d. m.; Elija, pr.; Ceslav, sp. Danijel, pr.; Olga; Prakseda, dev. Marija Magdalena, spok. Apolinar, škof in uč.; Liborij, škof Kristina, dev. muč.; Roman, muč. Jakob, apostol; Krištof, muč.	☼ Mlaj 28. ob 8. uri 22. min. predpoldne.
26 Nedelja 27 Ponedelj. 28 Torek 29 Sreda 30 Četrtek 31 Petek	7. pobink. Ana, mati Mar. Dev. Pantaleon, muč.; Natalija, muč. Inocencij, papež; Viktor, muč. Marta, dev.; Beatriks, dev. Abdon in Senen, muč.; Julita Ignacij (Ognjeslav) Lojol., spozn.	Dan se skrči za 56 min. Dan je dolg 15 ur 59 min. do 15 ur 3 min.

VELIKI SRPAN

Hrvatsko:
Kolovoz

Češko:
Srpen

Poljsko:
Sierpień

Rusko:
Август

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Sobota	Vezi Petra, ap.; Makabejski br.	
2 Nedelja	8. pobink. Porcijunkula	☾
3 Ponedelj.	Najdba sv. Štefana; Lidija, vdova	Prvi krajec
4 Torek	Dominik, spozn.; Agabij, škof	5. ob 10 uri
5 Sreda	Marija Devica snežna	46 min. predp.
6 Četrtek	Gospodova izpremenitev; Sikst II.	
7 Petek	Kajetan, spozn.; Donat, šk. muč.	☽
8 Sobota	Cirijak, Larg in Smaragd, mučenci	Ščep 12. ob
9 Nedelja	9. pobink. Roman, m.; Emigdij	6. uri 4 min.
10 Ponedelj.	Lavrencij, mučenec; Hugon, šk.	zjutraj.
11 Torek	Tiburcij, m.; Suzana, dev. muč.	
12 Sreda	Klara, devica; Hilarija, m.	☽
13 Četrtek	Hipolit in Kasijan, muč.; Radegunda	Zadnji krajec
14 Petek	† Evzebij, spozn.; Anastazija, dev.	18. ob 10 uri
15 Sobota	Vel. gosp. Vnebovzetje Mar. Dev.	31 min. zvečer.
16 Nedelja	10. pobink. Rok, spoz.; Hijacint	
17 Ponedelj.	Liberat, m.; Sibila, d.; Benedikta, op.	☽
18 Torek	Joahim, oče Mar. Dev.; Helena	Mlaj 27. ob
19 Sreda	Ludovik Toled., šk.; Julij, muč.	12. uri 4 min.
20 Četrtek	Bernard, opat; Štefan, kralj	ponoči.
21 Petek	Ivana Frančiška, vdova; Adolf	
22 Sobota	Timotej, mučenec; Hipolit, škof	Dan se skrči za
23 Nedelja	11. pobink. Srce Marijino	1 uro 33 min.
24 Ponedelj.	Jernej, apostol; Ptolomej, škof	
25 Torek	Ludovik (Ljudevit), kr.; Patricija	
26 Sreda	Cefirin I., papež; Samuel, muč.	
27 Četrtek	Jožef K., sp.; Natalija; Gebhard šk.	
28 Petek	Avguštin, škof; Hermet, mučenec	
29 Sobota	Obglavljenje Janeza Krstnika	Dan je dolg
30 Nedelja	12. pobink. Angelska. Roza L.	14 ur 59 min. do
31 Ponedelj.	Rajmund, spozn.; Izabela, devica	13 ur 26 min.

KIMAVEC

Hrvatsko:
Rujan

Češko:
Září

Poljsko:
Wrzesień

Rusko:
Сентябрь

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Torek	Egidij, opat; Verena, devica muč.	☾ Prvi krajec 3. ob 9. uri 56 min. zvečer.
2 Sreda	Štefan, kralj; Antonin, mučenec	
3 Četrtek	Evfemija, Tekla, Erazma, Doroteja	
4 Petek	Rozalija, devica; Ida, kraljica	
5 Sobota	Lavrencij Just., šk.; Viktorin, škof	
6 Nedelja	13. pobink. Hermogen, mučenec	☺ Ščep 10. ob 1. uri 29 min. popoldne.
7 Ponedelj.	Bronislava, nuna; Regina, dev. muč.	
8 Torek	Mala gosp. Rojstvo Marije Device	
9 Sreda	Korbinijan, škof; Gorgonij, muč.;	
10 Četrtek	Nikol. Tol., spozn.; Pulherija, dev.	
11 Petek	Prot in Hijacint, mučenca	
12 Sobota	Macedonij, šk.; Ovidon, spozn.	
13 Nedelja	14. pobink. Ime Marijino	☾ Zadnji krajec 17. ob 11. uri 39 min. predp.
14 Ponedelj.	Poviš. sv. križa; Notburga, dev.	
15 Torek	Nikomed, muč.; Evtropija, vdova	
16 Sreda	† Kvatre. Ljudmila, vdova	
17 Četrtek	Lambert, šk. muč.; Hildegarda, op.	
18 Petek	† Kvatre. Jožef Kupertin, spozn.;	
19 Sobota	† Kvatre. Januarij, škof, muč.	
20 Nedelja	15. pobink. 7 žalosti Mar. Dev.	☼ Mlaj 25. ob 4. uri 5 min. popoldne. Dan se skrči za 1 uro 40 min.
21 Ponedelj.	Matej, apostol; Mavra, devica	
22 Torek	Mavricij in tov., muč.; Emeran	
23 Sreda	Tekla, devica mučenica	
24 Četrtek	Marija Dev., reš. ujet.; Rupert, op.	
25 Petek	Kleofa, spoznavalec; Firmin, škof	
26 Sobota	Justina, dev. muč.; Ciprijan, muč.	
27 Nedelja	16. pobink. Kozma in Damijan, m.	
28 Ponedelj.	Venčesl., kr.; Marcijal, m.; Salomon	
29 Torek	Mihael, nadangel; Evtihij, muč.	
30 Sreda	Hieronim, sp., cerkv. uč.	
		Dan je dolg 13 ur 23 min. do 11 ur 43 min.

VINOTOK

Hrvatsko:
Listopad

Češko:
Ríjen

Poljsko:
Październik

Rusko:
Октябрь

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Četrtek	Remigij, škof; Areta, mučenica	☾
2 Petek	Leodegar, škof; Teofil, spoznavalec	
3 Sobota	Kandid, mučenec; Evald, mučenec	
4 Nedelja	17. pobink. Rožnega venca	☽
5 Ponedelj.	Placid in tovar., muč.; Gala, vd.	
6 Torek	Brunon, spozn.; Fida, devica muč.	
7 Sreda	Justina, devica; Marko, grof	
8 Četrtek	Brigita, vdova; Simeon, spoznavalec	
9 Petek	Dionizij, šk. muč.; Abraham, patr.	
10 Sobota	Francišek Borg., sp.; Gereon, muč.	
11 Nedelja	18. pobink. Nikazij, škof; Firmin	
12 Ponedelj.	Maksimilijan, šk. m.; Serafin, spozn.	
13 Torek	Edvard, kralj; Koloman, mučenec	
14 Sreda	Kalist, papež; Domicijan, škof	
15 Četrtek	Terezija, d.; Brunon, šk.; Avrelija, m.	
16 Petek	Gal, opat; Maksima, devica	
17 Sobota	Hedvika, kr.; Viktor, škof	
18 Nedelja	19. pobink. Posvečev. cerkvâ	☉
19 Ponedelj.	Peter Alk., spozn.; Etbín, opat	
20 Torek	Janez Kancijan, sp.; Felicijan, m.	
21 Sreda	Uršula, dev.; Hilarijon, opat	
22 Četrtek	Kordula, dev. muč.; Marija Saloma	
23 Petek	Severin, škof; Peter Pashazij, sp.	
24 Sobota	Rafael, nadangel; Kristina, muč.	
25 Nedelja	20. pobink. Krisant in Krišpin, m.	
26 Ponedelj.	Evarist, p. muč.; Lucijan in Marcel	
27 Torek	Frumencij, škof; Sabina, muč.	
28 Sreda	Simon in Juda, apostola	
29 Četrtek	Narcis, škof; Hijacint, mučenec	
30 Petek	Klavdij, mučenec; Marcel, muč.	
31 Sobota	† Wolfgang (Volbenk), šk.; Lucila, d.	
		Dan se skrči za 1 uro 42 min.
		Dan je dolg 11 ur 39 min. do 9 ur 57 min.

LISTOPAD

Hvatsko:
Studen

Češko:
Listopad

Poljsko:
Listopad

Rusko:
Ноебрь

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Nedelja 2 Ponedelj. 3 Torek 4 Sreda 5 Četrtek 6 Petek 7 Sobota	21. pobink. God vseh svetnikov. Vseh vernih duš; Just, mučenec Viktorin, šk.; Hubert, šk.; Ida, kralj Karol B., škof; Modesta, devica Caharija, oče Janeza Krst. Lenart, opat; Sever, šk. muč. Prosdocim, škof; Engelbert, škof,	☾ Prvi krajec 1. ob 3. uri 22 m. popoldne.
8 Nedelja 9 Ponedelj. 10 Torek 11 Sreda 12 Četrtek 13 Petek 14 Sobota	22. pobink. Bogomir, škof Božidar (Teodor) m.; Orest, muč. Andrej Avel., spozn.; Trifon, muč. Martin, škof; Mena, muč. Martin, pap. muč.; Livin, šk. muč. Stanislav Kostka, sp.; Didak, sp. Jozafat Kunč., šk. m.; Serapijon, m.	☽ Ščep 8. ob 9. uri 3 min. predpoldne. ☾ Zadnji krajec 16. ob 0. uri 47 m. ponoči.
15 Nedelja 16 Ponedelj. 17 Torek 18 Sreda 19 Četrtek 20 Petek 21 Sobota	23. pobink. Leopold, vojvoda; Edmund, škof; Otmar, opat Gregorii, škof; Viktorija, muč. Odon, opat; Evgen, spozn.; Hilda Elizabeta, kraljica; Poncijan, p. m. Felix Val., sp.; Edmund, kralj Darovanje Mar. Dev.; Kolumban, sp.	● Mlaj 23. ob 10. uri 59 min. zvečer.
22 Nedelja 23 Ponedelj. 24 Torek 25 Sreda 26 Četrtek 27 Petek 28 Sobota	24. pobink. Varstvo Dev. Marije Klemen, pap., muč.; Felicita, muč. Janez od križa, sp.; Hrizogon, m. Katarina, dev. muč.; Jukunda, muč. Konrad, škof; Silvester, opat Virgil, šk.; Ahacij, šk.; Valerijan, šk. Eberhard, škof; Sosten, muč.	☾ Prvi krajec 30. ob 10. uri 50 min. zvečer. ☾ Dan se skrči za 1 uro 15 min.
29 Nedelja 30 Ponedelj.	1. adventna. Saturnin, mučenec Andrej, apostol; Justina, dev.	☾ Dan je dolg 9 ur 53 min. do 8 ur 38 min.

GRUDEN

Hrvatsko:
Prosinae

Češko:
Prosinec

Poljsko:
Grudzień

Rusko:
Декабрь

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Torek	Eligij, škof; Natalija, dev. muč.	
2 Sreda	Bibijana, mučenica; Pavlina, dev.	☽
3 Četrtek	Frančišek Ksav., sp.; Lucij, škof.	☽
4 Petek	Barbara, dev. muč.; Peter Zlat., sp.	☽
5 Sobota	Saba, opat; Krišpin, mučenec	☽ Ščep 7. ob 10. uri 50 min. zvečer.
6 Nedelja	2. adventna. Miklavž (Nikolaj)	
7 Ponedelj.	† Ambrozij, škof; Agaton, muč.	☽
8 Torek	Prečisto spočetje Marije Device	☽
9 Sreda	Peter Forezij, škof; Sirij, škof	☽
10 Četrtek	Loretanska M. B.; Melhijad, p. m.	☽ Zadnji krajec 15. ob 10 uri 18 min. zvečer.
11 Petek	Damaz, papež; Trazon, opat	
12 Sobota	Sinezij, m.; Epimah, m.; Maksencij	
13 Nedelja	3. adventna. Lucija, dev. muč.	☽
14 Ponedelj.	Spiridijon, škof; Nikazij, škof	
15 Torek	Jernej, škof; Kristina, devica	☽
16 Sreda	† Kvatre. Evzebij, škof muč.	☽ Mlaj 23. ob 12. uri 55 min. opoldne.
17 Četrtek	Lazar, škof; Berta; Pelagija, sp.	
18 Petek	† Kvatre. Gracijan, škof; Vunebald,	
19 Sobota	† Kvatre. Nemezij, muč.; Favsta	☽
20 Nedelja	4. adventna. Liberat, mučenec	☽
21 Ponedelj.	Tomaž, ap.; Glicerij, mučenec	☽
22 Torek	Demetrij in Honorat, m.; Cenon	☽ Prvi krajec 30. ob 6. uri 45 min. zjutraj.
23 Sreda	Viktorija, dev.; Dagobert	
24 Četrtek	Adam in Eva; Irmína, devica	
25 Petek	Božič. Rojstvo Gospodovo	☽
26 Sobota	Štefan, mučenec; Arhelaj, škof	☽ Dan se skrči do 22. za 19 m. Zraste do konca meseca za 4 m.
27 Nedelja	Ned. pred novim letom. Janez E.	
28 Ponedelj.	Nedolžni otročiči; Kastor, muč.	
29 Torek	Tomaž, škof; Trofin, mučenec	☽
30 Sreda	David, kr.; Liberij, m.; Nicefor, m.	☽ Dan je dolg 8 ur 36 min. do 8 ur 21 min.
31 Četrtek	Silvester, papež; Pavlina, muč.	

Rodopis avstrijske cesarske rodovine.

Cesar: **Franc Jožef I.** (Karol), rojen v Schönbrunu 18. avgusta 1830, je prevzel cesarstvo 2. decembra 1848.

Cesarica; † **Elizabeta** (Evgenija, Amalija), hči vojvode Maksa Jožefa na Bavarskem, rojena v Posenhofenu 24. dec. 1837, poročena 24. aprila 1854 na Dunaju, umrla 10. septembra 1898.

Cesarjevič: † **Rudolf** (Franc, Karol, Jožef), rojen 21. avgusta 1858, umrl 30. januarja 1889; poročen dne 10. maja 1881 z belgijsko princezino **Štefanijo**, rojena 21. maja 1864.

Cesaričine: 1. † **Zofija** (Friderika, Doroteja), rojena 5. marca 1855, umrla v Budi 30. maja 1857. — 2. **Gizela** (Ludovika, Marija), rojena 12. julija 1856, poročena z bavarskim kraljevičem Leopoldom 20. aprila 1873. — 3. **Marija Valerija** (Matilda, Amalija), rojena 22. aprila 1868, poročena 31. julija 1890 z nadvojvodom Franc Salvatorjem, roj. 21. avgusta 1866.

Hči cesarjeviča: **Elizabeta** (Marija, Henrijeta, Štefanija, Gizela), rojena 2. septembra 1883, poročena 23. jan. 1902 s knezom Otonom Windischgraetzem.

Bratje Nj. Veličanstva cesarja.

1. Nadvojvoda † **Ferdinand Maksimilijan** (Jožef), rojen v Schönbrunu 6. julija 1832, poročen 26. julija 1857 s Karolino, hčerjo kralja belgijskega, cesar Mehikanski, umrl 19. junija 1867.

2. Nadvojvoda † **Karol Ludovik** (Jožef, Marija), roj. v Schönbrunu 30. julija 1833, umrl 19. maja 1896; poročen 4. nov. 1856 z Margareto, hčerjo kralja Ivana Saksonskega, roj. 24. maja 1840, umrlo 15. sept. 1858; vdrugič poročen z Anuncijato, hčerjo kralja Ferdinanda II. Sicilijanskega, roj. 24. marca 1843, umrlo 4. maja 1871; vtretjič poročen 23. jul. 1873 z Marijo Terezijo, hčerjo Portugalskega kraljeviča Don Miguela, roj. 24. avg. 1855. — Otroci: **Franc Ferdinand d' Este**, prestolonaslednik, roj. 18. dec. 1863; † **Otto**, roj. 21. aprila 1865, umrl 1. nov. 1906; **Ferdinand**, roj. 27. dec. 1868; † **Margareta**, rojena 13. maja 1870, umrla 27. avg. 1902; **Marija Anuncijata**, roj. 31. julija 1876; **Elizabeta**, rojena 7. julija 1878.

3. Nadvojvoda **Ludovik Viktor** (Jožef, Anton), rojen na Dunaju 15. maja 1842.

Stariši Nj. Veličanstva.

† **Franc Karol**, rojen na Dunaju 7. dec. 1802, umrl 8. marca 1878 na Dunaju; poročen 4. nov. 1824 z † **Zofijo**, rojeno v Monakovem 27. jan. 1805, umrlo 28. maja 1872.

Očetov brat.

† **Ferdinand I.**, rojen na Dunaju 19. aprila 1793, je postal cesar 2. marca 1835, cesarstvu se odpovedal 2. decembra 1848, umrl 29. jun. 1875; poročen je bil z † **Marijo Ano Karolino**, kraljično sardinsko, roj. 19. sept. 1803, umrlo v Pragi 4. maja 1884.

Sedanji vladarji evropski.

Sveti oče. Pij X., rojen dne 2. rožnika 1835. l., za papeža izvoljen dne 4. vel. srpana 1903.

Andora. Republika z generalnim svetovalstvom 24 članov.

Anglija. Kralj Edvard VII., cesar indijski, rojen 9. listopada 1841., vlada z dne 22. prosinca 1901., poročen z Aleksandro, prin. cezinja dansko.

Belgija. Kralj Leopold II., rojen dne 9. malega travna 1835. l., vlada z dne 10. grudna 1865. l.

Bolgarija. Knez Ferdinand I. (kraljič koburžanski), rojen dne 26. svečana 1861. l., vlada od 7. velikega srpana 1887. l., vdovec po Mariji Lujizi parmski, umrli 31. prosinca 1899.

Črna gora. Knez Nikolaj I., rojen dne 7. vinotoka 1841. l., vlada z dne 13. velikega srpana 1860. l., poročen z Mileno Petrovno Vukotičevo.

Dansko. Kralj Friderik VIII., rojen dne 3. rožnika 1843, vlada z dne 29. prosinca 1906, poročen z Lujizo, švedsko princezinjo.

Francija. Predsednik Armand Fallières, z dne 18. svečana 1906, rojen dne 6. listopada 1841; doba vladanja 1906 do 1913.

Grško. Kralj Jurij I., rojen dne 24. grudna 1845. l., vlada z dne 31. vinotoka 1863., poročen z Olgo Konstantinovno, princezinjo rusko.

Italija. Kralj Viktor Emanuel III., rojen 11. listopada 1869. l., vlada z dne 29. malega srpana 1900. l., poročen z Jeleno, princezinjo črnogorsko.

Monako. Knez Albert Honorus Karol, rojen dne 13. listopada 1848. leta, vlada z dne 10. kimovca 1889. l., poročen z Alico, vdovo po knezu Richelieu.

Nizozemsko. Kraljica Viljemina, rojena dne 31. vel. srpana 1880. leta, vlada z dne 23. listopada 1898. l., poročena s Henrikom, princem meklenburg-šverinskim.

Norvegija. Kralj Hakon VII. (princ Karol danski, voljen kraljem dne 18. listopada 1905), rojen 3. velikega srpana 1872, vlada z dne 23. listopada 1905, poročen z Maudo, princezinjo britansko.

Portugalsko. Kralj Karol I., rojen dne 28. kimovca 1863. l., vlada z dne 19. vinotoka 1889. l., poročen dne 22. velikega travna 1886. l. z Marijo Amalijo, princezinjo orleansko.

Prusija. Viljela II., nemški cesar in pruski kralj, rojen dne 27. prosinca 1859. l., vlada z dne 15. rožnika 1888. l., poročen z Avgusto Viktorijo, princezinja šlesvik-holštanj-sonderburg-augustenburško.

Rumunija. Kralj Karol I., rojen 20. mal. travna 1839. l., vlada po izvolitvi kakor knez z dne 20. mal. travna 1866. l., proglašen kraljem dne 26. sušca 1881. l., poročen z Elizabeto, kneginjo wiedsko.

Rusija. Car Nikolaj II., rojen dne 18. vel. travna 1868. l., vlada od 24. vinotoka 1894. l., poročen z Aleksandro Feodorovno, princezinja hesensko.

San Marino. Republika z dvema predsednikoma, voljenima na 6 mesecev.

Srbija. Kralj Peter I. Karadjordjevič, rojen l. 1846., proglašen dne 15. rožnika 1903, vdovec z dne 17. sušca 1900 po Zorki, princezini črnogorski.

Španija. Kralj Alfonz XIII., rojen dne 17. vel. travna 1886. l., vlada z dne 15. velikega travna 1902, poročen z Evgenijo Viktorijo batenberško.

Švedija. Kralj Oskar, rojen dne 21. prosinca 1829. l., vlada z dne 18. kimovca 1872. l., poročen z Zofijo, vojvodico nasavsko.

Švica. Zvezna republika s predsednikom, ki ga vsako leto na novo volijo. Za l. 1907 je Müller, roj. 1848.

Turčija. Veliki sultan Abdul Hamid II., rojen dne 22. kimovca 1842. l., vlada z dne 1. kimovca 1876. l.

*

Mere in uteži.

Nov zistem mere in uteži je decimalen, t. j. deli se s številom deset, kar jako olajšuje računanje.

Osnovne ednote novi meri in novim utežom so: 1. meter, 2. liter, 3. gram, 4. ar.

Mnogokratniki teh osnovnih ednot se izražajo s tem, da se spredaj postavijo števniki: deka pomeni 10krat, hekto 100krat, kilo 1000krat, myria 10000krat.

Za podrazdelitev se rabijo števniki: deci za desetino, centi za stotino, mili za tisočino.

1 kilogram (*kg*) = 100 dekagramov (*dkg*) = 1000 gramov (*g*).
1 dekagram = 10 gramov.

1 hektoliter (*hl*) = 100 litrov, 1 liter (*l*) = 10 decilitrov (*dl*) = 10 centilitrov (*cl*), 1 deciliter = 10 centilitrov.

1 meter (*m*) = 10 decimetrov (*dm*) = 100 centimetrov (*cm*) = 1000 milimetrov (*mm*). 1 decimeter = 10 centimetrov = 100 milimetrov. 1 centimeter = 10 milimetrov.

Lestvica za pristojbine kolekov.

Lestvica I.

Za menice in trgovske denarne nakaznice.

Za znesek do	150 K	K	—10	čez 2700 do	3000 K	K	2—
čez 150 »	300 »	»	—20	» 3000 »	6000 »	»	4—
» 300 »	600 »	»	—40	» 6000 »	9000 »	»	6—
» 600 »	900 »	»	—60	» 9000 »	12000 »	»	8—
» 900 »	1200 »	»	—80	» 12000 »	15000 »	»	10—
» 1200 »	1500 »	»	1—	» 15000 »	18000 »	»	12—
» 1500 »	1800 »	»	1·20	» 18000 »	21000 »	»	14—
» 1800 »	2100 »	»	1·40	» 21000 »	24000 »	»	16—
» 2100 »	2400 »	»	1·60	» 24000 »	27000 »	»	18—
» 2400 »	2700 »	»	1·80				

in tako dalje za vsakih 3000 K 2 K več pri čemer se ostanek manj nego 3000 K smatra za celih 3000 K

V domačih deželah izdane menice, ako se kolekujejo po tej lestvici, ne smejo imeti daljšega plačilnega roka nego šest mesecev, v inozemstvu izdane pa ne daljšega nego 12 mesecev, sicer pa se morajo kolekovati po lestvici II.

Pod izrazom «domače dežele» se razumejo dežele, zastopane v avstrijskem državnem zboru, menice, ki niso izdane v okrožju teh dežel, veljajo za inozemske.

Za menice, izdane v deželah ogrske krone, ostanejo še nadalje v veljavi določbe z dne 2 vinotoka 1868 l. in se mora pri teh menicah odračunati pri določevanju, koliko je od njih po sedanjem zakonu plačati pristojbine, znesek, ki se je pri izdaji menice plačal kralj. ogrskim financam s kolekovimi znamkami ali pa neposredno po propisih.

Ako se kaka menica izda v več izvodih (sekunda, tertia itd.), se mora plačati od vsakega ista pristojbina, kakor od prvega.

Od menic, izdanih v inozemstvu in glasečih se na inozemstvo, je plačati 4 v pristojbine za vsakih 200 K, ako kroži v naši državi. Ostanek, manjši nego 200 K, se smatra za celih 200 K.

Pristojbine za menice, ki se izdajo v domačih deželah, plačati je poprej nego so se na papir, ki je namenjen za menico, podpisale stranke — za menice, ki so se izdale v inozemstvu, pa preden začne krožiti po naši državi, in če menica ni plačljiva, le v inozemstvu, pa vsekakor tekom 14 dni, ko je prišla v domače dežele.

Dolžnosti kolekovanja menic more se tako-le zadostiti.

- a) ako se rabijo kolekovane uradne golice;
- b) ako se rabijo uradne golice, ki pa niso zadosti kolekovane ali pa tudi druge golice, ali pa se golice niti ne rabijo, pa s tem, da se toliko, kolikor je pristojbine, oziroma popolnilne pristojbine plačati, prilepi kolekov na zadnji strani papirja, na kateri se piše menica, predno se je menica napravila. Koleki se morajo pri zato pooblaščenem uradu z uradnim pečatom prekolekovati.

Dan in mesec prekolekovanja, ako se že ne razvidi iz odtiska, mora dotični urad vpisati v vsako znamko.

Uradno prekolekovanje se ne sme več izvršiti, ako ima papir že kak dopis izdajnika, prejemnika ali žiranta, ali sploh kak dopis stranke; vsako drugačno plačevanje s koleki, kakor prekolekovanje kolekov s privatnim pečatom kakega urada, ki za to ni upravičen, je neveljavno;

- c) ako pa gre za plačilo pristojbine od menice, in sicer, ako je ta stran še ne popisana ob zgornjem robu; drugače pa po poslednjem inozemskem zapisku tako, da nad koleki ni nobenega prostora več za žirovanje ali kak drug zapis, in se ima preskrbeti, da se po točki b) tega paragrafa pravočasno uradno prekolekuje. Pisati čez koleke, kakor je bila dosedaj navada, ni več dovoljeno.

Ako se kolekovina ni plačala ali pa vsaj v zakonitem znesku ne, ali pa ne pravočasno, ali pa ne na predpisan način, določa nov zakon globo, ki je petdesetkrat tolika, kolikršna je pristojbina po lestvici.

Trgovskim nakaznicam že prej dovoljena ugodščina, da je od njih plačati le po 10 v, ako je njihov obrok k večjem osem dni, velja še vedno.

Za trgovske račune (note, konti, izkaze) se je odredilo, da so računi do 20 K kolekovine prosti, — čez 20 K do 100 K se plača 2 v, — čez 100 K pa 10 v pristojbine.

Kolekovina se pa mora tudi plačati, ako se taki računi vpleto v tekst kakega trgovskega pisma. Globa kakor pri menicah.

Lestvica II.

Za pravna pisma.

	Do	40 K	K —14	čez	3200 do	4000 K	K 12·50
čez	40	» 80	» —26	»	4000	» 4800	» 15—
»	80	» 120	» —38	»	4800	» 6400	» 20—
»	120	» 200	» —64	»	6400	» 8000	» 25—
»	200	» 400	» 1·26	»	8000	» 9600	» 30—
»	400	» 600	» 1·88	»	9600	» 12000	» 35—
»	600	» 800	» 2·50	»	12000	» 12800	» 40—
»	800	» 1600	» 5—	»	12800	» 14400	» 45—
»	1600	» 2400	» 7·50	»	14400	» 16000	» 50—
»	2400	» 3200	» 10—				

Čez 16000 K se za vsakih 800 K plača 2 K 50 v, pri čemur se ostanek, ki ne znaša 800 K, smatra za polnega.

Po tej lestvici kolekujejo se dolžna pisma z dovoljenjem vknjižbe ali brez njega, pobotnice, odstopna pisma, plačilne nakaznice, razen trgovskih, zakupne pogodbe, stave, srečke privatnih loterij i. dr., in sicer se je pri dolžnih pismih določil znesek prejetega posojila, pri pobotnicah znesek prejetega plačila, pri odstopnih pismih znesek, za katerega se je pravica odstopila, pri nakaznicah nakazni znesek, pri zakupnih pogodbah skupni znesek zakupnine, pri stavah stavljeni znesek, pri srečkah privatnih loterij pa cena vsake posamezne srečke.

Lestvica III.

Za pravne posle.

	Do	20 K	K —14	čez	1600 do	2000 K	K 12·50
čez	20	» 40	» —26	»	2000	» 2400	» 15—
»	40	» 60	» —38	»	2400	» 3200	» 20—
»	60	» 100	» —64	»	3200	» 4000	» 25—
»	100	» 200	» 1·26	»	4000	» 4800	» 30—
»	200	» 300	» 1·88	»	4800	» 5600	» 35—
»	300	» 400	» 2·50	»	5600	» 6400	» 40—
»	400	» 800	» 5—	»	6400	» 7200	» 45—
»	800	» 1200	» 7·50	»	7200	» 8000	» 50—
»	1200	» 1600	» 10—				

Čez 8000 K se plača za vsakih 400 K 2 K 50 v, pri čemur se znesek, ki ne znaša 400 K, smatra za polnega.

Po tej lestvici se kolekujejo dolžna pisma, katera se glase na prinosnika, pogodbe za služenje, pogodbe delniških društev, ki se osnujejo za več nego 10 let, družbene pogodbe, potrdila o dobitkih

v loteriji, pogodbe, s katerimi se kupi upanje premičnin, kupne in menjalne pogodbe radi premičnin i. dr., in sicer je določen pri dolžnih pisnih znesek, na katerega se glasi; pri pogodbah v služenju znesek skupne plače, katero ima dobiti oni, koji stopa v službo — ako pa v pogodbi ni določeno, koliko časa ima služba trajati, se kolekovina odmeri po trikratni letni plači. Pri pogodbah delniških društev in družbenih pogodbah se kolekovina odmeri po znesku vkupne društvene glavnice, pri potrdilih o dobitkih, po znesku dobitka, pri kupnih, menjalnih in drugih pogodbah radi premičnin, po znesku vrednosti.

Vloge, s katerimi se pri oblastvu naznanja samostojna vršitev prostega obrta, ali s katerimi se oblastvo prosi koncesije, ki je potrebna za vršitev obrta, morajo biti kolekovane:

a) na Dunaju	od prve pole K 12—
b) v mestih, ki imajo nad 50.000 prebivalcev	» » » » 8—
c) v mestih ki imajo od 10.000 do 50.000 prebivalcev	» » » » 6—
d) v mestih, ki imajo 5.000 do 10.000 prebivalcev	» » » » 4—
e) v vseh drugih krajih	» » » » 3—

Ako treba še druge pole, kolekuje se z 1 K.

Prošnje za tobačne trafike in loterijske kolekture, za dovoljenje da sme godba javno igrati, da smejo biti gostilne, krčme in kavarne čez policijsko uro odprte, da se smejo kazati znamenitosti, prirejati koncerte, gimnastične in gledališke predstave, se kolekujejo po 2 K od vsake pole.

Pri prvih in drugih vlogah ima pristojbina plačati tudi takrat, kadar se prosi ustno, ne da bi se zapisal zapisnik.

Prošnje za sledeča prava:

1. Za podeljenje, potrjenje ali prenos plemskih stopinj, podeljenje redov, dovoljenje smeti nositi inozemske rede, združenje ali poboljšanje grbov, dovoljenje za spremembe ali prenose imen, podeljenje častnih mest, častnih naslovov in drugih odlikovanj, združenih z obrtnimi podjetji, se kolekuje po 10 K od vsake pole.

2. Za podeljenje, priznanje ali potrjenje privilegijev, kamor spadajo tudi izključni industrijski privilegiji, se kolekuje po 6 K od vsake pole.

3. Za podeljenje ali priznanje avstrijskega državljanstva, za podeljenje meščanstva ali občanstva za sprejem v občinsko zvezo, se kolekujejo po 4 K od vsake pole.

4. Prošnje za podeljenje potnih listov, za uvoz, izvoz in prevoz kuhinjske soli, tobaka, smodnika ali za dovoljenje za uvoz ali izvoz določenega blaga, ako je za to potrebno dovoljenje, se kolekujejo po 2 K od vsake pole.

Splošne določbe c. kr. pošte.

g pomenja gram, *kg* kilogram.

S pisмено pošto se pošiljajo navadna pisma, priporočena pisma, ekspresna pisma, dopisnice, tiskovine, vzorci blaga, poštna nakaznice, poštni nalogi in časniki in priporočene pošiljatve s povzetjem.

Pisma. Pri frankiranju pisma se pritisne znamka na gornjem desnem oglu sprednje strani pisma, nikakor pa ne na zadnji strani. Frankirana v avstro-ogrski kraje, v Bosno in Hercegovino namenjena, kakor tudi iz poslednjih sem dospela pisma do 20 g veljajo 10 v (v lokalnem prometu 10 v), od 20–250 g pa 20 v. Za nefrankirana pisma plača prejemnik dvakratno pristojbino.

Pisma in pisemski zavoji ne smejo v Avstro-Ogrski, v Bosni in Hercegovini ter na Nemškem biti težji nego 250 g; pismom ki se pošiljajo v druge države, ni to nobena meja, kar se tiče teže. Pisemski zavoji, odločeni za avstrijske dežele, ki tehtajo več nego 250 g, morajo se oddajati pri tovarni pošti. Uradni pisemski zavoji pa smejo v Avstriji tehtati 2¹/₂ kg; iz Avstrije na Ogrsko le 1 kg.

Čez pisмено znamko se sme pisati naslov. Ako se pa nanjo pritisne privatna štampilja, ni veljavna. Za frankiranje se ne smejo rabiti iz pisemenih kuvertov izrezane znamke in koleki, ravnotako tudi ne poškodovane znamke, n. pr. take, katerim se je okrog odrezal beli rob. Znamke, ki so se že rabile, se tudi ne smejo več rabiti za frankiranje pisem.

Priporočena pisma se morajo frankirati. Za domače in inozemske dežele zadošča, ako se pismo navadno zapre. V Nemčijo se priporočena pisma lahko pošiljajo tudi nefrankirano.

Povpraševalna pisma (pristojbina 25 v) napravijo se lahko za vsako tudi nepriporočeno pisemsko poštno pošiljatev, ki ni prišla na določeni kraj.

Dopisnice se smejo pošiljati tudi nefrankirane, ako se ne priporočajo (rekomandirajo). Vsakemu je dovoljeno dati si napraviti dopisnice po privatnem obrtu, vendar morajo, kar se tiče velikosti in moči papirja biti popolnoma enake uradnim. Na dopisnice se lahko tiska in zajedno piše na zadnji strani in na levi polovici sprednje strani, kamor pa tudi pošiljatelj more napisati svoje ime ter take opomnje, ki se tičejo pošte.

Dopisnicam v domačih deželah se lahko pripenjajo poskušnje ali vzorci blaga, ako se ne pišejo potem nanje nikakršne druge,

nego za poskušnje blaga ali vzorce dovoljene pismene opombe, ter ako so frankirane za 10 v.

Tiskovine se morajo vsaj deloma frankirati, ker drugače se ne odpošljejo in se tudi lahko priporočajo.

Pošiljatve vezanih in broširanih knjig in odprte karte ne smejo biti nad 1 kg teške in se ne smejo bistveno razločevati od poštnih pošiljatev. V svetovnopoštnem prometu so dovoljene pošiljatve tiskovin do 2 kg teže, a ne smejo meriti na nobeno stran več kakor 45 cm.

Razen naslova, datuma in podpisa na tiskovinah ne sme biti ničesar pisanega, tudi ne kaki dostavki. Izvzete so korektorne pole, katerim se smejo pridejati dotični rokopisi, poprave in rokopisne opomnje, tičoč se tiska, dalje kurzni listi, trgovski cirkularji in ceniki (hektografirani vendar le po 20 ali več izvodov vkupe), pri katerih so dopuščene rokopisne ali mehničnim potom napravljene izpremembe cen, imena potnikov, načina naročevanja ali plačevanja. Posebni deli tiskanega teksta pa se smejo v ta namen podčrtati, da se opozori čitatelj na kako določeno mesto. Dalje je še določeno na tiskanih vizitnicah napisati natančnejši naslov in stan pošiljalca ter pristaviti običajne črke (n. pr.: p. f. itd.); na povabilih navesti ime povabljenca, dan, namen in kraj zborovanja; pri knjigotržnih naročilnih listih na zadnji strani pismeno imenovati naročene ali ponudene knjige, tiskani tekst sprednje strani pa deloma ali popolnoma prečrtati; tiskovne pomote popraviti.

Poslovni papirji kakor: akti vsake vrste, vožna pisma, poslovni dokumenti, prepisi in izpiski aktov, muzikalije in sploh pisma, ki se ne morejo smatrati za pravno ali osebno dopisovanje, se smejo v inozemskem prometu, izvzemši Nemčijo, in Črnogoro, pošiljati pod križnim zavitkom (tudi priporočeno) do 2 kg teže in 45 cm širjave.

Vzorci se prevažajo v kraje avstro-ogrske države, v Bosno in Hercegovino, Belgijo, Bulgarijo, Črnogoro, Egipet, Francijo, Nemčijo, Grecijo, Veliko Britanijo, Italijo, na Portugalsko, Rumunsko, Srbsko, Špansko, Švico, Zjedinjene države severne Amerike in v one turške kraje, kjer se nahajajo avstrijski poštni uradi, do 350 g teže, drugam pa le do 250 g.

Kar se tiče mere, ne smejo presegati na dolgost 30, na širskost 20 in na visokost 10 cm. Vzorcem in blagu za poskušnjo se ne sme priložiti nikako pismo.

Na naslovu mora biti vsakokrat opomba »vzorec« ali »poskušnja blaga«.

Na naslovu sme razen tega biti navedeno: Ime ali tvrdka odpošiljateljev, tvorniško ali trgovsko znamenje poleg natančnejšega

označenja blaga, številke in cene, teže in mere blaga ter koliko ga je na razpolago. Razen omenjenih podatkov se ne smejo dodajati takim pošiljatkam nikaka pismena naznanila ali kakršnekoli opombe.

Tudi žive čebele se lahko pošiljajo po domačih krajih, na Ogrsko, v Bosno in Hercegovino, Nemčijo, v razne druge dežele kot blago za poskušnjo, ako so tako shranjene, da se pošta lahko prepriča o vsebini in da ni pri prevažanju nikake nevarnosti.

Pri nezadostno frankiranih pošiljatkah s tiskovinami, poslovnimi papirji in vzorci se zahteva nedostatek od prejemnika, in sicer dvakrat toliko, za kolikor so bile premalo frankirane.

Popolnoma nefrankirane prej navedene pošiljatve se ne odpravljajo, nego se vrnejo pošiljatelju; če pa poslednji pošti ni znan, se postopa z njimi tako, kakor z nedostavnimi pismi.

Priporočene pošiljatve s povzetjem.

Priporočene (rekomandirane) stvari se morejo pošiljati po Avstro-Ogrskem, v Bosno in Hercegovino in v nekatere tuje dežele (glej «povzetta v inozemstvu») tudi s povzetjem, in sicer po domači državi ter v Bosno in Hercegovino do 1000 K, drugam pa do 400 K = 400 mark = 500 frankov. Pri takih pošiljatkah, za katere veljajo ravno iste pristojbine, kakor za navadno priporočene, se mora napisati na vrhu nad naslovom beseda «povzette», ako so namenjene v inozemstvo pa «remboursement». Precej zraven ali pa spodaj naj se navede povzetni znesek s številkami, a krone tudi z besedo, in sicer vedno v denarni veljavi tiste države, kamor se pošiljatev glasi, sedaj v Nemčijo v markah, v Švico in Francijo v frankih itd. Pod zneskom pa mora pošiljatelj natanko in razločno zabeležiti svoj naslov. Da ne nastanejo kake pomote, je treba med tem naslovom in onim, ki označuje prejemnika, pustiti nekoliko praznega prostora.

Kakor brž je prejemnik vplačal znesek in pošiljatelj prevzel, odtegne dotični poštni urad od povzetnega zneska pristojbino za navadno poštno nakaznico in 10 v terjalnih stroškov, ostanek pa pošlje oddajalcu po nakaznici.

Poštna nakaznica v domačih deželah.

Za zneske do 20 K 10 v, do 100 K 20 v, do 300 K 40 v, do 600 K 60 v, do 1000 K 1 K.

Poštna nakaznica v Bosno in Hercegovino in iz Bosne in Hercegovine.

so dopuščene do 1000 K in znaša pristojbina do 50 K 20 v, od 50 do 100 K 30 v; od 100 do 300 K 60 v; od 300 do 600 K 90 v in od 600 do 1000 K 1 K 50 v.

Poštne pristojbine.

Dežela	P i s m a			Dopisnice		Tiskovine		Vzorci		Poslovni papirji		Priporočitev	Povratnica
	Teža v gramih	frankirana	nefrankirana	navadne	z odgovorom	Teža v g	znesek	Teža v g	znesek	Teža v g	znesek		
1. Avstrija in kneževina Lichtenstein	do 20	v	v	v	v							v	v
	čez 20 do 250	10	20			do 50	3						
Ogrsko Bosna in Hercegovina Nemčija	do 20	10	20	5	10	50—100	5	do 250	10	do 340	20	nedopustni	
	čez 20 do 250	20	30			100—250	10						čez 250
2. Sandžak Novi-Bazar*)	do 20	25	50	10	20	250—500	20	za vsakih 50	5	za vsakih 50	najmanj 10	nedopustni	
	za vsakih nadaljnih 20 g	15	30			500—1000	30						5
3. Srbija	za vsakih 20 g	10	20	5	10								
4. Črnagora	za vsakih 20 g	10	20	5	10								
Ostalo inozemstvo	do 20	25	50	10	20	za 50	5	za 50	5	za 50	5	25	25
	za vsakih nadaljnih 20 g	15	30										
a) Dežele, katere so v svetovnem poštnem društvu**)	do 20	25	50	10	20	za 50	5	za 50	5	za 50	5		
b) Dežele, katere niso v svetovnem poštnem društvu	do 20	25	50	10	20	za 50	5	za 50	5	za 50	5		
	za vsakih nadaljnih 20 g	15	30										

*) Samo v Plevlje, Priboj in Prijepolje.

**) Izjemoma znaša pristojbina 10 v pri frankiranih in 20 v pri nefrankiranih pismih;

a) med Bukovino in Rumunijo;

b) med avstrijskimi in švicarskimi poštnimi okraji, kateri so samo 30 km oddaljeni.

Poštni nalogi

posredujejo plačevanje menic, računov, kuponov itd. in se morejo poslati na vse pošte avstro-ogrskih države, v Bosno in Hercegovino ter v Turčijo, in sicer v Adrijanopolj, Beirut, Konstantinopol, Solun in Smirno, kjer se nahajajo avstrijske pošte, slednjič tudi v Nizozemsko v znesku največ 1000 K — v Belgijo, Nemčijo, Egipet, Francijo (Algir), Italijo, Luksemburško, Norvegijo (naj se naredi naslov na pošte v Pragi), Rumunijo, Švedijo, Švico in Tunis do 800 K (800 mark ali 1000 frankov).

Poleg uradnega vzorca (cena 1 v), adresira se terjatev utemeljujoči dokument (pobotan račun itd., toda znesek mora biti pisan s črkami) kot priporočeno pismo, n. pr.: «Na poštni urad v . . . . . »poštni nalog». Kakor hitro je znesek plačan, prejme oddajalec poštnega naloga znesek, odštevši pristojbino poštnih nakaznic in 10 v terjalnih stroškov za vsak dokument, na kateri se je dobilo plačilo. Ako se poštni nalog ne sprejme, pošlje se zastonj nazaj. Pristojbine so torej kakor za priporočena pisma, poštno nakaznico in vsako pobotnico itd. 10 v terjalnih stroškov.

Poslati dokumente poštnega naloga na kakšen drugi kraj nego se je navel sprva, je dovoljeno.

Denarne in tovarne pošiljatve.

Denarna pisma: Za Avstro-Ogrsko do 250 g 100 K vrednosti do 10 milj daljave 30 v, nad 10 milj 54 v, od 100 do 600 K do 10 milj daljave 36 v, nad 10 milj 60 v, za vsakih daljših 300 K 6 v več, — iz Avstro-Ogrskega v Nemčijo do 600 K vrednosti do 10 milj 36 v, nad 10 milj 60 v, za vsakih daljših 300 K pa 6 v več.

Poštni zavoji (paketi): Za Avstro-Ogrsko do 5 kg do 10 milj 30 v, nad 10 milj 60 v; za zavarovanje pristojbina po 6 v do 100 K, od 100 K do 600 K 12 v; za vsakih nadaljnih 300 K pa 6 v več.

Avstro-Ogrska in Nemčija: do 5 kg do 10 milj 30 v, nad 10 milj 60 v, za vsak nadaljni kg do 10 milj 6 v, 20 milj 12 v, 50 milj 24 v, 100 milj 36 v, 150 milj 48 v, nad 150 milj 60 v več; vrednostna taksa do 600 K 12 v, za vsakih nadaljnjih 300 K po 6 v več. Pošiljatve se dopuščajo le do 50 kg.

Za pošiljatve v Bosno, Hercegovino in Novi Bazar se plača do 500 g 60 v, od $\frac{1}{2}$ kg do 5 kg 80 v, in vrednostna taksa do 100 K = 11 v, do 300 K = 17 v, do 600 K = 22 v in za vsakih daljnih 300 K pa 11 v več. Za težje pošiljatve računa se do Imotskija ali Broda gori navedena vozarina in vrednostna taksa odpadajoča za Avstrijo, najprej pa za vsaki kg 10 v vozarine in vrednostna taksa za vsakih 300 K 6 v več.

Povzetja v domačih deželah

se morejo pošiljati na vse pošte avstro-ogrske države do 1000 K.

Za vsako pošiljatev s povzetjem se poleg vozarine plača še posebna provizija. Ta znaša za vsake 4 K 2 v, najmanj pa 12 v, tudi pisma se pošiljajo lahko s povzetjem. Povzetja brez navedene vrednosti do 250 g se pošiljajo s pisemsko pošto.

Poštna nakaznice v inozemstvo

in sicer v Nemčijo, Belgijo, Chile, Kino (nemške poštne agenture v Shanghai, Tienstin in Tsintan), Kongo, nemško vzhodno Afriko, nemško južno-zapadno Afriko, Egipet, Francosko in Algerijo, Italijo, San Marino in Erytreo, Japonsko in Koreo, Kamerun, Kiatschou, Luksemburško, Črnogoro, Nizozemsko, Norveško, Portugalsko z Madeiro, Švedijo, Švico, Srbijo, Togo (samo v Klein-Popo in Lomé), Tripolis (ital. poštni urad), Tunis, Turčijo (c. kr. avstrijski poštni uradi do 1000 K); v Argentinsko republiko, Bolgarijo, Dansko, nemško Novo-gvinejo, Finlandijo, Anglijo, Irsko in kolonije, Malto, Maroko in francoski poštni urad Tanger, Nizozemska vzhodna Indija, Rumunija, Samoa (nemški poštni urad Apia), Siam (samo v Bangkok in Chiengmai), Tripolis (francoski poštni urad), Zjedinjene države v Ameriki, Zanzibar (francoski poštni urad) do 500 K; v Grško do 400 K in znaša pristojbina v Nemčijo do 40 K 20 v, potem pa za vsakih 20 K 10 v več; v druge dežele, izvzemši Črnogoro in Srbijo pa do 100 K za vsakih 25 K 25 v, čez 100 K pa za vsakih 5 K 25 v. Za Srbsko in Črnogoro veljajo ravno iste pristojbine kakor v Bosno in Hercegovino.

Brzovjavne poštne nakaznice so dovoljene: v Belgijo, Bolgarijo, Dansko, Francijo, Italijo (izvzemši Tripolis), Japan (in sicer le v Tokio in Yokohamo), Luksenburško, Nemčijo, Nizozemsko, Norvegijo, Rumunijo, Švedijo, Švico in Tunis, Egipet (a le v Aleksandrijo, Ismalio, Kairo, Port-Said in Suez), Srbijo in Črnogoro do 100 K.

Poštni zavoji do 3 kg oziroma 5 kg v inozemstvu so po nizki vozarini dopuščeni v naslednje dežele: Anglijo in kolonije, Apio (5), Argentinsko republiko, Ascension, Belgijo (5), Bolgarijo, Chile (5), Dansko (5), Egipet (5), Islandsko (5), Italijo (5), Japan (5), Kamerun (5), Kanado, Kitaj (5), Kolumbijo, Kongiško državo (5), Kostariko, Luksemburško (5), Malto, Meksiko, Nizozemsko (5), Norvegijo (5), Portugalsko, Rumunijo, Salvador, Srbijo (5), Straits-Settlements (5), Španijo (3), Švedijo, Tanger, Togo (5), Turčijo (c. kr. pošte), Urugvaj, Zanzibar (5), Finsko (3). Pristavljena številka (5) pomeni, da se v onih deželah sprejemajo pošiljatve po 5 kg teže.

Povzetje v inozemstvo

in sicer v Belgijo †, Nemčijo †, Angleško, Francijo čez Nemčijo †, Egipet, Helgoland, Italijo †, Luksemburško †, Nizozemsko †, Norvegijo †, v Francijo čez Švico, v Dansko, Portugalsko, Rumunijo do 500 K, v Švedijo †, Švico †, Turčijo in severo-ameriške Zedinjene države se sprejemajo do zneska 1000 K, v Srbijo do 1250 K avstr. veljave, v dežele z † zaznamovane, se tudi sprejemajo priporočena povzetja. Provizija znaša pri vozno-poštnih povzetjih (izvzemši vozarino) v Nemčijo in Švico 2 v za vsaki 2 K, najmanj pa 12 v; v Srbijo do 24 K 12 v, potem je pa za vsake 4 K 2 v več, a v druge dežele 20 v za vsakih 20 K

*

Brzovjavni cenik.

	taksa za vsako besedo:	najmanjša taksa:
Lokalne brzovjavke:		
V Avstro-Ogrski	}	6 v 60 v
V Bosno in Hercegovino		
V Bosni in Hercegovini		
V Nemčijo		

Za besedo velja do 15 črk ali 5 števil; naslov in podpis se ravno tako zaračuna kakor tekst.

Evropski promet.

Pristojbina za vsak telegram po 60 v temeljne takse in napotne takse za vsako besedo, sestavljeno iz 15 črk ali 5 števil.

Algir 26 v. — Anglija, Škotsko, Irsko in Kanarski otoki 26 v. — Belgija 21 v. — Bolgarija 16 v. — Črnagora iz Dalmacije 6 v, sicer 9 v. — Dansko 21 v. — Francija, Korzika in Monako 16 v. Gibraltar 33 v. — Grško (celina), Evbeja in Poros 41 v. — Krf čez Trst 26 v, na druge otoke 44 v. — Italija, mejni promet 8 v, sicer 16 v. — Luksemburško 21 v. — Malta 37 v. — Nizozemsko 10 v. — Norvegija 32 v. — Portugalsko 33 v. — Rumunija 9 v. — Rusija (evropska) 24 v. — Srbija 9 v. — Španija (celina) 28 v. — Kanarski otoki 88 v. — Švedsko 24 v. — Švica s Tirolskega, Predarelskega in iz Lichtensteina 6 v, sicer 9 v. — Tripolis 68 v. — Tunis 26 v. — Turčija (evropska) čez Bosno 28 v, čez Trst 38 v.

Važnejša določila poštne hranilnice.

Vsi poštni uradi sprejemajo med navadnimi uradnimi urami tudi denar v svojo hranilnico in dajo po potrebi vsakršna pojasnila o vplačevanju in izplačevanju.

Vložnik je vsakdo, kadar sam ali zanj kdo drugi vloži znesek 1 K. Znesek mora biti s 50 deljiv. Vložnik sme imeti le eno poštno hranilno knjižico in vrednost te ne sme presegati 2000 K.

Prvo vlogo mora vložnik sam vložiti, da se podpiše s svojim navadnim podpisom, v knjižici na določenem mestu in na nasprotnem potrdilu («protipisu») ter pove stan, kraj, dan, mesec in leto rojstva ter svoje stanovanje; izvoli si tudi lahko «geslo» (to je kako poljubno besedo, katera mu v mogočih slučajih spričuje lastninsko pravico), kar pa napiše le v «protipisu», sam si jo pa dobro zapomni. Knjižica in nje vročba so brezplačne.

Vsako vlogo vpiše poštni uradnik v knjižico in vrhutega pošlje vložniku poštni urad še prejemne potrdilo, ako je vloženo črez 100 K. Najmanjša vloga je 1 K, katero sprejemajo vsi poštni uradi.

Za manjše zneske kakor 1 K so pa «poštne hranilne karte». Te karte z vtisnjeno 10 v znamko se dobe po vseh zalogah poštних potrebščin po 10 v. Na tako hranilno karto se potem prilepi še devet 10 v poštних znamk, kar znaša s vtisnjeno ravno 1 K. Te karte z znamkami izpolnjene sprejemajo potem vsi poštni uradi kot vloge po 1 K.

Znesek od 2 K do 40 K se takoj lahko vzame iz poštne hranilnice pri vsakem poštnem uradu, toda pustiti se mora najmanj še 1 K v hranilnici za tisto knjižico. Znesek pod 2 K in nad 40 K je pa treba pri poštno-hranilničnem uradu na Dunaju odpovedati, na kar se prejme, ako je bila odpoved v redu, kmalu «plačilno nakaznico». — Vloge se obrestujejo po 3 odstotke.

Vložnik more zahtevati, da se za njegovo vlogo nakupijo državni obrestonosni papirji; mora pa tudi že tako vložiti v poštno hranilnico ter dobi posebno rentno knjižico.

Obresti v poštni hranilnici so proste dohodninskega in tudi drugih davkov. Vložna knjižica poštne hranilnice je nedotakljiva last vložnikov ne more se mu ne vzeti, ne zastaviti, pa tudi ne zarubiti.

V čekovni oddelek stopi vložnik lahko tedaj, kadar vloži v poštno hranilnico najmanj 100 K, ki jih mora imeti vložene, dokler

hoče ostati pri čekovnem oddelku. Gledé zneska, ki to «osnovno vlogo» prehaja, lahko potem razpolaga in zahteva z ene strani, da se nakazane vsote vpišejo na njegov račun, z druge, da se poljubni zneski nakažejo katerikoli osebi ali tvrdki. Potrebne tiskovine za objavo pristopa z zavitkom, dajo poštni uradi brezplačno.

Natančen pouk o poštni hranilnici se nahaja v vložni knjižici.

Natančen pouk o čeku in njega porabi z vzorcem položnih listov in čekov dobi se pri poštnih uradih brezplačno.

*

Ploskovne mere.

1 danska milja	7.532 <i>m</i>
1 angleška milja	1.609 »
1 morska milja vseh narodov	1.852 »
1 francoska morska milja (= 3 morske milje)	5.556 »
1 norveška milja	11.295 »
1 ruska vrsta	1.067 »
1 švedska milja	10.688 »
1 geografična milja	7.420 »
1 stopinja ekvatorja = 15 geografskih milj	111.306 »

*

Metrična mera in utež in kratice za-nje.

1 meter = $\frac{1}{10.000.000}$ zemeljskega četrtnika (kvadranta).

1 kg = teža 1 litra destilirane vode pri 4° C v brezračnem prostoru.

Metrična mera in metrični utež je v veljavi razen v Avstriji še v Belgiji, Boliviji, Braziliji, Čile, v Nemčiji, Angliji, Francoski, Gvatemali, Italiji, Mehiki, Norveški, na Nizozemskem, v Peru, na Portugalskem, Švedskem, Španskem in Turškem.

Dolgotna mera: meter = *m*; — ploskovna mera: kvadratni meter = *m*²; — prostorna mera: kubični = meter *m*³; — posodna (suha) mera: liter = *l*; — utež: gram = *g*; — meterski stot = 100 kilogramov = *q*; — bačva za 20 meterskih stotov = *t*.

Denar vseh dežel.

Relativni kurz najobičajnejših novčnih vrst v kronah.

Amerika. Združene države, 1 dolar à 100 centimov	K	4·93 ¹ / ₂
10 dolarjev = 1 eagle, Južna Amerika 1 piaster (à 8 realov po 4 cuartille ali 100 centimov)	»	5·11
Anglija. 1 funt šterlingov à 20 šilingov (Gw.) (Guin. 21 šil.)	»	24·01 ³ / ₄
1 šiling à 12 pensov	»	1·17 ¹ / ₂
Arabija. 1 Moka-tólar à 80 kabirjev (120 ¹ / ₂ Moka-tólar- jev = 100 avstrijskih Marije Terezije tolarjev)	»	4·12
Argentinska ljudovlada. 1 peso fuerte	»	4·82
Avstralija. 1 funt šterlingov à 20 šilingov à 20 d.	»	24·01 ³ / ₄
Avstro-Ogrsko. 1 gld. = 1 gld. à 100 kr. = 1:85·06	»	2—
in 1 krona à 100 vinarjev	»	1—
Belgija. 1 frank à 100 centimov ¹⁾	»	—·95 ¹ / ₄
Bolgarija. 1 lev (frank) à 100 stotink v zlatu	»	1—
Običajni denar v srebru	»	—·93
Brazilija. 1 milreïs (peso) v zlatu à 100 reïsov	»	2·58 ¹ / ₂
Ceylon. 1 rupija	»	2·35
Dansko. 1 krona à 100 oer	»	1·30
Egipet. 1 piaster (à 40 par)	»	—·25
Finsko. 1 marka à 100 pennijev	»	—·95 ¹ / ₄
Francosko. 1 frank à 100 centimov	»	—·95 ¹ / ₄
Grško. 1 drahem à 100 leptov	»	—·95 ¹ / ₄
Holandsko. Glej Nizozemsko.		
Italija. 1 lira à 100 centezimov	»	—·95 ¹ / ₄
Japonska. Račun v deželi 1 itzebou	»	1·76
Račun z Eyropo 1 mehikanski srebrn dolar	»	3·59
Kanada. Postavno kakor na Angleškem, v prometu 1 halif à 5 s.	»	5·88
Kitajsko. 1 taël ali lieng à 10 tsienov, à 10 fenov 10 cashov	»	7·52
Kuba in Portoriko. 1 piaster à 100 centimov	K	5·10
Mehika. 1 peso à 8 realov à 4 kvartile	»	5·10
Nemčija. marka à 100 pfenigov ²⁾	»	1·17 ¹ / ₂
Nizozemsko. 1 goldinar à 100 centov (ali 20 stiblingov)	»	1·99
Norveško. 1 krona = 100 oer	»	1·32 ¹ / ₄
Nova Granada. 1 peso à 10 dec. à 0 centov	»	4·70
Paraguay. 1 piaster à 8 realov	»	5·18
Perzija. 1 doman = ...	»	9·41
10 kranov, 1 kran = ...	»	—·94 ¹ / ₄
10 dinarjev, 1 dinar	»	—·09·4
Portugalsko. (conto de reïs 1000 milreïs) 1 milreïs à 1000 reïsov	»	5·32
Rumunsko. 1 lej à 100 banijev	»	—·95 ¹ / ₄

¹⁾ 0·95¹/₄ ali natančneje 0·95·3

²⁾ 1·17¹/₂ ali natančneje 1·17·56.

Rusija. 1 zlat rubelj à 100 kopejk ¹⁾	»	3:77
1 polimperial (novejšega kova)	»	19:04 ^{1/2}
Srbija. 1 dinar à 100 paras	»	—95 ^{1/4}
Španija. 1 peseta à 100 cent.	»	—95 ^{1/4}
1 duros à 10 realov à 100 centimov	»	4:93
Švedsko. 1 krona à 100 oer	»	1:32 ^{1/4}
Švica. 1 frank à 100 rapov	»	—95 ^{1/4}
Turčija. Najnovejši denar: kos za 20 piastrov	»	4:23
1 piaster (gerš) à 40 par	»	—21
Vzhodna Indija. 1 komp-rup. à 16 annasà 12 pijes	»	2:35

*

Najvišje gore na zemlji.

Gavrizankar (Himalaja)	8.840	metrov
Djavalagiri (Himalaja)	8.175	»
Čimboraso (Amerika)	6.421	»
Kilimandžaro (Afrika)	6.703	»
Mont Blank	4.810	»
Jungfrau	4.167	»
Ortler	3.905	»
Mont Cenis (Senf)	3.584	»

*

Najdaljše reke na zemlji.

Amazon	7.396	km
Nil	5.600	»
Misisipi	4.200	»
Volga	3.183	»
Donava	2.840	»
Ren	1.370	»
Labá	1.165	»
Seine	776	»

*

Najvišje stavbe na zemlji.

Eiffelov stolp v Parizu	300	metrov
Stolna cerkev v Kolinu	160	»
Nikolajeva cerkev v Hamburgu	144:2	»
Petrova cerkev v Rimu	143	»
Stolna cerkev v Strasburgu	142	»
Štefanska cerkev na Dunaju	136:7	»
Stolna cerkev v Berlinu	120	»
Cerkev sv. Pavla v Londonu	111:3	»
Stolna cerkev v Magdeburgu	103:6	»
Mestna svetovalnica na Dunaju	100	»
Cerkev v Traminu na Tirolskem	86	»
Cerkev v Meranu na Tirolskem	83	»
Teinova cerkev v Pragi	80	»

¹⁾ Papinat rubelj ima menjajočo ažijo.

Žrebanje

vseh avstro-ogrskih in v Avstriji dovoljenih inozemskih srečk v letu 1908.

Žrebanje	Vrsta srečk	Najvišji dobitek	Najmanjši dobitek	Veljava	Zadnje žrebanje v letu
Prosinec.					
2.	Kreditne 100 gl. srečke	300000	400 —	kron	1924
2.	5 odstotne srečke za reguliranje Dunave	140000	200 —	"	1920
2.	Avstrijske srečke rudečega križa	60000	30 —	"	1933
2.	Krakovske srečke	50000	60 —	"	1912
2.	Ljubljanske srečke	40000	60 —	"	1929
2.	Saško-Meininske srečke (žrebanje serij)	Žrebanje premij t. svečana			1927
2.	3 odstot. hamburške srečke iz leta 1866	"	" t.	"	1926
3.	Inomoške srečke	30000	60 —	kron	1911
5.	3 odstot. zemljiško-kredit. srečke iz l. 1889	100000	200 —	"	1953
5.	Solnograške srečke	40000	60 —	"	1911
15.	5 odstot. ruske srečke iz leta 1864	200000	135 —	rubljev	1925
15.	2 odstot. srbske srečke iz leta 1881	80000	100 —	frank.	1931
15.	Srbske državne srečke iz leta 1888	100000	13 —	"	1953
15.	Kneza Salma srečke	84000	147 —	kron	1912
Svečan.					
1.	4 odstot. držav. srečke 1860 (žrebanje serij)	Žrebanje dobitkov t. vel. travna			1917
1.	Brunšv. srečke iz l. 1868 (žrebanje serij)	Žrebanje premij St. sušca			1924
1.	3 odstotne hamburške srečke 1866 (žr. pr.)	35000	60 —	tolar.	1926
1.	Italijanske srečke rudečega križa	15000	35 —	lir	1937
1.	Saško-Meininske srečke (žrebanje premij)	5000	9 —	gid.	1927
1.	Turške srečke iz leta 1870	300000	240 —	frank.	1974
1.	Finske srečke (žrebanje serij)	Žrebanje dobitkov t. vel. travna			1912
15.	3 odstot. zemljiško-kreditne srečke l. 1880	90000	200 —	kron	1930
Sušec.					
1.	Dunajske komunalne srečke	300000	320 —	kron	1921
1.	Ogrske srečke rudečega križa	30000	15 —	"	1933
1.	Bazilika (zidanje stolne cerkve) srečke	30000	14 —	"	1936
14.	5 odstot. ruske srečke iz leta 1866	200000	135 —	rubljev	1926
31.	Brunšv. srečke iz l. 1868 (žrebanje premij)	60000	26 —	tolar.	1924
Mali traven.					
1.	4 odstot. 100 gl. srečke o reguliranju Tise	180000	240 —	kron	1930
3.	Rudolfove srečke	30000	24 —	"	1914
3.	4 odstot. badenske srečke iz l. 1867 (žrebanje serij)	Žrebanje premij t. rožnika			1917
3.	Turške srečke iz leta 1870	600000	240 —	frank.	1974
Veliki traven.					
1.	4 odstot. državne srečke leta 1860	600000	1200 —	kron	1917
1.	3 odstotne oldenburške srečke	20000	40 —	tolar.	1930
1.	Brunšv. srečke iz leta 1868	Žrebanje premij 30. rožnika			1924
1.	Italijanske srečke rudečega križa	30000	35 —	lir	1937
1.	Finske srečke (žrebanje premij)	15000	14 —	tolar.	1912
5.	3 odstot. zemljiško-kreditne srečke iz l. 1889	60000	200 —	kron	1953
14.	Srbske državne srečke iz leta 1888	25000	13 —	frank.	1931
14.	2 odstotne srbske srečke iz leta 1881	80000	100 —	"	1931
15.	4 odstot. ogrske hipotečne srečke	70000	200 —	kron	1934
15.	Ogrske premijske srečke	200000	352 —	"	1920
15.	Jo-sziv-srečke	20000	4 —	"	1948
30.	3 odstot. zemljiško-kreditne srečke iz l. 1880	90000	200 —	"	1930

Žrebanje

vseh avstro-ogrskih in v Avstriji dovoljenih inozemskih srečk v letu 1908.

Žrebanje	Vrsta srečk	Najvišji dobitek	Najmanjši dobitek	Veljava	Zadnje žrebanje v letu	
Rožnik.						
1.	Državne srečke leta 1864	300000	400 —	kron	1918	
1.	4 odstot. badenske srečke 1867 (žr. premij)	40000	100 —	tolar.	1917	
1.	3 odstot. turške srečke iz leta 1870	300000	240 —	frank.	1974	
15.	Srečke mesta Ofen	40000	130 —	kron	1909	
30.	Brunšv. srečke iz l. 1868 (žrebanje premij)	15000	26 —	tolar.	1924	
Mali srpan.						
1.	100 gl. kreditne srečke	300000	400 —	kron	1924	
1.	Dunajske komunalne srečke	400000	320 —	>	1924	
1.	Avstrijske srečke rudečega križa	30000	30 —	>	1933	
1.	Saško-Meininske srečke iz leta 1870	Žrebanje premij 1. vel. srpana				1927
14.	5 odstot. ruske srečke iz leta 1864	—	135 —	rubljev	1925	
15.	Kneza Salma srečke	63000	147 —	kron	1912	
30.	Kneza Claryja srečke	52500	126 —	>	1913	
Veliki srpan.						
1.	5 odstot. državne srečke leta 1860	Žrebanje dobitkov 2. listopada				1917
1.	Brunšv. srečke leta 1868	Žrebanje premij 30. kimovca				1924
1.	Italijanske srečke rudečega križa	15000	35 —	lir	1937	
1.	Saško-Meininske srečke 1870 (žr. premij)	10000	9 —	gld.	1927	
1.	3 odstot. turške srečke iz leta 1870	600000	240 —	frank.	1974	
1.	Finske srečke (žrebanje serij)	Žrebanje premij 1. listopada				1912
16.	3 odstot. zemljiško-kreditne srečke l. 1880	90000	200 —	kron	1930	
Kimovec.						
1.	Ogrske srečke rudečega križa	20000	15 —	kron	1933	
1.	Bazilika (zidanje stolne cerkve) srečke	20000	14 —	>	1936	
5.	3 odstot. zemljiško-kreditne srečke 1889	60000	200 —	>	1953	
14.	5 odstot. ruske srečke iz leta 1866	—	135 —	rubljev	1926	
14.	Srbske državne srečke 1888	75000	13 —	frankov	1953	
14.	2 odstot. srbske srečke iz leta 1881	80000	100 —	>	1931	
15.	Kneza Pálffyja srečke	84000	157 50	kron	1911	
30.	Brunšv. srečke iz leta 1868	30000	26 —	tolar.	1924	
Vinotok.						
1.	4 odstot. 100 gl. srečke v svrhu reg. Tise	180000	240 —	kron	1930	
1.	3 in pol odstot. líbeske srečke 1863 (žr. serij)	—	59 —	tolar.	1912	
1.	3 odstot. turške srečke iz leta 1870	300000	240 —	frank.	1974	
Listopad.						
2.	Finske srečke	10000	14 —	tolar.	1912	
2.	5 odstot. državne srečke leta 1860	600000	1200 —	kron	1917	
2.	Dunajske komunalne srečke	400000	320 —	>	1924	
2.	Italijanske srečke rudečega križa	30000	35 —	lir	1937	
2.	Brunšv. srečke 1868 (žrebanje serij)	Žrebanje premij 31. grudna				1924
2.	3 odstot. oidenburške srečke iz leta 1871	10000	40 —	tolar.	1930	
15.	Ogrske premijske srečke	300000	352 —	kron	1920	
15.	4 odstot. ogrske hipotečne srečke	70000	200 —	>	1934	
15.	Jo-sziv-srečke	30000	4 —	>	1948	
16.	3 odstot. zemljiško-kreditne srečke l. 1880	90000	200 —	>	1930	
Gruden.						
1.	Državne srečke leta 1864	300000	400 —	kron	1918	
1.	3 odstotne turške srečke iz leta 1870	600000	240 —	frank.	1974	
31.	Brunšv. srečke leta 1868 (žrebanje premij)	50 00	26 —	tolar.	1924	

Deželne barve evropskih držav.

Anglija — rdeče-modro-belo.

Avstro-Ogrsko — državna barva: črno-rumeno; avstr. ces. hišna barva: karminovo rdeče-belo; avstr.-ogrske vojne mornarice zastava; rdeče-belo-rdeče; avstr.-ogrske trgovske mornarice zastava: rdeče-belo-rdeče (spodnji kos je deljen v rdeče in zeleno).

Badensko — rdeče-rumeno,

Bavarsko — modro-belo.

Belgija — črno-rumeno-rdeče.

Bolgarija — belo-zeleno-rdeče.

Črnagora — rdeče-belo.

Dansko — rdeče-belo.

Francija — modro-belo-rdeče.

Grško — belo-modro.

Hansa-mesta — belo-rdeče

Hesensko — belo-rdeče.

Italija — zeleno-belo-rdeče.

Meklenburg — rdeče-modro-rumeno.

Nemčija — črno-belo-rdeče.

Nizozemsko — rdeče-belo-modro.

Norveško — rdeče-belo-rdeče.

Ogrsko — rdeče-belo-zeleno.

Oldenburško temnomodro-rdeče.

Portugalsko — modro-belo.

Prusija — črno-belo.

Rumunija — modro-rumeno-rdeče.

Rusija — belo-modro-rdeče.

Saksonsko — zeleno-belo.

Srbija — rdeče-modro-belo.

Španija — rdeče-rumeno.

Švedija — rumeno-modro.

Švica — belo-rdeče.

Turčija — rdeče-zeleno.

Virtemberško — črno-rdeče.

*

Barve avstro-ogrskih dežel.

Bosna in Hercegovina — rdeče-rumeno.

Bukovina — modro-rdeče.

Češko — belo-rdeče.

Dalmacija — modro-rumeno.

Galicija — modro-rdeče-rumeno, tudi rdeče-belo (poljsko) in modro-rumeno (rutensko).

Gorica in Gradiška — belo-rdeče, rumeno-modro.

Hrvaško in Slavonija — rdeče-belo-modro.

Istra — rumeno-rdeče-modro.

Koroško — rdeče-belo (srebro).

Kranjsko — belo-modro-rdeče.

Moravsko — rumeno-rdeče-modro

Ogrsko — rdeče-belo-zeleno.

Reka — belo-modro in zeleno-rdeče.

Solnograško — rdeče-belo in črno-rumeno.

Spodnje-Avstrijsko — modro-zlato.

Šlezija — črno-rumeno.

Štajersko — belo-zeleno.

Tirolsko in Predarelsko — belo-rdeče (Strelci: belo-zeleno).

Trst — rdeče-belo-rdeče.

Zgornje-Avstrijsko — belo-rdeče tudi črno-rumeno.

ZABAVNI

▽▽ DEL ▽▽

Mihael Vošnjak.

Dne 18. sept. 1907 je preteklo 70 let, odkar je «oče slovenskih posojilnic» Mihael Vošnjak v Šoštanjju zagledal luč sveta. Bil je sin usnjarja Vošnjaka, katera obitelj si je v Šoštanjju, kjer se je naselila že v 18. stoletju, pridobila velik ugled med tržani. Po dovršeni domači ljudski šoli je prišel l. 1847. na normalko v Celje. L. 1848. je prineslo tudi šolski mladini mnogo izpremembe; vsled dunajskih dogodkov je pouk mnogokrat izostal. M. Vošnjak se še dobro spominja, kako so si vsi celjski dijaki, slovenski in nemški, natikali na čepice slovenske kokarde in hodili po ulicah. Popolnoma drugačne razmere kakor dandanes!

Leta 1850. se je podal na višjo realko v Gradec, dve leti pozneje pa na Dunaj, kjer je hotel nadaljevati svoje študije na politehničnem zavodu. Ker je bil premlad, ga niso sprejeli na Dunaju; radi tega se je moral vrniti v Gradec. Poslušal je poleg obveznih tudi obilo neobveznih predmetov in sicer na komercialnem oddelku predavanje o knjigovodstvu in meničnem pravu, ter predavanja o poljedelstvu in gospodarstvu. Zadnje leto svojih študij (1856—1857) je bil vpisan na dunajskem politehniku, kjer se je pripravljaj za železniško službo. L. 1857. je dovršil tehnične študije in je vstopil, akoravno mu je njegov profesor matematike prigovarjal, naj se posveti profesuri matematike, v železniško službo.

Ko je M. Vošnjak dovršil tehniko, zidala se je ravno proga Ljubljana-Trst. Bil je takoj imenovan inženirskim praktikantom za nadzorovanje sekcije Postojna-Logatec na Rakeku. L. 1858. je bil prestavljen na progo Kufstein-Inomost, ki se je v tem letu otvorila. V usodepolnem letu 1859. je z veliko spretnostjo in točnostjo opravljaj svojo službo

v Wörglu, na postaji novo otvorene tirolske železnice, ki je bila največje važnosti za prevažanje avstrijske armade v Italijo. Ob otvoritvi proge Nabrežina - Kormin l. 1860. je bil prestavljen v Nabrežino, leta 1862. pa na Zidani most. Komaj 29 let star je postal leta 1866. načelnik postaje na Pragerskem, kjer je moral skrbeti za prevažanje ogrske armade na italjansko in češko bojišče. L. 1867. ga je poslal generalni ravnatelj južne železnice Bontoux v Pariz na svetovno razstavo, da prouči železnični oddelek na razstavi. Sad njegovih študij je bil obširen referat. Leto pozneje je bil nekaj časa načelnik v Mürzzuschlaggu in l. 1869. je bil prestavljen kot načelnik postaje v Zagreb, kjer je intimno občeval z najodličnejšimi hrvaškimi političnimi voditelji in prvaki. Baronu Rauchu, znanemu madžaronu, je bilo to silno neljubo in čakal je na ugodno priliko, da bi mogel nastopiti proti Vošnjaku. Ko se je leta 1870. vračal škof Strossmayer iz Rima, mu je želela narodna stranka prirediti sijajen sprejem. Vošnjak je ugodil tej želji hrvaških prvakov in so se priredile Strossmayerju na kolodvoru velikanske ovacije. Rauch je ovadil Vošnjaka pri ogrski vladi kot panslavista in ta je zahtevala od južne železnice, da ga odstrani iz teritorija ogrske krone. Bil je nato prestavljen na Dunaj, potem Trst in v Gradec k železničnemu nadzorstvu, kjer je služboval do leta 1879. Istega leta je moral vsled bolezni zapustiti železniško službo, kjer ga je še čakala sijajna karijera. Preselil se je koncem l. 1879. v Celje in sedaj se začne druga doba njegovega življenja.

V prvi dobi svojega življenja do l. 1879. se je temeljito pripravljajl za svoje poznejše javno delovanje; pridobil si je ne le obširno splošno izobrazbo, ampak vzlasti temeljito strokovno in narodno-gospodarsko izobrazbo, s katero se je pozneje odlikoval v vseh zakonodajnih zastopstvih. S svojim delom v javnosti si je pridobil zaupanje pri ljudstvu in je bil l. 1884. izvoljen od kmečkih občin celjskega volilnega okraja v deželni, l. 1885. pa tudi v državni zbor, v

katerem je do l. 1897. neutrudno in odločno za svoj narod deloval. L. 1887. je ustanovil prekoristno društvo «Dijaška kuhinja v Celju», katero društvo je že stotero in stotero dijakov rešilo pomanjkanja in jim omogočilo študije. V letu 1896. mu je nemila smrt ugrabila soprogo; ta kruti udarec kakor tudi bolehanje edinega sina Bogumila ga je napolnilo, da je odločno odklonil ponujano ma zopetno kandidaturo, dal slovo burnemu političnemu življenju in se preselil v solnčno Gorico, kjer je milo podnebje tako ugodno vplivalo na Bogumilovo zdravje, da je popolnoma ozdravel.

Četudi se je umaknil iz političnega pozorišča, četudi je zapustil svojo domovino, zeleno Štajersko, vendar ni nehal za svoj narod delovati, ampak deluje do dandanašnjega dne čil na duhu in telesu za razvoj in izpopolnjenje narodno-gospodarske organizacije, katero je ustanovil in katero vodi od ustanovitve do dandanašnjega dne.

M. Vošnjak je imel pred vstopom v javno življenje priliko natanko proučiti razmere širne slovenske domovine, kar je posebno velikega pomena za vsakega v javnosti delujočega človeka.

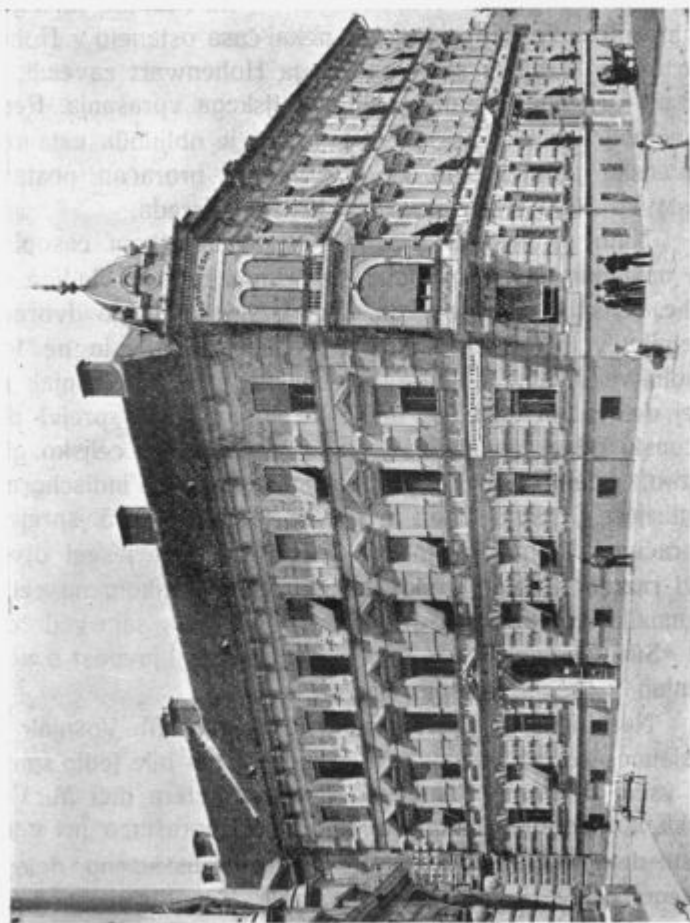
Kot narodni zastopnik je začel odločen boj za dosego ravnopravnosti Slovencev v javnem življenju in je poleg raznih drugih uspehov pri ministru Pražaku izposloval slovenske vknjižbe v zemljiških knjigah. Boril se je z vso neustrahovitostjo in odločnostjo proti nemško-liberalni birokraciji, ki je teptala vse pravice Slovencev z nogami; posebno žalostne so bile razmere pri spodnještajerskih sodiščih, kjer so sodili zagrizeni nemško-nacijonalni sodniki brezvestno in brez čuta za pravico. Hudo borbo je imel z dvornim svetnikom Heinricherjem, predsednikom celjskega okrožnega sodišča, čegar proti Slovencem naperjeno delovanje je razkrinkal v državnem zboru in ga pozneje, ko si je ta mož drznil pred porotniki kritikovati politično delovanje M. Vošnjaka, z ovadbo na pravosodno ministrstvo izpodrinil.

Veliko se je trudil M. Vošnjak leta in leta za dosego savinske železnice; neštivilno težkoč in zaprek je bilo treba premagati, a on se ni ustrašil, temveč od l. 1856.—1882. je uporabljal svoje tehnično znanje in svoj vpliv za to, da se začne graditi savinska železnica. Če bi M. Vošnjak s tako vnemo ne pospeševal savinske železnice, bi savinska dolina bila dandanašnji brez železnice. V deželnem zboru se je posebno tudi potegoval za zgradbo železnice v Slatino in njemu se je zahvaliti, da se je dež. odbor vendarle odločil, da naj se na Grobelnem združi nova proga s progo južne železnice. Istotako se je zanimal za progo iz Polzele v Kamnik.

M. Vošnjak je spoznal velik pomen hranilnic in je skupno z dr. Dečkom in rajnim M. Veršecom zastavil vse moči za ustanovitev «Južnoštajarske hranilnice» v Celju. Deželni odbor, deželni zbor in namestnik Kúbeck so ustanovitev odklonili, dobro vedoč, da bo tak denarni zavod gospodarsko ojačil slovenski narod in izpodrinil nemški upliv v okrajih, za katere je ustanovljen, ter okreplil slovenski živelj v Celju. M. Vošnjak pa navzlic temu ni izgubil poguma in je končno pri ministrskem predsedniku Taaffeju dosegel dovoljenje za ustanovitev tega zavoda s sedežem v Celju. Hranilnica se je ustanovila l. 1888.

Najvažnejše vprašanje za nas Slovence v zadnji dobi je vprašanje celjske gimnazije, katerega vprašanja pravi povzročitelj je M. Vošnjak. Ker je ime Celje daleč zaslovelo za mejami Avstrije in ker je celjska slovenska gimnazija razburjala celo avstrijsko javno mnenje, je pač umestno, da zasledujemo zgodovino tega usodepolnega vprašanja. Že dr. Josip Vošnjak je v drž. zboru od leta 1879.—1885. skoraj vsako leto zahteval od naučnega ministrstva, da naj se vpelje slovenski jezik kot učni jezik na gimnazijah v Celju in Mariboru. A tedanji naučni minister Konrad se ni mnogo zmenil za to upravičeno zahtevo slovenskih poslancev. M. Vošnjak je takoj pri svojem vstopu v državni

zbor uvidel, da potom resolucij ni mogoče ničesar doseči, ampak da se je treba poslužiti drugih sredstev. Potom govorov v zbornici, osobito pa potom dobro premišljene tak-

Zadružni dom.

tike v času, ko je Taaffejevo ministrstvo prišlo v velike stiske, je izvojeval slovenske paralelke na mariborski gim-

naziji in dosegel obljubo, da se otvorijo tudi paralelke na celjski gimnaziji, če bodo učni uspehi na mariborski gimnaziji ugodni. Do ustanovitve slovenskih paralelek v Celju ni prišlo, ker je prej Taaffe padel. Po padcu Taaffejevem je nastopilo ministrstvo Windischgratz. M. Vošnjak je nasve-toval, naj slovenski poslanci še nekaj časa ostanejo v Hohenwartovem klubu in se je radi tega Hohenwart zavezal, da doseže pri vladi ugodno rešitev celjskega vprašanja. Res je Hohenwart vplival na novo vlado, da je obljubila ustanoviti slovenske paralelke in že v prihodnji proračun postavila postavko 3000 K za otvoritev prvega razreda.

Nato je nastala strašna burja v nemškem časopisju; vsi naši narodni nasprotniki so besneli radi te vladine obljube. Časniki so pisali, da čaka Vošnjaka mesto dvornega svetnika v trgovskem ministrstvu, ako se uda in ne terja izpolnitve vladine obljube. Navzlic temu je M. Vošnjak naprej deloval in dosegel, da je 19. junija 1895. sprejel proračunski odsek na zahtevo vlade postavko za celjsko gimnazijo, vsled česar je podalo ministrstvo Windischgratz demisijo. Državni zbor je potem 11. julija 1895. sprejel v proračunski debati postavko Celje in se je v jeseni otvoril prvi razred z deloma slovenskim učnim jezikom na celjski gimnaziji. Kot poslanec je skoraj popolnoma sam vzdrževal list «Südsteirische Post» in v njem informiral javnost o naših težnjah v krasno pisanih člankih.

Nesebično in požrtvovalno je deloval M. Vošnjak kot poslanec; koristi slovenskega naroda so mu bile jedin smoter pri vsem delovanju. Najlepša lastnost, katera diči M. Vošnjaka kot politika in katero tako zelo pogrešamo pri v javnosti delujočih možeh, je dosledno, neustrašeno delo za dosego ciljev, katere si je postavil. V politični zgodovini slovenskega naroda zavzema M. Vošnjak častno mesto kot narodni zastopnik in štejeemo 12 let njegovega delovanja v poslanski zbornici kot dobo, v kateri smo Slovenci največ dosegli.

Mihael Vošnjak

Kar sta za Nemce Schulze-Delitzsch in Raiffeisen, za Italijane Wollemborg, za Čehe Kampelik, to je za nas Slovence Mihael Vošnjak. Kakor so imenovani organizatorji orali ledino na združenem polju v svoji domovini in upoštevajoč gospodarske razmere ustvarili razne združne organizacije, tako je tudi M. Vošnjak kot organizator in voditelj slovenskega združenstva na Slovenskem ustvaril mogočno združno organizacijo.

Doseči gospodarsko samostojnost in neodvisnost slovenskega naroda, je bil cilj njegovega narodno gospodarskega dela; ta cilj je skušal doseči potom samopomoči z ustanavljanjem zadrug, v prvi vrsti posojilnic. Misel, da je treba ustanavljati med Slovenci posojilnice, je sprožil dobro desetletje pred Mihaelom Vošnjakom njegov brat dr. Josip Vošnjak; z vso vnemo in vztrajnostjo se je pa M. Vošnjak poprijel tega dela in nam od leta do leta naraščajoče število posojilnic priča o uspešnem delu. M. Vošnjak je izdelal vzorna pravila za posojilnice takoimenovanega mešanega ali Vošnjakovega ustroja, ustroja, ki vsebuje načela Schulze-Delitzscha in Raiffeisena, je vpeljal poleg velikih tudi male deleže radi tega, da je pridobil zavodom davčne olajšave zakona z dne 27. decembra 1880 ter uredil celo poslovanje posojilnic.

L. 1881. je ustanovil vkljub velikanskim zaprekam posojilnico v Celju, je več let brezplačno vse posle opravljal in pripomogel k temu, da se je zavod od leta do leta krasno razvijal in da znaša v l. 1906.

njegov denarni promet	12,334.340'08 K
njegov rezervni zaklad	338.270'98 »
njegov čisti dobiček	22.692'34 »

M. Vošnjak je spoznal, da je za uspešen razvoj posojilnic neobhodno potrebno, da se iste združijo v Zvezo in je l. 1883. ustanovil za 14 že takrat obstoječih posojilnic društvo «Zveza slovenskih posojilnic v Celju», katere namen

je bil: pospeševanje in ustanavljanje posojilnic na Slovenskem, dajati istim pouk in ustvariti poslovno zvezo med njimi.

«Zveza slovenskih posojilnic», je vršila tudi revizijo pri svojih članicah. L. 1905. se je modernizirala in izvršuje tudi denarno sporavnavo za svoje članice, katero je prej vršila deloma celjska posojilnica, deloma drugi zavodi ter se preustrojila v zadrugo z omejeno zavezo. Ta preustrojena zveza se imenuje «Zadružna Zveza v Celju» in ne združuje samo posojilnice, ampak tudi vse druge vrste zadržug. M. Vošnjak stoji od l. 1883. do dandanašnjega dne na čelu prejšnji «Zvezi slov. posojilnic» oz. sedanji «Zadružni Zvezi v Celju» in nam velikansko moč v zvezi združenih zadržug najboljše predočujejo sledeče številke: članice Zadružne Zveze v Celju so imele leta 1906.

denarnega prometa	237,000.000 K,
rezervni zakladi so znašali	3,700.000 K,
čisti dobiček je znašal	508.000 K,
vsa aktiva skupaj nad	100,000.000 K.

M. Vošnjakova zasluga je, da smo Slovenci med prvimi narodi v Avstriji, ki so začeli snovati posojilnice za kmečko prebivalstvo, in da vkljub neznosnim razmeram, v katerih živimo, zaostajamo v tem oziru le za Čehi, medtem ko znatno nadkrilujemo Poljake, Rusine, Hrvate in Srbe, kateri živijo v dokaj ugodnejših razmerah. Upliv delovanja posojilnic pa se vzlasti kaže v tem, da se stekajo v naših denarnih zavodih milijoni in milijoni slovenskega denarja, o katerih nikdo prej niti sanjal ni, da se nudi našemu ljudstvu ugoden in cen kredit in se ga na ta način vodi k gospodarski neodvisnosti in samostojnosti ter da se čisti dobiček uporablja v dobrodelne in narodne namene. Posojilnice so skoraj v vsakem mestu in trgu postavile krasne narodne domove, prave slovenske trdnjave, v katerih se osredotočuje ves slovenski živelj; posojilnice v najznatnejši meri podpirajo naše srednješolsko in visokošolsko dijaštvo ter skrbne na ta način za naraščaj inteligence, posojilnice

pa se spominjajo vseh slovenskih kulturnih in gospodarskih naprav ter jih vzdržujejo, oziroma znatno podpirajo. K vsemu temu delu je bodril Slovence M. Vošnjak; ne le z živo besedo, ampak tudi s peresom, osobito v listu «Zadruga», ki je izhajal že od leta 1884.—1889., je pospeševal združeno delo. Delovanju posojilnic je pripisovati veselo dejstvo, da se ni uresničil izrek zloglasnega Heinricherja: «Kapital in inteligenca na Spodnjem Štajerskem je in mora ostati nemška.»

M. Vošnjak je dosegel, da je «Zveza slov. posojilnic» ustanovila lastno tiskarno, knjigoveznico in trgovino s papirjem in pisarniškimi potrebščinami, katera podjetja krasno uspevajo in omogočujejo, da vse zadruga vse svoje pisarniške potrebščine od tega podjetja dobivajo. Da dobe ta podjetja lastno streho, se je zgradil po prizadevanju M. Vošnjaka «Zvezni dom», krasna in svojemu namenu primerna zgradba. Ker bo «Zadružna Zveza» potrebovala vsled svojega razvoja vedno večje pisarniške prostore in skladišča, je ista v tem letu kupila veliko, blizu kolodvora se nahajajočo hišo, bodoči «Zadružni Dom», za kar se je tudi M. Vošnjak potegoval. Vsa ta gospodarska podjetja in poslopja so spet velikega pomena za ojačenje slovenskega življa v Celju.

Da moremo delovanje M. Vošnjaka na združnem polju dostojno oceniti, moramo si predočiti razmere, v katerih je začel svoje narodnogospodarsko delo. V celi Avstriji je takrat gospodarsko delo še celo počivalo, mnogo dežel, vzlasti na jugu, je bilo popolnoma zanemarjenih, ljudstvo ni imelo nobenega zaupanja do teh novotarij, katerim je celo inteligenca nasprotovala, naletel je vzlasti na hud odpor od strani narodnih nasprotnikov in vlade; vendar ga vse to ni oviralo, ampak je z jekleno odločnostjo pričel svoje delo. Oskrbel je pravila, uredil celo knjigovodstvo, sestavil vse potrebne tiskovine in je, akoravno je moral več ali manj ledino orati in mu niso bile nobene ali zelo

malo izkušenj na razpolago, zelo praktično in razmeram primerno uredil svojo organizacijo.

In še sedaj, ko bi po trudapolnem delu potreboval zaslužen počitek, ne miruje, ampak se živo zanima za vse pojave, vestno motri vse dogodke na združnem polju in mirno in z uspehi vodi «Zadružno Zvezo» do začrtanih ciljev.

In plačilo za to trudapolno, nesebično delovanje v prid naroda? M. Vošnjak ni dosegel visokih redov ali odlikovanj, ampak jedino plačilo mu je zavest, da je kot «oče slovenskih posojilnic» največ pripomogel k gospodarskemu ojačenju in gospodarski neodvisnosti in samostojnosti slov. naroda ter hvaležnost ne le Slovencev, ampak tudi drugih zadrugarjev.

Njegove sedemdesetletnice so se spominjali vsi slovenski listi; listi «Zadruga», «Domovina» in «Soča» so izdali posebne slavnostne številke. Daljši članek je priobčil nemški zadružni list na Dunaju, še celo nemški zadružni koledar v Monakovem je prinesel sliko in daljši opis o delovanju M. Vošnjaka.

Vsi spodnještajerski Slovenci vemo ceniti zasluge M. Vošnjaka za gospodarski preporod Slovencev, osobito spodnještajerskih in želimo: Dal Bog, da bi deloval še dolgo vrsto let na narodnogospodarskem polju v dobrobit slovenskega naroda!

Vlad. Pušenjak.

V vinogradu.

Anjela.

Dolenjska slika. **Iv. Lah.**

1.

Ko je šla Anjela zvečer po stezi od gradu proti dolini, je zapazila, da leži pred gradičem, ki je stal na drugi strani doline, mlad gospod. Oba gradiča sta bila nekdanj posest bogatega, plemenitega gospodarja, sedaj pa sta po raznih usodah prišla v roke raznim gospodarjem. Enega je podedovala baronica, njena teta, katere mož je prebival kot višji vojni dostojanstvenik v Lvovu, v drugem pa je gospodaril star slikar, pust in dolgočasen človek, ki je bil kupil svoje čase osamljeni gradič, da bi mogel v njem živeti mirno samotarsko življenje. Gradiča sta bila oddaljena drug od drugega komaj četrť ure in sta se lepa bela pozdravljala kakor ločena bratca nad gričema prek zelene doline.

Večer, ki je legal po okolici, je bil tih in krasen, kakor so večeri v dolenjskih dolinah. Nad gorenjskimi gorami je

žarela zarja in nje odsviti so se razlivali prek gričev in dolin, dokler da so se razgubili nekje daleč na vzhodu med Gorjanci. Velika cesta se je vila čisto bela med pisanim poljem in počasi so izginjale za njo poltemne vasi med brezovimi lesovi. Visoke posušene jagnjedi so molele ob cesti nemo visoko v mrak.

Anjela je gledala vsak večer, kako se potaplja v daljavi solnce in kako se bliža noč. Zazdeli so se ji čudovito lepi ti večeri, tako polni čuvstev in mislij in tako polni hrepenenja. In ko so bili tako polni hrepenenja so bili tako prazni — prazni vsega. Ta krasna večerna poljana je klicala, vabila, kakor bi prosila: pridi, kdor ljubi... In v takih večerih je stala Anjela sama pred gradičem in cela dolina se ji je zazdela kakor veličastno svetišče brez boga... In cel večer se ji je zazdel tako. Kajti tam ob vodici, ki se je kakor biserna črta vlekla med visokimi travami prek doline, je šla ozka, tenka steza tja do brezovega gozda. In nihče ni šel zvečer po nji; nizke vrbe so stale ob vodici in nihče ni postajal zvečer ob njih; vabil je vase tihi brezovi gozdič in ni se mu bližal nihče. In celo šepetanje in šuštenje tihe doline med gradičema in vodica in steza in les vse je govorilo: pridi, kdor ljubi. In ni bilo od nikoder nikogar. Pridi poslušat lepe pravljice, ki jih ne slišiš nikjer... In je bilo vse prazno... Pridi in ljubi, ljubi!... In le prazen odmev je šel od griča do griča, po dolini ob vodici do brezovega gozda. In Anjeli se je tako hotelo hoditi tam; objelo jo je neizmerno hrepenenje, veličastne sanje so napolnile mlado dušo, klicalo je življenje z opojnimi sladkimi glasovi.

Odkar je bila prišla s teto baronico na gradič, je bila sama. Bila je tudi preje v mestu sama, toda tam se ne čuti samota kakor tu. V gradu je stanoval star oskrbnik s svojo ženo, dvoje priletnih dekel in kočijaž Martin, muhast in dovtipen možic. Z nikomur se ni dalo govoriti. Baronica je živela sama zase in ni rada govorila o drugih rečeh, nego

o modah in o starih časih. Anjela ji je morala čitati ro-
mane, dokler ni baronica zaspala na naslonjaču. Ko je teta
zaspala, je čitala Anjela sama dalje, kajti zanimal jo je
konec lepih romanov, ki so se končali vsi brez izjeme
srečno. In čitala je vse one lepe povesti o gradovih in za-
ljubljenih ljudeh in vse je šlo lepo od prvega slučajnega
svidenja prek raznih zaprek do prvega poljuba in dalje prav
do srečnega konca. Krasno življenje je menda bilo včasih,
ko so se godile take povesti, sedaj pa je pusto in prazno.
Kako je moglo biti vse to in zakaj ni več tako? ... Sanjala
je, ko se je pripeljala s teto na letovišče v gradič, da bo
prišlo vse tako, kakor si to želi srce: morda bo v gradiču
mlad oskrbnik z lepim resnim obrazom, ali morda bo prišel
lep lovec, čil in postaven, s črnim skoraj divjim obrazom,
morda pridejo na poset iz sosednjih gradov in mlad filozof
bo med njimi, ali pa morda pridejo mimo vojaki in častniki
se ustavijo na gradu. Toda nič takega ni bilo: oskrbnik je
bil star, lovca na gradu ni bilo; na poset ni bilo nikogar
in tudi baronica ni nikamor šla, ker so bili gradovi zapu-
ščeni ali pa v rokah kmetov, in tudi vojakov ni bilo od
nikoder. Slišala je takoj drugi dan o slikarju, ki biva v so-
sednjem gradiču. Zasanjalo se ji je nekaj tako lepega, da
nihče ni napisal kaj lepšega. A kmalu je prišel slikar sam
na grad, nič ni imel slikarskega na sebi, ne dolgih las, niti
mladih sanjavih očij, star je bil, pust in dolgočasen. Tako
so potekli dnevi polni pričakovanja, večeri polni hrepenenja,
noči polne sanj.

«Kdo je neki?» se je vprašala Anjela, ko je zapazila
na trati pred gradičem mladega gospoda. Srce je nehote
zatrepetalo, čutila je razločno glasne utripe, sama ni vedela,
zakaj. Zdelo se ji je, da je je strah pred tem, kar se bliža,
in zdelo se ji je, da je to pomenljivo, kajti srce slutí ...
Stari slikar je slonel pri vratih in je mahnil z roko. Videla
je, kako se je mladi gospod ozrl proti strani odkoder je
prihajala.

«Zapazila sta me», je pomislila in si je v zadregi popravljal črne lase. Hodila je vsak večer po tej poti k staremu slikarju po pošto in sedaj ji je bilo neprijetno, da ni preje nikdar pomislila na to, da tam lahko nekoga sreča. Ozrla se je skrivaj proti vrhu in je zapazila, da mladi gospod še vedno leži v travi in ne odvrne pogleda od nje. Sklonila se je v zadregi in utrgala cvetico ob poti; komaj si je upala zopet pogledati navzgor proti gradu. «Ko bi bila vsaj vzela črn predpasnik mesto belega», je pomislila.

Čudovito polno je zašumelo po dolini, polno življenja. Kakor da je konec dni zapuščenosti in praznote. Zašumelo je glasneje po žitu, trave so se zazibale v šuštečem nemiru, žuženje po njivah je bilo živahneje; zažuborela je danes drugače vodica, ko je šla čez brv, kakor da so oživele speče sanje v brezovem gozdu, tako se je zaslišal šum od tam, zganile so se vrbe nad visoko zeleno travo in steza ob njih je bila kakor belo posuta, da se je razločno videlo, kam drži nje pot. Cel večer je bil drugačen kot sicer in tihi nemir, ki je begal po njem s skrivnostno novico je segel prav v srce, da ga je začutila in se ga je zbala polna hrepenenja.

«Kako sladek je začetek», je pomislila in začutila je, da ji je stopila rdečica na lice.

Neprijetno ji je bilo iti naprej, a šla je mirno počasi, kakor po navadi, da bi bilo videti, kakor da ne čuti šepetajočega večera okoli sede, kakor da ne sliši zapeljive skrivnosti, ki jo nosi okoli nagajivi nemir, kakor da ne vidi mladega gospoda v travi pred gradičem.

Dospela je na vrh. Stari slikar jo je kakor po navadi pozdravil že od daleč, mladi gospod v travi se ni zganil. Pušil je cigareto in je gledal neprestano vanjo, kako se mu bliža, bliža... Pogledala ga ni, a zdelo se ji je, da ga vidi čisto razločno: imel je velike, črne lase, jasne modre oči, lep mlad obraz.

«Gospodična, danes ni nič pošte», ji je klical od daleč stari slikar, «a dovolite, da vam predstavim svojega mla-

dega prijatelja Vladimir Z... slikar... Vse je zatrepetalo v njej. Imena ni slišala, samo «Vladimir» je zašumelo vse naokoli. Mladi slikar je med tem ostal in se ji približal. Poklonil se ji je in si pogladil lase.

«Ostanemo nekaj dni sosedje, gospodična», je rekel.

«Res, to je lepo», je rekla vsa zmedena.

«Cele počitnice», je pristavil stari slikar.

«Mogoče», je pritrdil mladi.—

«Ali vam ugaja tu?» je vprašala Anjela in si prizadevala, da bi ostala skrita v srcu želja, da bi slikar ostal tu cele počitnice.

«Zelo ugaja», je rekel slikar in se ozrl po okolici... «Nekaka lahka romantika, svet tihih idil: ta dva gradiča, dolina, potok z ribami, brezov gozdič, cesta s posušeni jagnjedi... Kaj hočete krasnejšega!»

Nastal je molk.

Anjela se je obrnila, kakor da hoče oditi.

«Vi hodite vsak večer sem, gospodična?» je vprašal mladi slikar.

«Da.» Anjela se je zagledala po dolini.

«Lepa pot je to.»

«Da.»

«In kako je pri vas v gradu?»

«Sedaj popravljajo. Neprijetno je. Smo sami, baron ne pride na počitnice.»

«In kaj delate?»

«No, kaj bi delali? Ne vem. Vsak dan jednako.»

«Kako krasno življenje!», je vzkliknil slikar.

«Zakaj?» se je začudila Anjela.

«No, živi se brez skrbi, imate vsega dovolj, kraj krasen...»

Zardela je, kajti čudno se ji je zdelo, da govori tako in ne čuti praznote, ki leži nad to krasoto.

«Res — toda...» Hotela mu je povedati a umolknila je takoj.

Odhitela je v gradič. Pri vratih se je skrivaj ozrla, videla je, kako je gledal za njo, obstal je nekaj časa kakor senca nad jasno dolino in potem je odšel počasi nazaj proti dolini . . .

2.

Ko je zvečer sedela Anjela v svoji sobici, so prišle lepe sanje, lepše in bolj žive nego kdaj poprej. Slonela je na starem naslonjaču in luč je gorela na mizi. Stene s podobami starih gradov so kazale svoje resno zgodovinsko lice, stare slike so visele po stenah s čudnimi obrazi ljudi, ki so tu živeli v prejšnjih časih.

«Kako je to čudno danes», je pomislila Anjela in se zagledala v okno. Tako polno ji je bilo srce, da bi se bila razplakala. Okno nje sobe je kazalo proti dolini, da se je mogla svetloba videti prav do sosednjega gradiča.

«Vladimir . . .»

Stopila je k oknu in se zagledala po dolini. Vse je bilo mirno, le slabotno čvirikanje je šumelo po travah. Vodica je svetila med zelenimi lokami, kakor da stoji mirno, zaspana . . . Pomislila je, kako bo poslej: jutri jo spremi zopet in pojutrašnjim zopet in tako vsak večer. Nekoč bo mrak pokrival dolino in bosta obstala na stezi. Pri brvi bosta obstala ali v klancu.

«Anjela . . .»

Slišala je njegov glas, kako se je tresel poln sladkosti in tihe sreče. Čutila je, kako so se vjele roke in iz tišine so gledale jasne modre oči polne skrivnosti . . . Morda zavijeta nekoč po stezi ob vodici navzgor proti brezovemu gozdu. Večer bo jednako lep in vabljev, kakor je vselej, kadar zahaja solnce v jasni zarji. Obstala bosta na križpotju pod brezami in začela sladak pogovor . . .

«Koliko so tu videli časi», je pomislila Anjela, da bi pregnala te misli. Videla je pred seboj mlade viteze v svilnatih oblekah, kodrastimi, dolgimi barokami na glavi in belo

«Imate v gradu še kaj starega?» je vprašal slikar.

«Še mnogo. Sedaj popravijo vse...»

«Jaz bi hotel videti vaš grad.»

«Morete. Baronica vas sprejme.» Zdelo se ji je, da mu je rekla preveč in je hotela oditi...

«Spremi vendar gospodično», je rekel stari slikar.

«Ali je dovoljeno?» je vprašal.

«Prosim...» Nekako oficijelno ji je prišlo to iz ust.

Odšla sta. Stari slikar je slonel na vratih in je zamišljeno gledal za njima.

Stopala sta proti dolini po ozki stezi. Govorila sta o starem slikarju, o baronici, o starih in modernih prebivalcih gradov, o umetnosti, o nekdanjih romantičnih in pustih sedanjih časih, o krasni dolini in vse, kar je prišlo na misel. Dalo se je o vsem lepo govoriti z njim, bolj in bolj je čutila, kako segajo njegove jasne modre oči, kako upira vanjo svoje poglede, stopala sta bolj in bolj počasi in komaj si je upala pogledati vanj.

Ko sta prišla na grič, sta se ustavila in se ozrla nazaj po dolini.

Bilo je vse mirno, poltma je plavala nad celo pokrajino. Obstala sta trenutek molče.

«Hvala lepa, gospod», je šepnila ona, kakor da se je vzbudila, «baronica čaka.»

«Pridete jutri zopet?»

«Da, po pošto.»

Podala sta si roke in obstala za trenutek,

«Lahko noč...» je šepnila ona.

«Kako krasen vrt imate okoli gradiča.»

«Da. Kadar pridete, si ogledate vse...»

«Krasna noč bo...»

«Lahko noč, gospod...»

«Gotovo, da je škoda raziti se sedaj. Glejte, kak večer leži po dolini, kakor sanje...»

«Lahko noč, gospod.»

oblečene gospodične v nabavdanih širokih krilih, kakor jih je včasih videla na slikah okoli Mozarta.

«Živeli so takrat krasno življenje», je pomislila «igrali so klavir in po sobanah so se shajali zaljubljeni pari.»

Zašumel je vrt pod starim zidovjem, temne sence so se plazile pod drevesi.

«Shajali so se na vrtu», je sanjala Anjela, «in promenirali... Srečni so bili takrat ljudje...»

Pogledala je na grič, kjer se je svetil beli gradič s tihimi zidovi. Vsa okna so bila temna, kakor da ni tam žive duše. Stari slikar je prebival samo v spodnjih prostorih.

«Vidi li moje razsvetljeno okno? Ali misli name?» je pomislila Anjela. Zazdelo se ji je, da se bodo morda nenkrat zganile veje na vrtu in stopil bo v polrazsvetljeno noč. Tako so prihajali včasih trubadurji in peli pesmi ljubezni. Cel vrt bi zašepetal, cel večer zašumel. Morda bi ostal dolgo v noč pod nje oknom... Sklonila bi se in bi ga pozdravila...

«Lahko noč...» In izginil bi v jasni noči.

«Zakaj ni sedaj na svetu, kakor je bilo nekdaj?..» Pojavilo se je vprašanje samo in je motilo lepe sanje. A ostala je zopet sladka misel v nadah porojena: prišel bo jutri sem in baronica ga bo jutri vzprejela. Gledal bo grad, slike, sobe. Stari slikar bo govoril z baronico in ona pojde z njim na vrt. Večer bo lep, šumljajoč... Tam pri utici, pod košato jablano bosta obstala.

«Anjela...»

Zatrepetalo je srce v velikem nemiru, zazdelo se ji je, da je začutila poljub na ustnicah.

«Vladimir...»

Ozrla se je in se stresnila. Kakor da stoji poleg nje, se ji je zazdelo...

Prazna samota je vladala po sobici. Padla je na naslonjač in poslušala šepetanje noči ob oknu. V spominu je vstajal stari svet s svojim lepim življenjem in vmes je pri-

našal lepe sanje sedanjosti nagajivi nemir... Pozno je Anjela ugasnila luč in nje utrujena glavica je sanjala, sanjala...

3.

Ko je šla Anjela drugi dan po stezi proti gradu, ni videla v travi na trati nikogar. Stari slikar je sedel pred gradom in čital. Čudno se ji je zdelo, da ni tam mladega slikarja, a mislila je, da morda slika v sobi. Ko je stopila pred grad, pozdravil jo je slikar že od daleč.

«Pusto je, gospodična, moj prijatelj je odšel.»

«Odšel je... Zakaj?»

«No, tako je danes na svetu z onimi, ki je cesta postala njih delež.»

Anjela ni razumela. Niti slišala ni teh besedi. Nje oči so se zagledale na cesto, ki se je vila bela, prašna ob visokih posušenih jagnjedih.

«Danes niso več stari časi, gospodična. Trubadurstvo, romantika, barok — vse je bilo, danes je pusto.»

Anjela ga ni poslušala. Slišala je samo mimogrede, da nečesa ni.

«Niti poslovil se ni», je pomislila.

«Da, gospodična», je govoril slikar, «umetnost je živ odsvit življenja vsake dobe. Tako gredo sedaj vsi...»

«Ali je kaj pošte?» je vprašala Anjela.

«Da, je», je odgovoril slikar in jo pomenljivo pogledal.

Anjela se je zdelo, da je prazen postal okoli in okoli večer, ki je bil pred nekaj trenutki še tako poln.

Slikar ji je prinesel pisma. Njegova roka se je dotaknila njene in za trenutek jo je pridržal...

«Gospodična Anjela», je govoril, «kadar je začetek konec, kako so to žalostni časi!...»

Anjela se je obrnila in je odšla.

Kakor nemo je ležalo vse v prijetnem večeru. Cela dolina od brezovega gozda tja do bele ceste je bila tako prazna... «Ko je začetek konec...»

In zdelo se ji je, da vidi veliko zeleno planjavo in ob nji belo cesto s popotnikom: «Ko je začetek konec...» In umirale so v tem vse sanje, kakor pust večer za gorami.

Dolce far niente.

Trenotek beži za trenotkom,
vsak zdi se mi kristal;
v brezdeltu sladkem jih gledam
in meni jih je žal...

Sezidal kristalno palačo,
če vsakega bi ujel;
v kristalni palači življenja
bi srečen jaz bil in vesel.

Razkošno v bogastvu živel bi,
krog sebe cel harem deklet
in godbe in vinca imel bi
za rázpóloženje — poet.

Kajetan Ogrizek.

Spisal **Ivan Cankar.**

Zadnjič se je pripetil v Ljubljani tragičen slučaj. Časopisi so poročali o njem, toda zdi se mi, da so pisali vse premalo obširno in da so posegli vse premalo globoko. Pokazalo se je, kakor se je pokazalo že velikokrat, da naše časopisje še nikakor ni priplezalo do poslednjega klina popolnosti in da še nima vajenih oči za razločevanje važnosti od nevažnosti, vrednosti od nevrednosti. Kakor se mu mnogokdaj posreči, da napravi iz mušice slona, tako se tudi številnokrat primeri, da napravi iz slona mušico; kar je na vsak način veliko večji greh.

Stvar, o kateri pripovedujem, ni sodila med dnevne novice, ali pa celo med razne vesti, kamor so jo nekateri neučeni ljudje vtaknili; temveč zaslužila je vsled svoje vsestranske pomembnosti, da jo postavi večši kronist med dogodljaje najznamenitejše vrste, med tiste dogodljaje namreč, katerih spomin ne zbledi in ki služijo narodu na vekomaj v pouk in svarilo. Ker pa so kronisti spali in niso opravili svojega opravila, sem prijel za pero, da popravim, kar so drugi zamudili...

Kajetan Ogrizek je bil mlad profesor v Ljubljani. Njegova zunanost je bila prijetna; tisto lepo bradico je nosil, napol gizdavo, napol ponižno, kakor jo nosijo ljubljanski profesorji. Oblačil se je spodobno; hodil je po ulicah, kakor hodi človek, ki se zaveda, da ga ljudje poznajo in spoštujejo in da ima tako družabne, kakor tudi stanovske in narodne dolžnosti. Kadar je pozdravil ali odzdravil, je narahlo pokimal z glavo in je pogledal resno: «Pozdravljam te, ampak vedi — jaz sem Kajetan Ogrizek, profesor, ki izpol-

njuje svoje družabne, stanovske in narodne dolžnosti!»... In je šel dalje s pomembnimi, spoštovanja vrednimi koraki.

Kdor ga je tako srečal ter se ozrl za njim, bi še od daleč ne pomislil: «Kajetan Ogrizek nosi bolečine v svojem srcu!» Ampak Kajetan Ogrizek je nosil v svojem srcu bolečino, globoko in tiho, devetkrat zaklenjeno... Kako čudno je pač življenje v tej lepi slovenski domovini! Kamor se ozre oko — povsod pisana gneča slavnih mož, povsod voditelji narodovi in branitelji njegovih pravic! Ob vsaki svetinji stoji temen stražnik njen, stoji jih tudi po dvoje in po troje; grdo gledajo in drže kvišku svetle meče; in voditeljev, braniteljev in zaščitnikov je že samo v Ljubljani toliko, da bi se človek neprestano odkrival na desno in na levo. S ponosom in upravičeno samozavestjo lahko trdimo, da nima nobeden narod toliko slavnih, znamenitih in zaslužnih mož, kakor jih imamo mi, izvoljeni Izraelci. Tam, po tisti stranski, temotni ulici gre neznan človek, klobuk ima potisnjen na čelo, nekoliko se ziblje, pijan je najbrž Kaj, neznan človek? Kaj, ziblje? Kaj, pijan? Oj, tujec v Jeruzalemu, vedi: to je tisti znameniti, zaslužni... no, kdo bi jih štel, zvezde na nebu, kdo bi jim vsem poznal imena? In kdo zasluge? Tam gre in je znamenit — ne izprašuj dalje!...

Nerazumljivo je bilo in nadvse čudno, da si Kajetan Ogrizek kljub vsem svojim mnogoštevilnim čednostim ni mogel pridobiti zaslug ne za narod, ne za katerokoli svetinjo, da bi se tako pridružil velikemu polku braniteljev in zaslužnikov. V marsikateri tihi noči so se zasolzile njegove oči in pomislil je v svojem srcu: «Nikomur nisem storil hudega; odkar se zavedam svojih misli in besed, nisem žalil nikogar ne z jezikom, ne s peresom; zmirom sem ravnal tako, da je bilo vsem prav, ali pa vsaj večini in merodajnim krogom; veren sem bil toliko, da nisem žalil vernikov in da se nisem zameril nevernikom; nobene slavnosti nisem izpustil, nobenega narodnega praznika; nikoli

nisem tehtal in sodil, če je tako prav, kakor so ukrenili, ali če bi bilo lahko drugače — nedotakljivi so mi bili merodajni krogi, kakor so nedotakljivi vsem zaslužnim možem; z razbojniki in puntarji, s poeti in umetniki se nisem bratil, še na cesti jih nisem pozdravljal; zmeren sem bil v politiki, v jedi in pijači; nisem se vtikal nikamor, kjer je bilo jeznih besed in hudih pogledov; ženil se nisem brez potrebe in na slepo vero, temveč čakam, da se ne zapravim; — glej, Kajetan Ogrizek, vse si storil in ukrenil, kakor je bilo potreba, in vendar nisi ne slaven, ne znamenit in ne zaslužen; ali je to pravica, ali je krivica; ali je to mera, s katero merijo?»

Tako je premišljeval Kajetan Ogrizek v tihih nočeh; in tajiti se ne more, da so bile pravične njegove misli. Zakaj res je bilo, da Kajetan Ogrizek ni užival tiste časti, ki bi bila njegov delež, če bi svet po pravici in zasluženju delil svoje darove. V mnogoterih društvih je bil Kajetan Ogrizek, ampak v nobenem se ni povspel do višje časti, kakor k večjemu do časti podpredsednikovega namestnika, te čislane službe, ki je bolj podobna ponižanju nego povišanju. Nikjer ni bilo zapisano njegovo ime, niti z navadnimi črkami, kaj šele z razprtimi. Ljudje so brali: za predsednika je bil izvoljen ta, za podpredsednika óni in óni, za tajnika ... vsa imena pošteno povedana, predsednikovo celo naglas z razprtimi črkami ... «nato je bil izvoljen še ostali odbor» ... tisti «ostali» odbor je bil Kajetan Ogrizek! ...

Toliko krivice je užival in njegovo srce je krvavelo. Izkrvavelo ni. Zakaj na čudežen način je napočil dan, ko je v veličastnem loku švignila proti nebu slava Ogrizkovega imena ... švignila je, vsemu navdušenemu narodu prelestno bleščeča ter ugasnila nenadoma v tragičnem padcu ...

Zgodilo se je namreč, da je nekdo zatajil svoj narod. Kako je bilo in kaj, ni več natanko znano; nekateri pravijo, da je svojemu kužku privezal na repek pentljo v frankfutarških bojah, drugi trdijo, da je na izprehodu po Resljevi

cesti pohodil lipov cvet, mnogo pa jih je mnenja, da je kihnil pred Prešernovim spomenikom ter se tudi useknil. Bodi si temu že kakorkoli, toliko je gotovo, da je na sramoten način izdal in zatajil svoj narod... Ob drugačnih prilikah bi se za tako izdajalstvo nihče ne bil posebno zmenil. Beseda je sicer krepka in lepo zveneča, toda pojem je zelo širok in zelo prazen: podoben je tatinski malhi, ki je takrat najbolj široka in obsežna, kadar je bilo največ greha; če je kosec ovsenjaka v nji, spozna človek takoj: to je izdajstvo; če pa je krača v nji ali pleče celo — vrag vedi kaj je, ali izdajstvo, ali poštenost!... Poznam človeka, ki krade z vnemo in vspehom že pol življenja, tako da je njegova malha do vrha nabasana — pa hodi kakor kralj in špalirji se mu priklanjajo; nekdo drugi, nedolžna duša, se je pehal neprestano za blagor svojega bližnjega, pa mu je nekdo v pijanosti ali v zmotnjavi zabrusil v lice izdajalca, in zdaj je izdajalec, kamor se prikaže. Vse je odvisno od treh faktorjev: od osebe, od oblike in od priložnosti; in ti trije faktorji so tudi odločilni za postanek in količino narodove ogorčenosti... Ampak kdo bi segal nepoklican v globoko znanost izdajstvologije? Mnogoštevilni naši učenjaki naj se ukvarjajo z njo, naj jo spravijo v sistem, da v prihodnje ne bo več prenačljiva in zmote in da bo za zmirom izključen tako siten in sramoten slučaj, kakor se je prigodil takrat, ko so nekega razklicali za izdajalca, pa se je pokazalo, da ima troje hiš in lepo premoženje!... Ob označenju narodnega izdajstva in ob ogorčenju zaradi njega je treba zmirom previdnosti in natančne razsodnosti; zakaj nikoli ne ve človek, če ima izdajalec solidno premoženje ali ne, če ima lepo hčer ali ne, če ima zveze in vpliv in tako dalje.

Kajetan Ogrizek je premislil, prevdaril in razsodil. Takrat se je izkazala njegova učenost, do tistega trenutka nepoznana, od naroda neuvaževana. Po vseh pravilih visoke izdajstvologije je ustanovil in razvrstil svoje točke: 1. izda-

jalec je star, pojde kmalu v penzijo, ne more torej nikomur več ne škodovati, ne koristiti; 2. izdajalec je koristil mnogokomu, torej nima prijateljev; 3. izdajalec je mnogo delal in mnogokaj storil, torej ni zaslužen rodoljub; 4. izdajalec s svojim grehom ni obogatel, kar očitno priča o izdajstvu; 5. tudi si ni pridobil zaslužnega križca, kar še bolj priča o izdajstvu; 6. ni pristaš nobene stranke; 7. ni urednik nobenega časopisa in 8. je sovražnik dvobojev. — To so bile glavne točke, kakor jih je Kajetan Ogrizek v svoji čvrsti pameti ustanovil in razvrstil.

Nič ni čakal, nič odlagal; zgodilo bi se lahko, da bi ga kdo prehitel, spravil ga ob čast in zasluženje; zakaj mnogo je zavistnikov na svetu in malopridnikov. Takoj je zgrabil za pero ter je napisal dolgo, navdušeno in ogorčeno zgodbo o izdajstvu. Pisal je dolgo v noč, do rane zore, zakaj peresa ni bil vaje in tudi besed ni znal plesti tako gladko in lažnjivo kakor navadni mazači in pisuni, ki pohujšujejo svet ter ga nato za plačilo še opravljajo. Ko je dovršil, si je otrl potno čelo in se je pokrižal; zakaj čutil je v svojem srcu, da je bil nastopil veličastno pot...

Prišel je v redakcijo, krepko je zaloputnil duri; na mizo je vrgel popisane papirje, gledal je temno.

«M?»

Kajetan Ogrizek je postavil iztegnjeni kazalec na papirje in je hudo namršil obrvi.

«Izdajstvo!»

Urednik je vzel, je pogledal, je bral in se je ljubezno nasmehnil.

«Glej, glej... izdajstvo! Kdo bi si bil mislil, da bi se dalo na tak način... m!»

In komaj se je nagnil večer, je bil izdajalec obešen na visoke vislice vseobčega zaničevanja; a pod vislicami je stal Kajetan Ogrizek, glavo pokonci, nekoliko postrani, temne oči uprte proti nebu, pesti ob bokih, levo nogo nekoliko naprej... branilec in zaščitnik narodne časti.

... Od izhoda do zahoda, od severa do juga prostrane slovenske domovine se je razlegel vzkrik rodoljubive ogorčenosti. Nenadoma so se prikazali na ulicah in cestah ljudje, ki jih prej nihče ni videl, v čudnih starinskih nošah, pod očmi in na ustnicah še sledove zaspanosti; izpregovorili so ljudje, ki prej nikoli niso govorili; pisali so ljudje, ki prej niso vedeli kako je treba držati pero. Ampak najbolj se je prikazoval, najglasneje je govoril in največ je pisal Kajetan Ogrizek ... nosil je takorekoč bandero pred neskončno procesijo.

Neznanci, sovražniki so se srečavali na cesti.

«Izdajstvo!»

«Doli z njim! ... Ampak kako je pravzaprav ...?»

«Kaj jaz vem! Toliko je pribito, da je na brezprimeren način izdal svoj narod, zatajil ga do konca!»

«Doli z njim! ... Ampak kdo je pravzaprav ...?»

«Kaj jaz vem! Naznanil ga je najvišjemu razsodišču, celokupnemu narodu, obesil ga je na vislice vseobčega zaničevanja naš slavnih in zaslužnih Kajetan Ogrizek!»

«Živjo!»

«Živjo!»

Ampak Kajetan Ogrizek ni miroval, zakaj vedel je, da je čast in zaslužnost le plačilo za neumoren trud. In zato se je oglasil z mogočnim glasom ter je poklical ves ubogi, zatirani, od brezvestnih, posvetnega dobička željnih ljudi izdani, zatajeni, opljuvani narod na veliko zborovanje; tam naj pokaže narod, «da živi, da si ne dá kratiti svojih ustavno zajamčenih pravic od nikogar, da se ne dá več teptati, kajti — zora puca, bit će dana!» ...

Kedaj je videla Ljubljana, bela prestolnica slovenska, tako zborovanje! Pero, ustavi se! ... Od vseh krajev ... ne — daj mi svoj kist, o Polignót! Samo vrli Tržačani so se zmotili; prišli so z zastavami, ker so mislili, da je v Ljubljani že spet naroden praznik, ali pa da je umrl kateri izmed mnogoštevilnih rodoljubov.

Kajetan Ogrizek je govoril. O, ne izprašujte me, kako je govoril! Stopil je na oder; glava je bila nekoliko upognjena, roke so visele trudne ob životu; pa so nenadoma vztrepetale ustnice, vztrepetala je bradica; in glej — visoko se je vzdignila desnica, krčevito se je tresla pest, in kriknil je glas preko črne množice, glas poln bolesti, poln gnjeva, poln rodoljubive ogorčenosti... da so vztrepetala vsa srca, da so se zasolzile vse oči... Kaj je govoril, kaj je povedal Kajetan Ogrizek? Tisto je povedal, kar govori rodoljubno srce, kadar je ogorčeno... «Mili narod... teptan in zatiran od vekomaj, ne na vekomaj... sovražniki od severa in od juga... a sovražniki tudi v sami njegovi hiši... klete izdajice... gnile buške na zdravem telesu... izrezati treba... odstraniti... poteptati... na sramotni oder... sveta domovina... mati užaljena, izdana... pravice, zajamčene, zapisane, zapečatenene... svoje starodavne pravice zahteva narod, nič drugega kakor svoje pravice... vzdigni se mladina... naša nada in naš ponos... narodno, rodoljubivo ženstvo... vzdignite roke, prisezite zvestobo svoji ljubljeni, užaljeni majki, sveti domovini...»

In burni vzkliki, solze, omedlevica...

O! Kdo ga še ni slišal, tega prečudnega govora, ki je izmed najstarejših spomenikov naše kulture? Podoben je narodni pesmi: naj jo sliši človek vsako jutro in vsak večer — ob njenih milih zvokih se mu topi srce in se mu solzé oči...

Kralj zmagovalec, dneva čast in luč je bil Kajetan Ogrizek. Šel je skozi množico visok in mogočen, s trdim korakom, in se ni ozrl ne na desno, ne na levo. Njegov pogled, ves obraz njegov je razodeval: «Jaz sem Kajetan Ogrizek in se ne uklonim nikdar in nikoli! Nisem izdajica — Kajetan Ogrizek sem in ostanem!»

Postajali so, ozirali so se za njim s spoštljivimi pogledi.

«To je Kajetan Ogrizek!»

«Tam stopa Kajetan Ogrizek!»

«Branitelj in zaščitnik!»

«Živjo!»

«Živjo!»

Kajetan Ogrizek je videl in je slišal, toda ni se ozrl. Visoko je hodil, trdo je stopal — živ spomenik svoje slave in čistega rodoljubja.

Srečal je tovariša, ki se je globoko odkril ter naglas pozdravil. Kajetan Ogrizek pa je samo trenil z levim očesom ter je narahlo pokimal z glavo. Ali ga je bila prevzela ošabnost? Ali je v sreči in slavi pozabil ter zatajil svoje brate iz bridkostnih dni? — Ne! Ampak pomislil je v svojem srcu: «Kaj bi se človek mojega imena in mojih zaslug kar bratil s tem ali onim, predno ga je spoznal do mozga ter se prepričal, če je zares iskreno njegovo rodoljubje in če je kremenit njegov značaj?» . . .

Tovariš pa se je v svoji nevednosti začudil ter je šel dalje z zamišljenim srcem.

Srečal je damo, ki je bila še v najboljših letih in ki je Kajetan Ogrizek časih natihoma pomislil nanjo. Nasmehnila se je prijazno, on pa je trenil z desnim očesom ter je narahlo pokimal z glavo. Ali je bil Kajetan Ogrizek neuljuden? Ali je oskrunila njegovo srce prevzetna nezvestoba? — Ne! Ampak pomislil je v svojem bistrem razumu: «Bog vedi, kakšna je preteklost te prijazne dame in če je njeno rodoljubje zares pristno in v vseh izkušnjavah utrjeno? In Bog tudi vedi, koliko je vredna tista njena hiša, ki je bolj podrtiji podobna nego palači! Človek mojega imena in in moje znamenitosti se ne bo metal za vsakim babjim krilom, dobro bo gledal in tehtal!»

Dama v najboljših letih pa je bila užaljena v svoji nespameti ter je šla s potrjim srcem.

Pod večer je stopil Kajetan Ogrizek v krčmo; grlo mu je bilo suho, žejen je bil; tudi je ležala na njegovem telesu in na njegovi duši čudna, neskončno sladka omo-

tica, prijetna, nadvse lena utrujenost, ki jo presanja človek s tolikim užitkom v mračni krčmi.

In glej, med durmi mu je prišel naproti gospod nadzornik in je pokimal z glavo v prijazen pozdrav. Tudi Kajetan Ogrizek je pokimal z glavo in je trenil z očesom; nekoliko začuden je bil in nekoliko užaljen.

«Jaz sem Kajetan Ogrizek!» je rekel z mirnim, nič ošabnim, toda prepričevalnim glasom.

«Že prav! Že prav!» se je nasmehnil gospod nadzornik in je šel po svojih potih.

Ves osupel je gledal Kajetan Ogrizek za njim.

«Kaj? Kaj ničesar ni videl, ničesar slišal? Kaj je tujec v Jeruzalemu, da ne ve o velikih dogodkih, o zgodovinskih dneh? Ali pa mu je slepa zavist potegnila mrežo čez oči, da ne vidi, ker neče videti?»

In srce se mu je napolnilo z bridkostjo ob toliki narodni mlačnosti in ob tako zagrizeni nevoščljivosti...

Ko se je vrnil iz krčme, ni legel ter sladko zadremal v naročju zaslužene slave, kakor bi storil kdo drugi, temveč je takoj s sveto vnemo nadaljeval svoj neumorni trud. Pisal je, dokler ni posijala jutranja zarja na njegovo čelo; in ko je dovršil, je vstal ter se napotil v uredništvo.

Položil je papirje na mizo.

«M?»

Postavil je iztegnjeni kazalec na papirje.

«Življenjepisi!»

Urednik je visoko vzdignil obrvi.

«Čegav?»

Tudi Kajetan Ogrizek je visoko vzdignil obrvi.

«Moj!»

In nekoliko užaljen je bil.

«Čemu?» je vprašal urednik.

Še bolj užaljen in še bolj začuden je bil Kajetan Ogrizek; ponosno je vzdignil glavo, pogledal je temno, roke je uprl ob boke.

«Jaz sem Kajetan Ogrizek, gospod! Če ste pozabili, gospod!»

«Nič pozabil — čemu pozabil? Ampak kaj bi s tem življenjepisom?»

«Kaj da bi?»

Kajetanu Ogrizku se je od bolestne osuplosti in od velikega ogorčenja zazibalo pred očmi.

«Kaj da bi s tem življenjepisom?»

Urednik pa se je sklonil nad svoje papirje, pomočil je pero in je pisal tako mirno in tako zatopljen, kakor da je je bil Kajetan Ogrizek že zdavnaj izginil skozi okno.

Tiho se je okrenil Kajetan Ogrizek, tiho je zaprl duri za seboj, šel je brez pozdrava in slovesa: tako gre človek, ki je bil izgubil vero v človeštvo.

Na cesti je srečal tovariša in ga je ustavil ter mu položil roko na ramo.

«Ali veš, kaj se je pripetilo?»

«Ne, nič ne vem... mudi se mi, oprosti!» je rekel tovariš, pozdravil je in je šel.

Kajetan Ogrizek je gledal za njim; tla so se mu zibala pod nogami.

«Ali me ni spoznal... ali me je zatajil, nalasč razžalil iz pregrešne nevoščljivosti?»

Šel je dalje, visok še zmirom, višji v bridkosti, v užajenem zasluženju, v opljuvani slavi.

«Kakor petelin na gnoju!» se je oglasil paglavec za njim.

Ob pravem času se je okrenil Kajetan Ogrizek in je prijel negodnika za uho.

«Ali veš, kdo sem jaz?»

Negodnik se je cmeril.

«Vedi: jaz sem Kajetan Ogrizek!»

In negodnik je pobegnil ter je iz daljave pokazal jezik.

«O mladina — nate naj zidam svoje delo?» je spretelo grenko Kajetana Ogrizka. Ampak takoj se je nagnila do njega tolažba iz nebes.

«Nihče si ni stavil večnega spomenika brez trpljenja. Tudi tebi je dodeljeno, o Kajetan Ogrizek!

Napotil se je k prijatelju — kaj je dandanašnji prijateljstvo? — da bi mu razodel svoje srce. Nezvesti prijatelj pa se je obregnil nanj s tako čudnimi in nespodobnimi besedami, da je skoro neverjetno.

«Daj no že miru in pameten bodi, tepec stari, nevšečni! Če že misliš komedije uganjati, uganjaj jih, ampak po vrsti ne zmirom eno!»

Bridko se je nasmehnil Kajetan Ogrizek, bridko se je smehljaj do večera.

«Ne, sovragi, tako lehak ne bo vaš trud, tako poceni ne vaša zmaga! Narod je za menoj!»

Izrezal si je krono iz rdečega papirja, ogrnil si je belo rjuho, prepasal se je z modrim pasom.

Nato je stopil na cesto, pred črno množico.

Narode jugoslovanski, tvoj je vstajenja dan — pozdravi svojega carja!» ...

In so se mu smejali, odrešeniku, in so ga gnali kakor hudodelca. — — — — —

To je tisti tragični slučaj, tisti v vseh ozirih pomembni dogodljaj, ki se je leta devetnajststosedmega pripetil v Ljubljani. Kronist je storil svojo dolžnost in odlaga pero.

Vekoslav Strmšek.

Spisal **Mihael Levstik.**

Slovensko štajersko učiteljstvo je zadela letos prebridka izguba: dne 6. sept. je umrl v najlepši moški dobi Vekoslav Strmšek, mož, čegar ime je bilo med stanovskimi tovariši na izbornem glasu po vsej slovenski zemlji. Kot vzgleden učitelj, ki je do zadnjega diha s svojimi nenavadnimi duševnimi silami stremil in delal v prid narodni šoli in svojim stanovskim tovarišem, kot navdušen borilec za pravice svojega naroda Strmšek pač zasluži, da mu postavimo na tem mestu skromen spomenik.

Strmšek se je rodil 31. maja 1864 ob vznožju ponosnega Pohorja, v vasi Dolgoše blizu Hoč. Zibelka mu je tekla v preprosti kmečkî hiši. Toda njegov oče Pavel, kateremu je bilo usojeno, plakati v visoki starosti ob grobu ljubljenega sina, je kmalu kupil drugo, večjo kmetijo v sosednji vasi Bohova, kjer je torej naš Vekoslav preživel svoja solnčna, mlada leta. Pestra ravnina Ptujskega polja, v sinjih daljavah obmejena z vinorodnimi griči in proti zapadu zaslonjena z zelenimi obronki Pohorja, mogočna Drava, valeča svoje deroče valove po tej krasni ravnini, vse to mu je vzbudilo že v otroških letih ono veliko ljubezen do rojstne grude, kakoršno je razodeval pozneje pri vsaki priliki svojega plodonosnega življenja. Uvidevši dečkovô nadarjenost ga pošlje oče potem, ko je bil dovršil ljudsko šolo v Hočah, na vadnico v Maribor. Leta 1878. je vstopil Strmšek v pripravnico na mariborskem učiteljišču. Tovarišem Slovencem, ki so v tej dobi obiskovali ta zavod, je pač predobro znano, v kolikšni meri se je tedaj ondi skrbelo za pouk v slovenščini. Da bi se vsaj nekoliko bolje izvežbali v materinščini, so si učiteljiščniki osnovali skrivno društvo

»Zborček«. Namen tega društva je bil zares idealen in povsem nedolžen. Vsaj enkrat na mesec so se zbirali pri Dvoršaku v Koroških ulicah, kjer so si s predavanji, zadevajočimi bodisi strokovno izobrazbo, bodisi naše ravno takrat veselo razcvitajoče slovstvo, skušali nadomestiti to, česar jim je zavod nudil premalo.

A kadar je prišel godovni dan Vodnika, Prešerna, no, tedaj so izpraznili vse koticke svojih sušičastih žepov, da so okrasili z zelenjem sobano ter obesili na odlično mesto ovenčano slavljenčevo podobo iz Dunajskega Zvona. Duh časa je bil takemu početju tedaj še silno nevaren. Zato so se zbirali šele v temni noči, kakor zarotniki v svojem

svetišču, kjer so se s svojim takrat izborno izvežbanim dijaškim pevskim zborom in navdušenimi predavanji o slavlencu v nemali za lepe ideale.

Pač vsakomur izmed udeležencev teh sestankov sta se posebno dve podobi trajno vtisnili v spomin: dobri starček Dvoršak, gospodar hiše, v katerej so se zbirali, ter pravi vzor blagega oskrbnika dijakov, kateremu so se ob takih prilikah vselej vdirale solze veselja po dobrodušnem, debeluhastem licu in pa visokostas, v kakem kotu zamišljeno in molče sloneč mladenič, čegar ostro začrtane oči so se vsakokrat naravnost vsesavale v govornika, naš premili Strmšek. In prav ti skrivni ter kakor že rečeno, povsem nedolžni sestanki so v Strmšku zanetili ono čisto in požrtovalno ljubezen do naroda in domovine, ki ga je dičila od tiste dobe pa do preranega groba.

Toda že čez par let je bilo mahoma konec teh lepih in za narodno izobrazbo učiteljskega naraščaja vsekako pomenljivih večerov, katerim je postal pozneje Strmšek sam duševni voditelj. Črni oblaki so se zbrali nad skromnim Zborčkom, sovražni ovaduhi so začrnili slovenske učiteljišnike, da se zbirajo ponoči ter uprizarjajo na teh zborih — med nezmernim pijančevanjem seveda — grozne panslavistične orgije. Vršile so se stroge preiskave, vprizorjene po sodni in šolski oblasti in nad marsikatirem izmed prizadetih, tudi nad Strmškom, je visel cele tedne Damoklejev meč. Te mučne preiskave so pač preplašile tega in onega, niso pa vклонile Strmška, ki je tudi po tem nevarnem viharju nevstrašeno dajal duška svojemu narodnemu čutu.

Glede na te razmere pač ni čuda, da je Strmšek polagoma zabredel v glas narodnega rovarja in obstoječemu redu nevarnega človeka.

Leta 1883 je dovršil učiteljišče in dobil začasno »podučiteljsko« mesto na Ponikvi ob Južni železnici. No, in merodajna oblast je vročila njegovemu nadučitelju tajni ukaz, skrbno paziti na nevarnega rovarja in naznaniti vsak sum-

ljiv korak njegov. Nadučitelj — bil je pameten mož — je Strmšku, ko je bil spoznal njegov značaj in njegove stanovske vrline, koj pokazal ta čudni odlok. A o Strmškovich sumljivih korakih mu ni bilo treba poročati. Pač pa si je znal pridobiti za časa svojega službovanja na Ponikvi ugled in veljavo tako pri učencih, kakor pri odraslih in ponkovski odlični rojaki iz te dobe se ga častno spominjajo kot dobrega učitelja.

Ko je bilo početkom leta 1889 izpraznjeno mesto učitelja-voditelja pri Sv. Petru na Medvedovem selu, prosil je za to mesto Strmšek, ki je tukaj že poprej dvakrat nadomestoval obolelega učitelja.

Marsikomu se je zdelo čudno, da si je tako nadarjen in izvanredno tako sposoben učitelj izbral ravno ta preprosti in osamljeni kraj za torišče svojemu prihodnjemu delovanju. Mogoče ga je k temu koraku nagnilo dejstvo, da si je bil prav tedaj gradil lastno gnezdo, ko je zasnubil nevesto iz ugledne Zdolškove obitelji na Ponikvi. Nekaj pa ga je gotovo tudi vlekla nase idilična lega tega kraja, da si je želel ravno tukaj, v tem blaženem miru, stremiti za svojimi vzgojnimi cilji.

Strmškova priselitev na Medvedovo selo je bila pač pridobitev za tamošnjo šolo in občino, toda za njega samega ta kraj gotovo ni bil primeren. Prebivalstvo te občine je izključno kmetsko in gospodarska beda, ki se tako nevarno širi med našim narodom, je tudi tukaj doma. Ko je Strmšek jel tukaj delovati, še ni bila napeljana železnica doli v Rogatec. Ločenemu od sveta, osamljenemu glede občevanja z ljudmi, ki bi ga umeli in čutili ž njim, se mu je pač s časom rodila v srcu želja, da bi se preselil bolj med svet, v tesnejo bližino svojih stanovskih in drugih prijateljev. Prosil je toraj večkrat za pripravneja mesta. Toda usoda mu ni bila mila. Zaželjena mesta so dobili drugi, on pa je ostal vkovan v razmere, ki so bile njegovemu duševnemu obzorju dokaj neprimerne.

Da bi se bil hotel vклонiti in trkati na duri one dolge vrste raznih mogotcev, ki imajo ob podelitvi učiteljskih služb vplivno besedo, bržčas bi se mu bilo ugodilo. Toda Strmškovemu moškemu značaju je bilo zoperno, hoditi to močno uglajeno pot. »Sramota je,« je dejal večkrat, »da bi moral človek beračiti za nekaj, kar bi po pravici lahko zahteval!«

Ko je spoznal, da so njegovi poskusi, priti na udobnejše mesto, zaman, ni več prosil drugam. Srečno življenje v krogu lastne obitelji, lepo urejene šolske razmere, vdanost hvaležnih občanov, spoštovanje in ljubezen tovarišev domačega šolskega okraja, vse to ga je nekako privezalo na Medvedovo selo, da se je končno odločil, dokončati tukaj svojo zemeljsko pot.

Ker se mu je ponudila ugodna prilika, si je kupil jako ugodno ležeče, obširno in rodovitno kmetijo »na Polenci«, četrť ure od šole in se je s tem činom še tesneje prikoval na Medvedovo selo. Z vso, le njemu lastno žilavostjo se je sedaj lotil vsestranskega dela. Po njegovem trudu se je enorazredna šola povzdignila v trirazrednico in njegov vpliv je pripomogel, da se je stara šola prezidala v prostorno in lepo, vsestransko praktično izpeljano poslopje, ki je doslej pač najlepša stavba v ondotnem kraju.

Njegova šola je kmalu zaslovela kot vzorno urejena. Srčna vez med šolsko mladino in njenim duševnim očetom je težko kje nežnejša in pristrčnejša, kakor je bila na Strmškovi šoli. O ljudski šoli na deželi je imel Strmšek posebne nazore in po teh nazorih je uredil tekom let tudi svojo šolo. Ves čas svojega delovanja je razmotrival vprašanje, kako bi zamogla pripomoči šola, da bi se popel naš kmečki stan do višje izomike, ki bi mu privzgojila večjo samozavest in ugodnejšo gmotno podlago. In po idejah, ki bi po njegovem prepričanju utegnile privedi do očrtanega cilja, se je ravnal sam pri vzgoji in pouku na svoji šoli. Popolnil si je učni smoter v marsičem ter po možnosti ome-

jeval duha moreči vpliv nekaterih mrtvil, med kakoršne je prišteval posebno pouk v nemškem jeziku na ljudskih šolah na deželi. Pa da se prepreči glede ravnokar povedanega napačno domnevanje, bodi tukaj povedano, da Strmšek ni bil nikdar nasproten verski vzgoji v naši narodni šoli, temveč je to vzgojo dosledno vpošteval tudi pri svojih lastnih otrocih.

Komur je bila dana srečna prilika, opazovati Strmška kot učitelja v občevanju z mladino, temu ostanejo ti trenotki neizbrisljivi. Kakor je bil drugače ponosen, strog in neizprosni ob zastopanju svojih načel, tako je bil napram svojim učencem očetovsko prijazen in mil. Skoraj bi rekel, ganljivo ga je bilo gledati, kadar se je on, — orjak po stasu, — veselil ž njimi prav po otročje. Po pravici se sme trditi, da je imel Strmšek nenavadno spretnost v svojem poklicu. Znal si je brez krute strogosti privzgojiti vzgledno disciplino in njegovi učni vspehi so bili od šolske oblasti opetovano laskavo pohvaljeni. Ni tedaj čuda, da mu je bila šolska mladina vdana s čisto posebno ljubeznijo.

A tudi izven šolskih sten je bil Strmšek za korist svoje občine vedno delaven. Svojim soobčanom je bil vselej umen svetovalec in pomočnik v marsikaterih zadevah in ti so tudi vedeli ceniti njegove zasluge. Opetovano so ga volili v občinski odbor. Ob zadnji občinski volitvi so ga izbrali za svojega župana, a on je glede na preobilna svoja opravila odklonil to izvolitev.

Strmšek je bil v pravem pomenu besede do zadnjega diha neumorno delaven za povzdigo stanovskega ugleda in zaboljšanje gmotnega stanja svojih tovarišev. Povdarjal je, da je učiteljstvo za narodno blagostanje vendar eminentne važnosti, toraj mu je narod dolžan ono mero upoštevanja in merodajna oblastva ono mero gmotne podlage, kakoršno zasluži ta stan po svojem važnem delu. Ali da bode moglo učiteljstvo tem vspešneje delovati in tudi tem vspešneje težiti za svojimi pravicami, se mu naj primerno

zviša mera splošne izobrazbe. Toda dokler se tej zadevi ne ugoti zakonitim potom, dotlej si naj učiteljstvo samo potom samoizobrazbe širi svoje duševno obzorje. — Po teh vodilnih načelih se je Strmšek ravnal z občudovanja vredno doslednostjo. Kadarkoli je bilo umestno, je povzdignil svoj glas ali zastavil svoje pero ter v trezno preišljenih besedah zagovarjal svoja načela.

Leta 1893 ga je okrajni zastop šmarski volil v okrajni šolski svet, kjer je Strmšek preišljeno in odločno zagovarjal korist šole in učiteljstva, ne glede na to, če je bilo njegovo stremljenje neljubo na to ali ono stran. Upošteva je njegovo odločnost in močatost ga je učiteljstvo šmarskega okraja od leta 1899 sem že drugokrat volilo svojim zastopnikom in je bilo na njegovo delovanje v tej korporaciji naravnost ponosno.

Ko se je leta 1899 zbralo v Narodnem domu v Celju nad 500 članov slovenskega štajerskega učiteljstva, da bi demonstriralo zoper svoje žalostno gmotno stanje, je na tem shodu ravno Strmšek kot edini glavni govornik mirno in stvarno, a tembolj prepričevalno razkril sramotno bedo učiteljstva. Kot priznan stvaren in trezen govornik je še v mnogih drugih učiteljskih zborih s prepričevalno besedo razmotrival vprašanje o dolžnostih in pravicah svojega stanu.

Da je slovenskemu štajerskemu učiteljstvu le tedaj možno doseči ugodnejih uspehov, ako se tesneje združi v jedno splošno organizacijo, ki bi naj vsposedno z deželno organizacijo nemških učiteljev zastopala interese svojih članov, to je povdarjal Strmšek že nekaj let in ni miroval, dokler ni bila ustanovljena Zveza spodnještajerskih slovenskih učiteljskih društev, kar je v prvi vrsti pač njegova zasluga. Silno ga je peklo, ko ta z velikim trudom vstvarjena organizacija ni delovala tako, kakor si je želel on, zaradi tega je bil pred nedavnim odložil mesto podpredsednika v upravnem odboru. Prav v tekočem letu je zasnoval načrt, po katerem bi se naj ta dremajoča organizacija

vzbudila k večji in uspešnejši delavnosti, žal, da je ta načrt vsaj njemu prekrizžala smrt. Po Strmškovich nazorih bi naj ravno ta »Zveza« tudi posredovala stik učiteljstva z narodom. »Ven med narod«, je povdarjal mnogokrat, ne bodimo učitelji samo otrokom, ampak tudi narodu samemu! Bodimo našemu kmečkemu ljudstvu v popularnih predavanjih tolmači modernih gospodarskih zahtev in prizadevajmo si tudi mi dvigniti njegovo gmotno stanje, potem bomo še le zares narodni učitelji!

Pogosto je tožil, da je današnje učiteljstvo v celoti za takšno delo še premalo vsposobljeno in ravno zato je povdarjal potrebo višje, splošne in intenzivnejše gospodarske izobrazbe na naših učiteljskih.

Dokler tej zahtevi ne ustreže država, pomagaj si učiteljstvo samo. Tudi on je delal tako. Že leta 1888 se je udeležil meščanskošolskega tečaja v Mariboru in leta 1902 kmetijskega tečaja na vinorejski šoli istotam. Četudi je bil drugače zelo, zelo varčen, vendar ni nikdar štedil novcev, v svrhu lastne samoizobrazbe. Naročil si je sploh vsako novoizdano dobro slovensko knjigo in je izdal za knjige in časopise vsako leto toliko, kakor pač malokateri njegovih tovarišev.

Posebno skrb je posvečeval učiteljskemu društvu šmarsko-rogaškega okraja. Celih sedemnajst let je kot predsednik vodil to društvo, ki se šteje pač največ po njegovi zaslugi med najdelavnejša slovenska učiteljska društva.

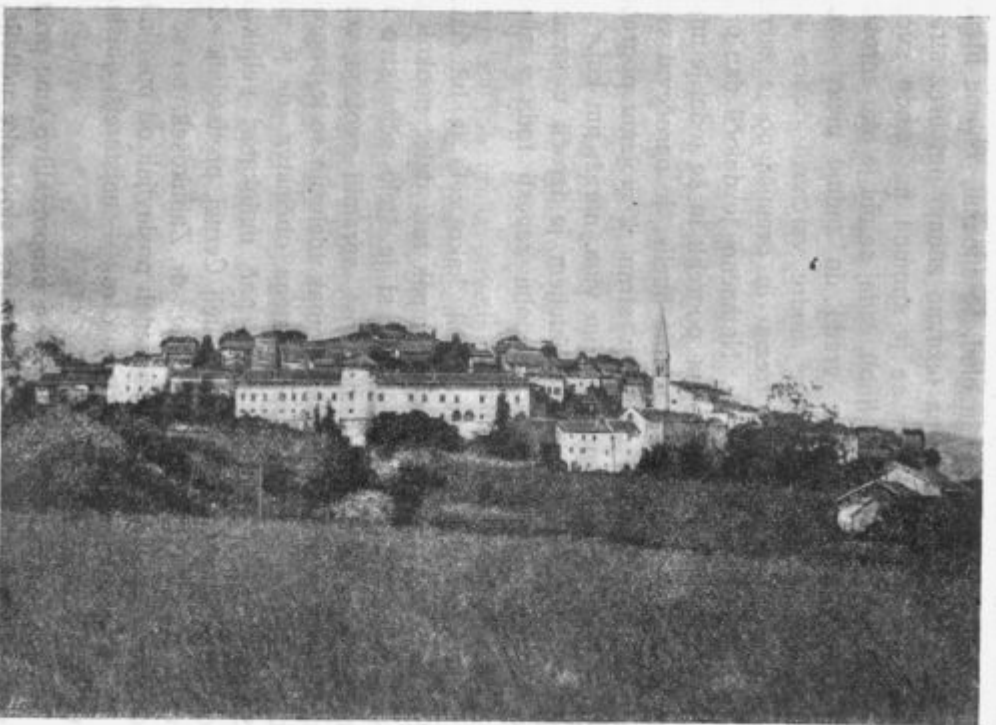
Strmšek je bil tudi upravni odbornik Zaveze slov. učit. društev in Slovenske šolske matice in čuditi se moramo zares, da se je, čeprav iz tako oddaljenega kraja, vendarle redno vdeleževal mnogih sej in zborovanj raznih teh korporacij.

Zadnja leta je posebno proučeval gospodarsko vprašanje našega kmeta. Svoje to zadevajoče tehtovite misli je objavil v mnogih člankih, nazadnje v obširni razpravi, ki je izšla lansko leto kot priloga »Domovine«. Z umnim gospo-

darstvom se je prav mnogo pečal tudi dejansko. Na svojem lepem posestvu »na Polenci« je nameraval iskati razvedrila sebi in dajati občanom v marsičem dober vzgled. Ravno v tekočem letu je dal z obilnimi gmotnimi žrtvami krasno prenoviti vsa že itak lepa poslopja, nakupil si je lepe živine in vredil posestvo tako, da je najlepše v celi občini.

Ali ravno ta Polenca mu je le preveč prirasla k srcu. Z njo si je nakopal preobilo skrbi in trpljenja. Sam je oral, sam sodeloval pri najtežavnejših delih. Ne le, da si je s tem trpljenjem omajal svojo sicer korenjaško moč, ampak posestvo mu je vzelo njegove proste ure po dnevi in ko je prišel zvečer vtujen od skrbi in težavnega dela domov, je reševal druga svoja opravila in čital še prav pozno v noč. Prenaporno duševno in telesno delo, zaradi česar mnogokrat niti jesti ni utegnil o pravem času, je poleg tega, da je močno pušil viržinke, gladilo pot boleznim, ki se je že pred dvema letoma skrivno in rahlo vtihotapila nad telesno izvanredno krepkega moža. Skrbno oko ljubeče soproge je pač že zgodaj zapazilo še prikrito bolezen, toda on se je dolgo časa odločno upiral domnevanju, da bi bil nevarno bolan. Še celo pozneje, ko mu je bolezen čimdalje bolj jasno črtala na licu znake svojega zavratnega dela ter so mu prestrašeni prijatelji nujno svetovali zdravniško pomoč, ni hotel verjeti, da je njegovo stanje skrajno opasno. Poučeval je še meseca julija in udeležil se je tudi koncem junija uradne učiteljske konference. Tedaj so že razodevale sklonjena vnanjost in mučeniške poteze na obrazu, da je smrtno bolan. Po vsestranskih izrazih sočutja vendarle preplašen je poiskal zdravniške pomoči, toda prepozno. Zdravniki so konštatovali želodčnega raka in so mu svetovali na kliniko v Gradec, kamor se je podal koncem julija že močno oslavljen, ker mu želodec ni vsprejemal skoraj nikakršne hrane več. — A tudi tam mu niso več mogli pomagati. Čez dvanajst dni dobi soproga poziv, naj pride po njega. Oslabel je tako, da si niso upali pustiti ga samega domov.

A da je izgubljen in sploh kakšno bolezen da ima, tega mu niti niso povedali, zato je vedno še upal. Odslej ve-

Štanjel na Krasu.

Činoma v postelji je snoval najlepše načrte za prihodnost. S svojimi tovariši, ki so ga obiskovali dan za dnevom, se je živahno razgovarjal o raznih aktualnih vprašanjih. Videlo

se mu je pač, da je včasih trpel prav hudo, a tožil ni. Molče je prenašal, ko mu je kruta morilka razjedala drob. Ali ko konečno ni mogel prav ničesar več uživati, čeprav je nozno trpel žejo in glad, je spoznal, da mu ni več rešitve. Pripravil se je na težavno zadnjo pot brez strahu in jadikovanja. Le kadar se je spomnil na usodo svojih dragih, katere je tolikanj ljubil, tedaj se mu je oko zarosilo. Trezno in premišljeno je vredil do zadnje pičice svoje družbinske in vsled njegove modre varčnosti dobro utemeljene gmotne razmere, trezno in premišljeno je začrtal vzgojno smer svojih otrok. Natančno je določil dan pred smrtjo podrobnosti o svojem pogrebu in še tedaj je mislil na svoje tovariše. »Radi so me imeli«, je naročeval svoji soprogi, »prišli bodo od vseh strani k mojemu pogrebu. Lačni bodo in žejni; pripravi jim vina, nareži jim kaj.«

Svojim najzvestejšim prijateljem je izročil v varstvo svoje drage in izdihnil pri popolni zavesti toda v silnih bolečinah dne 6. septembra t. l.

Veličastni pogreb je pričal, kako zelo je bil čislan Strmšek ne le med domačini, ampak tudi daleč naokoli po slovenskem Štajerju. Ne le, da si je štelo učiteljstvo od blizu in daleč v častno dolžnost, spremiti svojega veleuglednega tovariša k počitku, ampak udeležilo se je pogreba tudi toliko odličnega in priprostega občinstva, da je imel Strmšek sijajen pogreb, kakor pač malokateri veljak na deželi. Župnik Gomilšek, nadučitelj Černej, predsednik »Zaveze« Luka Jelenc iz Ljubljane, dr. Zabukošek, so se ob odprtem grobu v prisrčnih besedah poslavljali od pokojnika.

Zapustil je vdovo in troje otrok — najstarejši obiskuje V. razred gimnazije v Celju.

Da je moral Strmšek, ki se neoporekljivo sme prištevati med najodličnejše in najzaslužnejše slovenske učitelje, v najlepši moški dobi v grob, je hud udarec usode, prizadet ne samo njegovi obitelji, marveč tudi vsemu slovenskemu učiteljstvu. In vendar je bil Strmšek do pričetka svoje bo-

lezni pravcat korenjak, kateremu je raz lica odsevalo najkrepkejše zdravje. Ravno pri njem je bil uveljavljen rek: v zdravem telesu biva zdrava duša. Kako zdravega in vedrege duha je bil Strmšek, vedo posebno tisti, s katerimi je občeval pogosteje. Tisto prazno vsakdanje besedičenje v današnji družbi mu je bilo zoperno do skrajnosti. Smejal se je redkokedaj, njegov razgovor je bil resen, tičoč se največ stanovskih, šolskih ali splošno narodnih vprašanj. Svoja načela je zagovarjal z žilavo odločnostjo. Vselej je poprej v duhu vsestransko pretehtal in presodil, kar je zagovarjal za pravo. Od svojih nazorov ni odjenjal in če bi moral zaradi njih z glavo skozi zid! Zaradi tega je bilo tudi prerekanje z njim nemogoče ali vsaj težavno. Toda v takih besednih vojskah ni bil nikdar nadut in žaljiv. »Ni tako, ti se motiš«, so bile edine hude besede, s katerimi se je nasprotnika dotaknil osebno. Proti svojim tovarišem je bil vselej odkrit, postrežljiv in prijazen. Če je imel tuintam za koga kakšno grajo, povedal mu je to kot prijatelj in naravnost. Zahrbtno obiranje tovarišev je obsojal odločno. Ravno zaradi njegovega odkritega, poštenega in moškega značaja ga je učiteljstvo cenilo tako visoko. Strmšek ni poznal tiste ponižujoče skromnosti, kakoršno je še pred nedavnim časom kazalo učiteljstvo, da se je ponižno klanjalo slehernemu mogotcu, ne: ponosen na svoj stan je z neupogljivim tilnikom korakal skozi življenje.

Čast njegovemu spominu!

Ivanka.

Spisal **Sever-Jugovič.**

I.

Imela je takrat šestnajst let.

Stanovali so v prvem nadstropju oguljene hiše v stranskih ulicah, takih, ki se vlečejo med umazanimi hišami navidezno brez konca. Tod se skriva mestni proletarijat, vsi oni ljudje, ki ne spadajo v višji bogati svet in pasejo po zapuščenih in umazanih predmestjih svojo bedo in revščino.

Rodila se je nekega vlažnega aprilovega jutra, tik pred veselo spomladjo.. pred časom upov in sreče.

»Že zopet punca«, je rekel oče ob njenem rojstvu. Ni je bil vesel in je ni maral tudi pozneje. »Punce se tako težko preskrbe« je menil časi in se ozrl na njo, napol ježno, napol pomilovalno; bilo mu ni prav, da je na svetu in bilo mu je zopet težko, ker je vedel, da je ne more preskrbeti.

Dopolnila je šesto leto visoko vzrastla je bila, a nezdrave rumene barve v obrazu. Lase je imela plave, a gladko in mokro blesteče. »Ti nimaš lepih las, dekleta«, ji je dejala učiteljica v šoli in jo pogledala malodane karajoče; Ivanka je bilo sram, da bi najraje skrila glavo pod klop.

Nekega jutra je bilo slišati jok iz sosednje sobe; porodil se je sedmi otrok in mati je umrla na porodu.

Ivanka je nemo zrla nenavadne prizore, nenavadno delo in živahnost, ki se je razvila v stanovanju. Mater so lepo oblekli, počesali in položili na visoko posteljo; prižgali so dve sveči in prihajalo je mnogo ljudi.

Ivanka ni prav pojmovala, kaj se je zgodilo. Videla je, da se mati nič več ne gane, povedali so ji, da je mamica umrla, vsiljivo-tolažljivo kakor to delajo razne ženske ob takih prilikah, in jokala je, ker so jokali drugi in ker ji je bilo žalostno pri srcu..

In od tedaj ji je ostalo nekaj težko žalostnega v spominu. Bel oder v slabo razsvetljeni nizki sobi, dušec vzduh po vosku in gnilobi... Temna in strašna groza nezprosne smrti ji je napolnila za vselej srce; le malokdo je videl mlado dekleta, da bi se smejala.

Prišla so naposled leta težkih skrbi.

Prevzela je v svojem dvanajstem letu gospodinjstvo, kuhala je danzadnevom, prala, umivala in oskrbovala svoje sestrice.

Ni imela prijetnega življenja.

Oče se je vračal sedaj ob tej, sedaj ob oni uri, včasih jezen in oduren, včasih tudi pijan. Po materini smrti se je močno udal pijači. Morala pa ga je vselej čakati z večerjo, in tiste samotne ure dolgega ponočnega bedenja so vplivale čudovito na njo.

Sestre so navadno že spale. Slišati je bilo sopenje, sempatja se je katera obrnila, zaječala, zamahnila z roko

po odeji. — Ura v kotu je enakomerno tiktakala, iz dalje so se slišali žvižgi lokomotiv.

Sedela je pri štedilniku in zrla na temno okno. Včasi je nekaj potrkalo na žaluzije, rahlo in nežno.. Bil je veter, ki se je izgubil med hiše in rahlo trkaje prosil izhoda.. Včasi je zašklepetalo po šipah rezko in šumno, da se je dekleta strahu treslo. Padlo je od nekod bovekaj na okno.

Včasi je mislila na gospodinjstvo, umrlo mater, očeta in sestre in niso bile vesele njene misli. Včasi pa so zablodile misli v one široke in lepe ulice krasnih trgovin in bogato nališpanih gospa ter gospodičen. Mislila je na obleke in sladkarije, na kočije in lepe hiše, mislila kakor mislijo vse reve po predmestjih.

Lastne prihodnosti se je le redkokrat spomnila. Kakor bi se bala le poskusa pogledati za skrivnostno zagrinjalo, ki jo je ločilo od prihodnosti.

Naenkrat pa se je zgodilo nekaj nepričakovanega in Ivanka je zasanjala čudovit sen sreče ter blaženstva.

II.

Aprilovega popoldneva je vlekel bradat postrešček na majhni dvokolnici težak kovčeg po ulici, v kateri je stanovala Ivanka in preklinjal bolj zase slab tlak. Prišel je slednjič do zaključka, da bo treba za ta posel primakniti lepo vsotico mlademu gospodu, za katerega je vozil kovčeg.

Za njim se je pojavil na ulici mlad človek, močno podoben splošnemu tipu slikarjev in kiparjev; nosil je dolge, vranječrne lase in rjavo, žametno suknjo.

Njegov prihod ni vzbudil nikake pozornosti. Tako jih je mnogo prihajalo in odhajalo iz teh temnih, žalostnih, prokletstvu izročениh zidov. Prihajali so rdečih lic z rahlim odsevom srečnega življenja na obrazu v velikem številu, a odhajalo jih je malo, bledih in shujšanih obrazov. Navadno jih je pa odpeljal priprost mrtvaški voz.

Revščina ima v sebi čudovito moč in čudovito očara vzduh revščine in bede ljudi po predmestjih: opoji jih in opijani, da se ga ne žele nikoli več znebiti..

Zato jih je prihajalo mnogo v bližino Ivankino, kateri niso nič več odhajali, ker so se popolnoma pogreznili v uboščino in potepuštvo.

Mladi slikar pa je prihajal iz čisto posebnih vzrokov sem doli med siromake. Njegove gmotne razmere sicer niso bile sijajne, pa morda bi se še lahko preživel tam v širokih belih ulicah, med bogataši in srečnimi ljudmi; delal bi razglednice in slikal starikave lepote. Toda on je hotel ustvariti nekaj posebnega in velikega, zato je prišel sem doli, da bi si našel motiva.

Siromaštvo, oziroma motivi iz siromaštva so bili namreč tedaj nekaterim slikarjem in pisateljem šport in bogat vir dohodkov. Mnogi in mnogo so opisovali in slikali siromaštvo v najživejših barvah — in slavili so jih kritiki po časopisih in revijah. Morda se počutijo bogatini srečnejše, ako pasejo na tak prijeten in navadno ne preveč živce razdražljiv način svojo radovednost.

Naš mladi umetnik pa je tudi stremil kvišku. Ni se še povzdignil na one jasne, skoro nêdosegljive in nedotakljive višine umetniške slave, kjer vladajo le posamezniki in milostljivo sprejemajo kadilo, slavo in denar povprečne množice. Strehar je še le dospel do tiste stopnje nepoznanosti, kjer se pravi: Nepoznan, ali mlad, šele se razvijajoč talent, mnogo obetajoč umetnik.. Ta doba je morda ravno ona, ko dela vsak umetnik najintenzivnejše, četudi morda ne najboljše, za uho in oči velike množice.

Ivanka je slonela na oknu in videla Streharja prihajati. Začudila se je nad tem obrazom v teh ulicah.. in zdelo se ji je tudi, da se ji je stisnilo srce v neznanem in nejasnem pričakovanju, ko so objele njegove velike, temne oči Ivankin obraz in ji poljubile nelepe lase..

Mladi umetnik jo je namreč opazil in obstal za trenutek. Ta blede obrazek ga je zanimal in porodila se mu je v mislih prva ideja za veliko sliko.

III.

Slikar Matej Strehar je vstal drugo jutro nenavadno zgodaj, popolnoma proti svoji navadi. Ni rad vstajal rano, četudi so mu prijatelji pripovedovali, da nudi jutranja narava, zlasti tisto čudovito topenje barv na nebu in na zemlji slikarju stotine motivov. On ni ljubil pokrajinskih slik; zanimalo ga je bolj človeško življenje in skušal je celo uprizarjati v slikah socialna vprašanja.

Pogledal je čez ulico na Ivankino okno. Bilo je še zastrto s precej nečednim zastorom.

»To bi bil model za me.. Tisti blede obraz z gladkimi, ubožnimi, rmenkastimi lasmi, tiho trpečimi potezami krog usten in plahimi velikimi očmi. Da, kakor navlašč. Seznanil se bodem.«

Potem pa je počasi ogledoval svojo sobo. Nič kaj posebnega ni bilo v njej: v temnem kotu postelja, zraven nje kovčeg, stol in miza pri oknu.

Oboje je prestavil in se naselil k oknu s svojim slikarskim stojalom. »Luč je slaba«, si je mislil. No, naredim tu doli le skico, izdeloval bom jo kje drugod.

Pri tem delu pa so ga že spremljale velike oči onkraj ceste. Začutil jih je in se ozrl.. Videl je Ivanko.

Oblekla se je že zelo skrbno. Lase je pogladila nazaj in si privezala bel, snažen predpasnik, na robu obšit s priprostimi čipkami. Namenila se je bogve kaj brisat navzlic zgodnjemu jutru; v roki je imela brisačo.

Prespala je nemirno noč. Kakor bi se včeraj napila sladke pijače, po kateri ostane človeku slednjič trpek okus v ustih, tako se ji je zdelo.

Kri ji je silila ponoči v glavo in nikakor ni mogla zaspati. V sobi je bilo mirno in tiho. Najmanjša sestra je

jokavo nekaj blodila in včasi glasno zakričala; ura je tik-takala na omari premišljeno in tako neusmiljeno počasi..

Ivanko so še vedno božale črne oči in zazdelo se ji je celo, da jo je prijel nekdo za roko, rahlo in nežno: stisnila je prste in je stisnila samo težki mokrotni vzduh.

Dekle se je zaljubilo.. To tiho, samotno in revno njeno življenje ji je razdražilo in raznežilo živce; nejasne sanje o sreči in lepem življenju so ji polnile dušo.. in vse te sanje so se ovile sedaj neznanega, lepega slikarja in našle v njem določen izraz.

Povedi mestno dete daleč iz mesta na pisan, smejoč travnik, pokaži mu bujne, opojno dehteče cvetice, natrgaj mu jih in sprejelo jih bode s smehljajočimi očmi in hvaležnim obrazom.. Kak dogodek za tega otroka, kateri si je ustvaril med pustimi in sivimi mestnimi zidovi le nejasno in ubožno sliko tega bogastva!

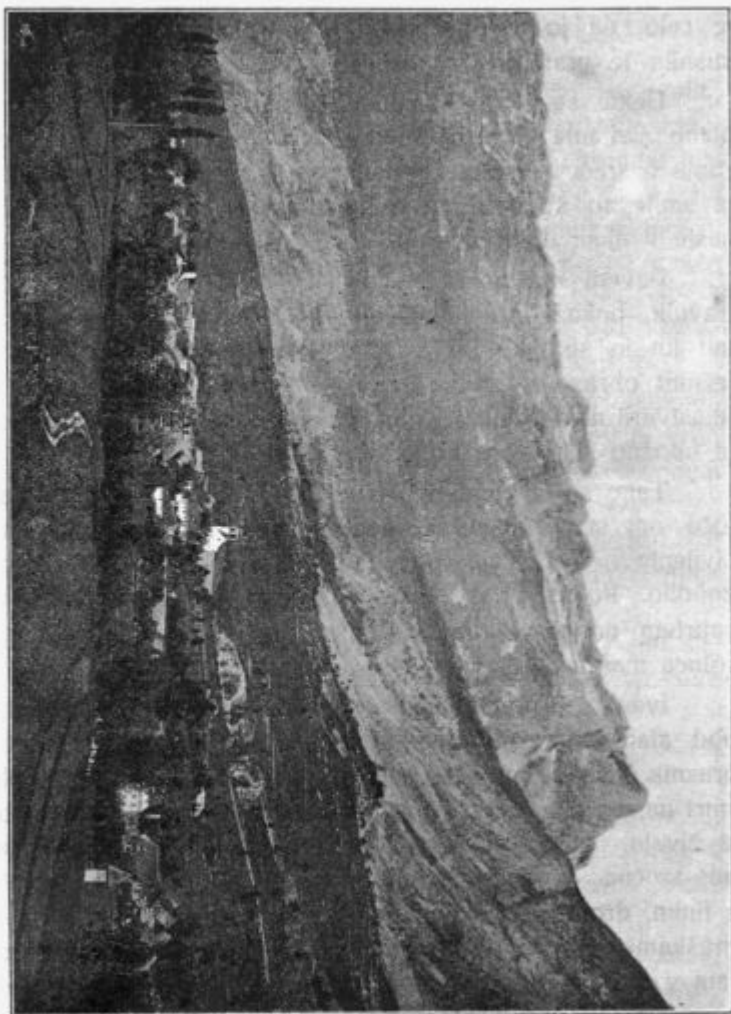
Tako se je zgodilo tudi z Ivanko. Tiste temne božajoče oči so jo naenkrat povedle v novo, opojnokrasno življenje.. Težko je povedati, kako se je to mahoma zgodilo. Pa saj vidiš zvečer vrtnice v trdno sklenjenem in zaprtem popku, zjutraj pa se ob prvem poljubu božjega solnca mahoma razcveto. —

Ivanka je ljubila. Zdelo se ji je, da bi ji bilo življenje pod sladkim čarom tistih temnih oči velik, neskončen praznik. Ne vedela bi, kedaj je poteklo, ko bi potrkala smrt na duri. In mati bi jo vprašala na onem svetu: »Kako si živelo, drago moje dete? Srečno jeli.. pa tudi tukaj boš srečna. Vidiš, aleje imamo tukaj, tihe in dolge, posute s finim, drobnim peskom, in vrtove z vodometi, jablani in hruškami, oranžami in grozdem, vse lepše kakor pri knezu tam v tvojem rodnem mestu. In tam najdeš tudi njega —«.

»Bog vedi, čemu me tako gleda«, si je mislil Strehar. »Vsekakor zato, ker sem tujec in tudi nenavaden človek v teh ulicah. A teh njenih oči ne morem zabiti.. Iz njih ne

sije več tisto plašo zahtevanje, hrepenje in prošnja tako — ali pa porabim te oči?« Slikarju je šinila, kakor se mu je

Boto s Karlnom in Rombonom.

zdelo, »romantična« misel v glavo. »Ljubezen do mene — no, bomo videli«.

Nasmehnil se je sam sebi, a dekle je zardelo in se naglo umaknilo.

Mislila je, da je veljal nasmeh naravnost njej in veselje se ji naselilo v srcu..

IV.

»Gospa Frankova«, je dejal Strehar nekega jutra potem svoji gospodinji, »gospa Frankova, poznate li to dekle, ki stanuje tu nasproti?

»Ivanka, ah Ivanka je«, je hitela starka in vprla svoje ostre oči v slikarja.

»Ivanka sem ali tje, jaz bi le rad vedel, če ste znana ž njo?«

»Ne — z dekletcem ne. Mlada je še, veste.. mhm.. oprostite, kaj bi pa z njo?«

»Vprašajte, če bi hotela priti popoldan nekaj ur sem k meni? Slikal jo bodem.«

»Slikali — njo?« Suhljata starka je začudeno odprla svoje brezzobe čeljusti. Da bi slikal slikar tako neznatnega dekleta? Ne, ta mora imeti drugo za bregom. To —

»Saj ne bo zastonj, slišite! In vi ste lahko za varstvo«, je dejal sarkastično, ker je opazil na obrazu starkinem, da mu ne verjame.

»Hm, tako, tako. Kakor želite.. še danes bom vprašala.«

In starka je odšla gostih, nekoliko drsajočih korakov iz »ateljeja« v dosti umazano kuhinjo, da se obuje in opravi naročilo.

»Slikal bi me.. on?« je vprašala Ivanka hlastno in v lice ji je šinila vsa kri, kar je je imela.

»Tako nekako se je izrazil«, je dejala starka, ki je zrla nekam na ognjišče in ni opazila Ivankine rdečice.

»Pa kako to.. da me bo slikal?« je vprašalo dekle in se ustrašilo, ker se ji je zazdelo, da je govorila z glasom, kateri bi mogel izdati njeno skrivnost —

»Slikal bo sliko in ti mu boš za vzorec. Plačal ti bode«, je suho odgovorila starka in dostavila: »Pridi popoldne tje k meni, prvo zadstropje, veš. Zbogom!« In šla je.

»Plačal mi bode« je pomislila Ivanka in nekaj je je neprijetno dirnilo. »Slikati me hoče in še plača, čudno«. Preslišala je tisto o »vzorcu« ali pa morda ni razumela.

Njena bolna domišljija se je zadnje dni toliko ukvarjala s slikarjem, da jo je ta novica silno vznemirila in razveselila. Srce ji je močno tolklo srečnega pričakovanja..

Le to ji je bilo sitno, da je morala tja čez čisto, k odurni starki in sama k njemu.. Ni je rada videla, tiste starke, ki je tako zlobno gledala in tako malo govorila. O njeni preteklosti so krožile pri sosedih čudne vesti. Ivanka je slišala to in ono, kar se ji je zdelo grozno in strašno..

Obrnila se je k svojemu delu in popoldne je skrivaj stopila čez cesto k starki.

Bil je to prazničen popoldan. Solnce je sijalo toplo in prijazno, nekaj kakor spomladanska sapa se je izgubilo v samotno ulico uboštva in revščine.. Ljudje so živahno hodili po trotoarjih in hiteli nekam, morda ven k reki, morda celo iz mesta. Na vseh obrazih se je svetil odsev upanja in pričakovanja — —

»Kako krasno je danes!« si je mislila Ivanka in se ozrla po sobi. Oblekla si je povsem novo križasto bluzo in obula tudi nove čevlje.

»Dobro, da si prišla«, je rekla starka. »Sedaj pa pojdi k njemu. Menim, da je doma in lahko te takoj prične slikati.« Pri tem pa je šinil starki tako zloben in oduren nasmeh po obrazu, da ga je Ivanka takoj razumela. Poledela je in je hotela zopet domov — —

In vendar se ni premaknila noga z mesta in neka neodoljiva sila jo je gnala proti vratom v njegovo sobo.

V.

Strehar je uvidel, da bode moral pričeti z resnim delom. Denar mu je naglo ginil — veliko ga itak ni imel — in kazala se je nujna potreba, da ustvari nekaj novega in velikega, že raditega, da si odpomore svojemu precej žalostnemu denarnemu položaju.

Seveda nastane zmiraj vprašanje, če je možno sliko prodati. A Streharju se je ponudila ugodna prilika: v mestu so hoteli prirediti razstavo slik domačih modernih, in tudi njega je vabilo zelo laskavo pismo, da se razstave udeleži, da si je bil še »neznanec«.

Odločil se je za sledečo sliko: dekle iz predmestja, slabo vzraslo, blede, borno oblečeno se zmoti v elegantne ulice pred bogato razstavno okno.

Kako vpliva na njo ta krasota, kako jo zre, spoštljivo in poželjivo, kako se ozira na tebe s tiho prošnjo v očeh, da morda ideš in jo povedeš noter v trgovino, v kateri je več in lepših zakladov kakor v onih pravljličnih gradovih, o katerih ji je pravila ob mračnih večerih mati . .

Ta obraz, te oči . . to je hotel naslikati Strehar, hotel je v njo vlti vse onemoglo hrepenenje ubožnih slojev po sreči, po bogastvu . . In na drugi strani, ali ne druguje temu hrepenenju spoznanje, da so zapisani revščini, iz katere se ne izkopljejo nikoli . . in da bi se čutili slednjič celo nesrečne v bogatih palačah . .

Za to se mu je zdel Ivankin obraz najpripravnejši. Seveda izpopolniti bi bilo treba tiste nejasno začrtane poteze in jim dati pravega izraza. Zato je tudi naprosil Frankovo, da pripelje dekle.

Za trenutek ga je sicer dražila in motila neka neprijetna misel. Dekle tako čudno gleda za njim — —

Popoldne jo je pričakoval.

Potrkala je in naglo vstopila.

Strehar se je začudil njeni bledosti. »Ali se bojite?« je dejal in stopil k nji. »Pri meni se vam ne zgodi ničesar.

Ako želite, pokličem Frankovo. Slikam namreč veliko sliko in rabim vzorec za neki obraz. Vi boste toliko prijazna in boste hodila nekaj dni sedet semkaj? Koliko zahtevate za svoj trud?»

Ivanka ga je gledala . . . Ni ga celo dobro razumela in njegov vljudnotrgovski glas jo je razočaral . . .

Ko je poprej vstopila v sobo, ji je srce silno tolklo, obhajal jo je silen strah. Pričakovala je nekaj odločilnega v svoji skrivni, tako vroči ljubezni do slikarja, vse bi žrtvovala tej ljubezni, za en sam hipec sreče in samo eno goljufivo nado, da je njegova in da jo ljubi . . .

Sedaj pa je stala tam blizu vrat in kar je videla in slišala, ni bilo nič nenavadnega in nič posebnega. Samo srce ji je še močno tolklo v prsih in roka se je rahlo tresla . . .

»Koliko torej zahtevate za to?« je ponovil in glas mu je donel še bolj vsakdanje in suho.

Ni mu dala odgovora, samo gledala ga je. On pa jo je rahlo peljal na nizek stol nasproti stojala, povedal ji, kako mora sedeti in se držati ter začel svoje delo.

Kako ji je vse to prijetno delo: te tople besede, te mehke roke, ki so se je božajoče in nežno dotikale, pogledi teh velikih, temnih in resnih oči so počivali na njenem obrazu. — In navzlic vsej priprosti istinitosti se ji je parkrat zazdelo, da bo vstal, šel k njej in položil roko krog njene vratu — —

Ne, ne, tega ne bo storil!

Zadonelo je to spoznanje kakor kričeče nesoglasje odnekod iz duše in ustrašila se ga je . . . Njene oči so zrle proseče in hrepeneče k njemu, kakor bi ga hotela prositi, naj ne zavrže njene ponižne, gorke ljubezni . . .

»Pa jutri zopet«, je dejal slikar po dveh urah in Ivanka je začutila v roki srebrn denar. Potem pa jo je skoro nemilo potisnil skozi vrata in prepustil negotovim, zmešanim mislim in srčnim bojem.

Žihpolje

VI.

»Prihodnjič sva gotova«, je dejal Strehar nekega popoldneva Ivanki in zadovoljno motril skico svoje slike. «Resnično, vi zaslužite lepo darilo za vaše mirno vedenje«, je dejal potem in se ozrl veselo in ljubeznjivo k njej. »Toda povejte mi, ali vam je slabo doma, da ste zmiraj tako žalostna in prepadna?«

Ivanka mu je tiho odgovorila:

»Ne ravno. Kakor se pač vzame . . .«

»Le potrpite«, je dejal Strehar in sedel prav blizu nje, »ko prodam svojo sliko, sem morda bogat mož in tedaj vam pomagam, če hočete . . .?«

Njo je v njegovi bližini obšlo neko sladko čustvo . . . Niso je še pustili njeni fantomi. Pogosto, vsakdanje občevanje z njim je prineslo novega goriva plamenu, ki jo je v notranjščini razjedal. V srcu so se ji porajali neprestano novi upi, nove razkošne nade . . .

Sedaj, ko je sedel tako blizu nje in začel tako zaupen pogovor, je menila, da je prišel velik trenutek.

Kakor krase vaška dekleta kapelico sredi vasi ob visokih praznikih, tako je okrasila sleherni dan svoje srce, da dostojno sprejme tako dolgo, tako težko pričakovanega gosta. — In mislila je, da pride ta dan . . .

»Ne, ubogi nismo, ampak . . .«

»Ampak, kaj je revica?« je izpraševal Strehar.

»Mene boli nekaj družega«, in pogledala ga je zaupno kakor otrok. Potem pa je govorila kakor pod nagonom skrivne, silno pritiskajoče moči:

»Meni manjka samo vaša ljubezen, gospod . . . Jaz vas ljubim tako, glejte, kakor morem s celim srcem svojim . . .«

On je vstal, prijel jo za glavico in poljubil na tanke ustnice, na katerih se je prikazala, prvič menda v življenju, živa rdečica in mehko je dejal:

»Ubožica! Pozabi na to . . . Vidiš, to je neumnost! Zbogom!« In dajal ji je roko k slovesu.

Njeno veliko oko ga je ogledalo blaženo in srečno. Kakor bi preslišala zadnje besede, je še sedela na svojem mestu.

Ivanka, Ivanka!

Glej nekdo te je povedel v ono srečno pokrajino, o kateri si sanjala v svoji mladosti bolnorazkošne sanje. Povedel te je on v to pokrajino in odpira se ti srečno življenje. — A Ivanka ni mogla verjeti, da bi se to kedaj vresničilo.. Ali je res ali ni res?

Pretresel ji je pomen zadnjih njegovih besed dušo, pobledela je in blesteče oko se je skalilo. Priteklo ji je nekaj debelih solz na vela lica.. Vstala je in šla brez slovesa na drugo stran ceste, da preživi tam še enkrat svojo srečo in izjoče svojo bol.

*

Hitro potem je naložil postrešček zopet njegov kovčeg in zopet preklinjal mestni tlak. Slikar Strehar je naredil prostor svojemu nasledniku. Bog ve, ali bo ušel tudi ta proklestvu teh ulic? Redki so taki..

»Bodi srečna, Ivanka«, so govorili njegovi pogledi, ko se je ozrl na sosedno okno, pri katerem je stala ona in zrla nemo za njim. A ona ni odvrnila pozdrava in nobena solza se ji ni prikazala v očesu. Te so usahnile za zmiraj in Ivanka je odživelala lepši del svojega življenja.

VOJESLAV MOLÈ:

ZLATO KLASJE.

Moja pesem.

Moja pesem je kot šum lesovja,
kadar tiho v nočne dalje gre,
kot obupen, zadnji klic valovja,
kadar sprejme vase ga morjè.

Moja pesem šla je skozi mesta,
šla je skozi gorsko malo vas,
bol in tuga sta ji bili cesta,
v plaču se potopil ji je glas.

Moja pesem je kot šum vrbovja,
vidi: vedno v daljo val beži,
jek vzdrhti in ni ga iz lesovja,
dan za dnem se v noči skrvavi.

Tercine.

Kipeča tvoja usta še molčijo.
Si čula pesem tiho iz daljave?
Jaz pel sem njeno mehko melodijo.

Bilá je kot drhtenje bujne trave,
bilá je pesem polná hrepenenja
kot šumni spev pomlajene dobrave.

V strmeče dalje spremi me žarenja
polnočnega nad morij tihih vale
do gajev svetih tajnega šumenja,

prinesem iz globine ti kristale,
okítim z njimi grudi ti blesteče,
na pot posipljem svetle ti opale,

zapijem himne ti mladostne sreče,
zapijem solčnokrasno melodijo —
govori le, objemi me ljubeče!

A tvoja usta hladna so, molčijo;
vse hrepenenje v srcu si zatrla,
zaman proseče mi roké drhtijo —

Ljubav, Ljubav, kdaj si zame umrla?

Dan pred bitko.

(Fragment.)

Kraj borovja smo ležali.
Nad gorami daljnimi je bila zarja
vsa škrlatna, vsa je trepetala v krvi nad lesovi,
ki so šepetali
svoje slutnje temne nad visokimi vrhovi
v vzduh, nasičen z grozo bližnjega viharja —
Nad močvirjem bližnjim so šumela krila,
so ozivali se klici ptičev,
gluho se razlegali do daljnih gričev,
s tihim šumom se goščava je polnila.

V zadnjem svitu so se bliskali nam bajoneti
in molčali smo.

V domišljiji snuli smo razgreti,
kak bo dan, ki vstane jutri za goro?
Bom še živ, ko zopet splapolajo
zarjini plaméni nad lesovi?
Koliko nas jutri krijejo grobovi?
Vem — mrtvaško polje, kri, rudeča kri
žejna tla poji —

Krik. Močvirne ptice so nad nami
s šumom se prenesle v daljen kraj.
Mlad vojak piščal je dvignil s tresočimi rokami,
z zvoki tožnimi napolnil borov gaj.

»Na vrancih črnih odjezdili smo
v večeru smo zvezdnem vzeli slovo,
šumel je, šumel je smrekov gaj,
igraj mi piščalka, igraj!
Za vrtom sem stisnil ti še rokó,
srce mi je bilo tako težkó —
in tiho šumel je smrekov gaj,
igraj mi piščalka, igraj!« . . .

Strepetalo je borovje,
tiho izzvenel je zadnji zvok,
les zavil se v molk globok.
Nad gorami je vzdrtela zarja rdeča,
poljubila zadnjikrat skalovje,
krvaveča
zgrudila v brezdanje se globine.
Nemo zrlí smo v temine
polne zvezd in groznih sanj — —

Vrnitev vojske.

Mračno pojo zvonovi,
šumni vetrovi
plakajo v mrak.
Prapori vihrajó,
trepetajo,
z jekom polnijo zrak.

Vrstijo se čete
kot sence proklete.
Temne so vsem oči,
pesem iz grl zveni
tožna, žalna —
Daljna so polja, daljna,
kjer so prelili kri.

Prazne so tam vasi,
dim se črez nje vali,
suha so polja —
Tam onemogla sokolja
krila so, pala na tla,

nad njimi se vran krohota —
tam vojska spi.

Spi in nič več ne sanja.
Ne reka bučeča
ne moti ji spanja,
ne loza šumeča,
ne grom, ki se daljah rodi
in nad trupli beži . . .

Vrste gredo in gredo,
več ne pojo,
le sablje rožljajo
zamolκλο brez zvoka.

Mračno pojo zvonovi,
šumni vetrovi
plakajo v mrak.
Prapori vihrajó —
konji peketajo
vojske zmagane črez tlak.

Jutro.

Nad gorámi zlato so čašo dvignile bele roké
in iz nje prikipela nebesja škrlatna je kri,
v valu šumnem se razlila čez trepetajoče goré,
z zlatim poplavila smehom je žametne, tihe ravni.

Žejna žitna so polja srkala vase vino bogov,
zemlji grudi napolnila bajnorazkošna je slast,
čelo z vencem si bujnim oplela je pestrih cvetov,
dan pritiskala v svojih kipečih objetij oblast.

Panthea.

Tvoje oči so kot morje,
ko se v njem koplje polnoč;
kakor brezmejno obzorje,
kakor dan solnčnatovroč.

Tvoji lasje so kot vali,
ki so jim pota brez mej,
ki so iz skal izklesali
pot si do morja naprej.

Tvoje roké so kot zora,
ko se rodi iz noči,
ko se priklanja ji gora
in se vsa v rosi blesti.

Tvoji so dihi viharji
rojeni v temi gozdov,
čiščeni v solnčnati zarji,
v blaženstvu nočnih vetrov.

Tvoji so govori sanje
mesečnojasnih noči,
tajnostni kot šepetanje,
ki ga val vrbam šumi.

Noč.

Videl sem te: čez polje na črnem vihrala si konju,
mrak ti zagrinjal obraz, mrak so ti bile oči.

Tiho, brez diha ležalo je polje, v polsnu trepetalo,
gluho se zibal je les, v njivi še klas ni šumel.

Kjer je čez gore, gozdove lilo demanten smeh solnce,
konj se ustavil je tvoj, zrasel v višino brez mej.

Do nebesja so zašumela titanska ti krila —
dnevni je kralj prebledel, zdrknil v brezdANJI prepad.

Sedla na prestol si z zvezdami tkan in v žametne láse
vplela polmesec si zlat — bisernobled diadem.

In zašumeli so lesi, vzdrhtele so rože v vrtovih,
pesem zapel ti zefir tvojih mamečih krasot.

Geslo.

Krvava tragédija življenje naše,
gorjé, kdor v kraljevskih igra jo časteh!
Ulogo drugo izberi: nalivaj si čaše,
na ustih resnico, a norca dvornega smeh!

Slovenska pesem.

Tilnike ponosnoravne tu sklonite,
grob je izkopan od vzhoda do zahoda —
noč čez polje pusto našega gre roda,
tilnike sklonite, v mračni grob stopite!

V grob stopite, poškropite se s solzami,
s sabo pokopljite solnčne bajke stare —
laž zveneče, glasne, bojne so fanfare,
laž blesteča zora, speča za gorami.

In resnica? — Potne in krvave srage
in vihar teman, pod njim pa žitno polje,
črn oblak, pod njim slepe oči sokolje,
smrten dih zaznamujoč vse hišne prage.

Grob širok pripravljen našemu je rodu —
sužnji, tilnike sklonite, vanj lezite,
s pozabljenjem vekovečnim se zakrijte
in zapojte tiho psalm spokorn Gospodu!

Jaz pa vzpnem kot orel se v vihnem vetru,
le pod solncem jasnim strel naj me zadene,
v zarjo zroč naj se oko mi sklene,
sam in prost naj skrvavim v blestečem etru.

Stance o tulipanih.

Smejoči rdeči tulipani,
posejani
v pomladni radostni poljani,
kaj šepetate v solnčni dan?

Res celo noč ste se smejali
vili mali,
ko favni so ji nagajali
in v brezah rogal se ji Pan?

Iskala v vaših listih spanja
je Titanja,
vsa tiha, polna trepetanja,
kdaj Oberon se vrne k nji?

Res v vaše čaše so nalile
rose vile
in trkale in pele, pile,
da zdaj vam še v očeh blesti?

Kaj? Sanjali ste o poljani,
kjer pijani
so same sreče tulipani
in Vesni solnčni konca ni! . . .

Ljubav.

Ko za gorami v zlatu zarja tli,
je lilije blesteče snežni cvet,
rojen iz tihih, zvezdnih sanj noči;
z zefiri ga pozdravlja mladi svet.

In rože vrtno je plamteča kri,
ko svod neba v poldnevu je razgret;
v brezmejnem hrepenenju vsa drhti,
ko z ust metulj ji srka sladek med.

Ko zadnji žarki venčajo še les,
zlato v jesenski kroni je dreves
in z bleskom svojim sinjo dalj polni.

Ä ko poljubi tla molčeča noč
in v vrbe veter dihne plakajoč,
je pesem, ki v brezupen mrak ihti.

Sapfične kitice.

Pinije kipeče v škrlatno zarjo,
v mramorju med mirtami vrelec hladen;
deva nemo v ámforo s snežno roko
vodo zajema.

Bel golob ji sel na labodjo ramo,
v mehkem snu dotaknil se usten polnih;
s smehom zrlo v zrak ji oko za njim je,
ko odletel je.

Zarja lila solnčno zlató je nanjo.
Glavo je sklonila k drhtečim grudim,
v njih se zdramil sen je razkošen, diven —
sen o ljubavi.

Erotika.

1.

Bori temni v mrak so zašumeli,
zvoni se nad njimi razzveneli,
ko prišla si.

Videl sem te, lilija ti snežnobela,
solnce v polju mojih snov;
harpa moja pred teboj je ostrmela,
strepetala kakor šum vrhov,
ko zbude se bajke v globelih gozdov.

Videl sem te — bila solnčen si škrlat,
ki preliva se nad lesi tih in zlat,
jaz pa sokol, čegar letu meje ni; —
v morju zarjine sem utonil krvi.

2.

Prebudili so se črni lesi,
zašumeli po dolinah bori,
zažareli nad gorami kresi,
kopajoči se v jutranji zori.

Razpustila si lase si črne,
zablestele so ti bele roke —
čez livade stopava srebrne
pod lesovja gluhega oboke.

Noč je roso dahnila v vejevje,
dahnila jo v tvoje temne lase —
tihe sanje so prišle med drevje,
tih spomin na davne bajne čase.

Zdramil se je les, oči si mane —
V jutru skozi les gre sen, pravljica? ...
Kralj je vstal iz bajke nepoznane,
z njim njegova divna gre kraljica ...

3.

V zelenju blesk samotnih koč,
brezmejen zlati žitni val,
v njem jadra rdeča — mak cvetoč —
Ne vabi te v neskončno dalj?

Le daj mi belo, malo dlan!
Ti vali pesem tajnostno šume,
ti vali tih oblivajo pristan,
ves v sencah skrit je, nihče zanj ne ve.

Tam morje sniva — to boš ti —
in jaz bom tvoj mornar postal:
pogreznem v dno se ti oči
in z ust natrgam ti koral!

4.

Dva netopirja plašno letata skoz polumrak,
peneči vali šumno poljubujejo pečine,
morjé škrlata se razliva s solnca v vse daljine,
šepet cipres in lovora trepeče skozi zrak.

Kot kri mi vina črnega v srebrni vrč nalij,
z labodjebelimi rokami burno me objemi,
zaziblji v sen me čudokrasen s čarovništvu vsemi,
vso dušo mi razkrij, ki v dnu je teh oči.

Vse moje misli skrij v dehtenje svojih temnih las
in brez besed naj trgam tvojih usten cvet žareči,
morjé naj pesem zašumi o naju divni sreči,
šumé naj v bregu jo ciprese v tih večerni čas.

5.

Ko dan se s temnolaso poroči nočjo
in pesem svatbeno mu lesi zapojó,
ponese vranec me pred tvoj molčeči stan,
na vrancu zdirjava čez širno nočno plan.

Poročni venec spletem ti iz zlatih zvezd,
okitim z mescem grudi mramornih prelest —
In ostrmi, ko te uzre tak krasno, noč,
umolkne šum lesov, skrivnosten sen pojoč.

Pojezdiva, kjer drami se jutranja dalj,
v morjé bleščobe planeva, v zlat zarjin val —
Ko dnevni kralj iz gor škrlatnih priplamti,
me z belo liljo tvoje duše poroči.

Razpoloženja.

Anton Novačan.

III.

Kar čez noč so ozeleneli travniki; prišel, zavel je spomladanski veter in posadil cvetlice pisanih barv vsako na svoje mesto; poskrbel je za nežne bilke, ki so spale pod toplo zemeljsko odejo in skrivale nožice, poklical jih je in jim naznanil, da prihaja od juga Vesna, vsa dobra in lepa.

Ljudje so se zbudili iz trdnega spanja, meli si oči in gledali čudesa. Pograbila jih je nemirna želja za veseljem in svobodo; poskočili so in zapeli dolge pesmi, da se je razlegalo od hribov in dolin, in da se je tam na vzhodu od veselja nasmejalo veliko solnce in razlilo prve svoje žarke po travnikih, po širokih ravninah in po nizkih holmih, kjer so jih pričakovala oživljena drevesa v praznični obleki. Krvavi in migljajoči prameni so se spreminjali po poljani. sipali se kakor cekini po rosni trati in se lovili kakor nemi ognjeni netopirji med vejevjem cvetečih jablan.

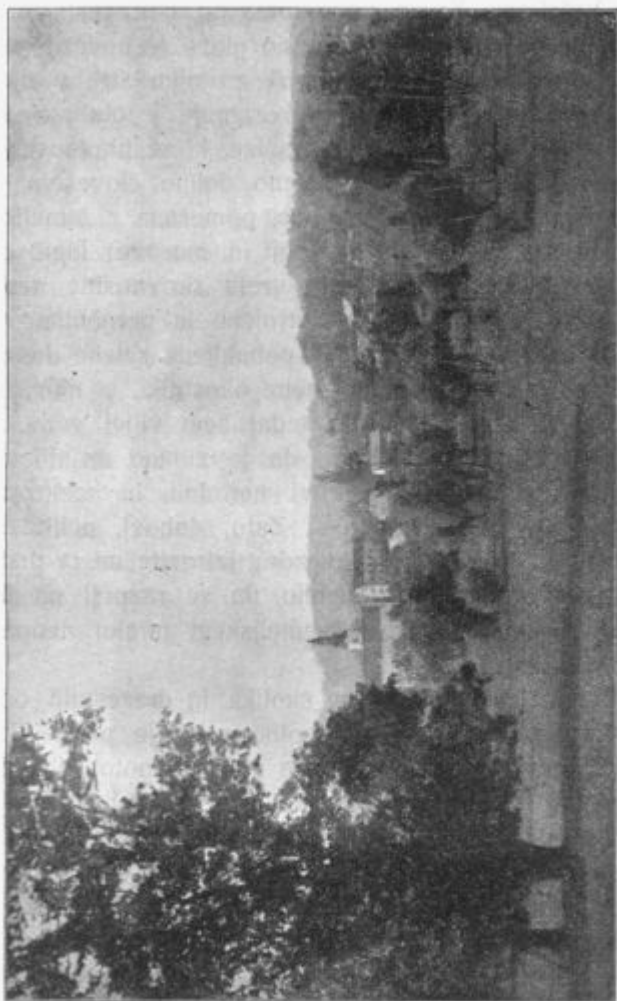
Tiha je bila nepregledna ravan; ptice se še niso zbudile, in pastirji so še spali po svojih kočah. Tišina spomladanskega jutra je privabila čudne čete okostnikov, ki so obstopili in obsenčili veliko solnce in v ekstazi zapeli šumno pesem.

Hej solnce, kaj daješ še moč
krdelu brezumnih lobanj,
ki plešejo čez polnoč,
ko svet se budi že iz sanj?

Hej solnce, ti si kavalir
sred glupih sebičnih svetov,
ti ravnaš in greješ vsemir,
ti daješ mu misel in snov!

Zaškripale so jim v sklepovju kosti, zasvetile so se v solncu velike gladke lobanje, beli zobje so zašklepetali in v divjem diru se je zagnala četa v deročo reko, pre-

BUČE.

brodila jo z glasnim hrupom in izginila je v megli daleč onstran rudečega obzorja.

V ekstazi šo šli mimo mene okostniki, a njih duhovi so obsenčili mojo dušo. Občutil sem bolečine Adamove, in v srcu me je zapeklo hrepenenje bojaželjnih junakov pred Trojo. Videl sem Krista, kako roma po beli cesti, obložen s surovim, težkim križem. Trudno glavo je povetil in bela drhteča glorijola pada na njo. A za njim štrli v nebeške visočine ledena gora, na kateri samuje v globoki žalosti satan in preliva krvave zrnate solze, ki se tihotapsko plazijo po ledenem kamenju v solzno dolino človeštva. Jasna je bila moja misel: stud in gnus, pomešana z žalostjo, veliko in žgočo kakor solnce; uboji in moritve; ključ sebičnosti, s katerim se odpirajo vrata skrivnostne neronske duše; naslada v tolažbi — utrujene in preganjane vesti; užitek v prepiru — od zavisti pohabljene zelene duše.

V ekstazi so šli mimo mene okostniki, in njih duhovi so obsenčili mojo dušo. In tedaj sem videl verno sliko svojega življenja. Mislil sem, da je zidano na diamantu, ali tla so peščena, s sledovi nerodnih in razkropljenih stopinj. Polovičarska moč . . . Zato, duhovi, peljite me v višave in me skrijte med zvezde; iztrgajte mi iz prsij hitče srce in ga vrzite na zemljo, da se razprši na švigajoče iskre, ki ugasnejo, v zemeljskem mraku neopažene, počasi, počasi . . .

Oblak, lepši od biserne školjke in dražestniji od deviških grudij, je obvisel pod solncem in je popil njegove žarke. Narava pa se je raztožila in se ni potolažila, dokler ni pripihljal spomladanski veter, jo nežno pobožal in ji naznanil, da prihaja od juga Vesna, vsa dobra in lepa . . .

IV.

Neumno je hrepeneti in čakati; zasledovati trak življenjski, ki se vleče kakor rudeč mesnat črv od zibe do groba in ki ni nič drugega, kakor v lepi odkritosrčni uri skrito priznanje, da je laž prvi pogoj obstanka. Puhajmo pleve, predsodke in ničevne postranske misli, in si obe-

tajmo, da najdemo jedrnato pšenično zrno, da najdemo misel, ki zadovoljava; ali glejte, varljiva je naša nada.

Moralisti, značaji in jaz smo pobelili svoje hiše z lažjo in z lažjo smo poškopili vrtove svojih čednosti. Kadar se razcvetijo, povežemo dišeče cvetlice v krajcarske šopke ter jih prodajamo po javnih trgih in obljudenih ulicah z nagnjeno glavo in s farizejskim smehljajem: kupite kaj! In dobrodejni valovi javnega mnenja nas posujejo s penami časti in slave.

Moralisti, značaji in jaz smo se namenili živeti drugim v vzgled in v vzpodbujajo, zakaj človek ni da bi si razbijal z razmišljanjem glavo in si razburjal živce, kaditi tobak in ljubiti svojo ženo, in sploh živeti po božjih postavah, to je naš princip. Če se seje repa, naj se žanje pšenica. Ob izvanrednih prilikah spregovoriti na ljudskem shodu duhovito besedo in se navdušiti za domovino, to nam je ideal. S sosedi živimo v slogi, ali smo makijavelistični gospodarji, zakaj boj za obstanek nam zadaje skrbi.

Moralisti, značaji in jaz smo lažnivci, ali odkritosrčni in dobri. Vzrasli smo iz laži in zato nas ne vznemirja misel na končno propast.

Brez moči.

Spisal **Vojeslav Molè.**

Berač, baraba!« je kriknil in težka pest mu je padla na mizo, da so zažvenketali kozarci in se je razlilo vino.

Na zapečku se je prebudil mešetar, ki je prišel danes z daljnega semnja, se opil in potem zaspal na peči. Trudno, zmešano so se mu ozrle oči po sobi. Pri bližnji mizi je sedela debela krčmarica, izbirala lečo in zrla malomarno po gostilniški izbi. V kotu sta sedela dva pijanca in se prepirala.

Zunaj je snežilo. Burja je vila okoli hišnega vogla, da se je razlegalo nad gozdom in ravnino, da je celo lena Krka, ki je plula tam doli, hitela v valovih med snežnimi poljanami proti vzhodu.

»Baraba!« je ponovil pijanec z zabuhlim obrazom in zapičil svoj pogled v nasprotnika... »Potepuh si! Nikjer nimaš doma. Kaj pa imaš, ali boš mogel plačati to vino?«

»Kaj pa je za to, če sem potepuh? Sam svoj gospod sem in nihče mi nima nič ukazati. Glej, moja pot je prosta, nihče mi ne more staviti ovir. Ko se naveličam kraja, vstanem in grem in nihče me ne zadržuje, nihče ne toči za mano solza. Ej, ti ne poznaš takega življenja! Med svet greš, kamor hočeš, pa dvigneš pokoncu glavo, in če stopi kdo pred te in te pogleda s sovražnim očesom, pljuneš nanj in greš dalje...«

Ponosno se je zravnal pri teh besedah in nič več se mu niso tresle roke. A kar same od sebe so se zopet povesile oči in zrle brez bleska in prsti so se tresli. Težko je dvignil kozarec in izpil.

»Veš, to da človeku moči za na daljno [pot. Jutri vstanem in odidem in nihče me ne vidi več v tem kraju.«

Pijanec z zabuhlim obrazom se je zasmel.

»Prav, prav, le pojdi. Vsaj ne boš delal zgage v naši vasi. Piješ vino, pa kdo ve, kje si dobil denar, saj si le kradel; sleparil si —.«

»Zaslужil sem,« je kriknil njegov nasprotnik, se zopet zravnal in začel govoriti glasno, kot da stoji pred njim številno občinstvo. »Panorama, stereoskop, gospoda moja! Vse se vidi — zadnja vojska med Rusi in Japonci, velikanske bitke pri Liaojang, Muk-

ZIBIKA.

denu, Cušimi... Kraji v Mandžuriji, na Japonskem... Slavni generali in junaki... Port Artur... Groš, samo en groš!»

Zopet je umolknil in zopet se mu je skrivil hrbet.

»Pojdi, pojdi, slepar! Meniš, da verujem, da se kaj vidi v tisti tvoji škatlji? Nič, nič — le naprej zahtevaš denar. Kradeš! . . . A jaz, pijem le za svoj denar in pošten sem, vedno pošten, če je le mogoče.«

»Da, pošten sem«, je ponovil in milo se mu je storilo pri teh besedah in mislil si je, kaj, ko bi storil dobroto temu tatu in potepuhu, ki nima doma, in bi mu ponudil piti? Saj je le človek in morda le ni sam kriv, da ne more biti tako pošten kakor on.

»Nà, pij, pij, pa se pokrepčaj za daljno pot«, mu je dejal in mu ponudil kozarec. Oni je imel še svoje vino pred seboj, a vendar je hlastno zgrabil za kupico in jo izpraznil.

Tu se je zopet razsrdil zabuhli pijanec.

»Vse si mi izpil, vse! Ponudil sem ti samo, da pokušiš, a ne tako! Ti! Vagabund!«

Oni pa je sedel tam in mu ni odgovoril, le nerazumljivo je mrmral nekaj predse.

»Kaj golčiš? Bojiš se odgovoriti, kaj? Ti, ki nimaš v sebi moči, da bi vstal, se zagovarjal in lopnil. Udarim te.«

»Udari!« je zamrmral njegov nasprotnik. »Res nimam v sebi moči, da bi vstal in lopnil.«

«Ven, ven!« je tu kriknil zabuhli pijanec in dvignil roko, a omahnila mu je. Tudi njemu je vzelo vino vso moč.

»Uši kašljajo, pa nimajo kaj pljuniti«, je odvrnil potepuh in za hip je bil zopet ponosen, a le za hip. Zopet so se mu tresle roke, poveke so se mu zapirale, mislil je nekaj daljnega, pa sam ni vedel kaj.

Čudno je zrl mešetar na zapečku in čudno se mu je zdelo vse to, zopern mu je bil ves ta prepir. Izbulile so se

mu oči in bilo mu je, kakor da bi moral dvigniti roko on in udariti. A tudi v njem ni bilo moči, da bi vstal, kriknil in udaril. Počasi so se mu zopet zaprle oči, glava mu je zlezla na prsi in zopet je zaspal.

Vrata so se odprla in vstopila je krčmarjeva hči.

»Ej, Francka!« je zavpil pijanec z zabuhlim obrazom.
»Pridi k meni Francka!«

Z opotekajočim se korakom ji je šel naproti in jo skušal objeti okoli pasa. Izvila se mu je.

»Rad te imam, Francka«, je vreščal s hripavim glasom. »Ko se boš možila, ti prinesem kokoš v dar! Da, ukradem jo, pa ti jo prinesem v dar, ker te imam rad... O, jaz sem pošten, a oni tam-le je potepuh, slepar...«

Omahnil je na klop in jecljal še dalje nerazumljive besede, a njegov nasprotnik je imel izbuljene oči in gledal Francko. In nič ni mrmral sam zase, le roke so se mu tresle, ko je zrl njene grudi in njen stas.

Naenkrat se je primaknil bliže k pijancu z zabuhlim obrazom.

»Ali veš, kaj je žena? ... Žena je zvezda, ki se prikaže na nebu, pa jo zagrne oblak. Veš, tudi meni se je nekoč prikazala zvezda, pa jo je zakril oblak. In potem je bila moja pot tako temna! In vsak, ki ne najde zopet svoje zvezde, postane to, kar sem jaz. Temna je njegova pot in brez mej...«

Čudno ga je gledal pijanec z zabuhlim obrazom in se zakrohotal.

»Ti ... tebi se meša ... Pij, pij, pa pusti te čenčarije!«

In oni je pil, pil, in roke so se mu tresle in zmeden mu je bil pogled. Tiščalo ga je nekaj v prsih in v grlu in zapel je s hripavim glasom:

»Pa fantič je dekliča imel ... »

»Ej, glej ga, pa ne da bi bil zaljubljen?« se je zasmejal njegov drug.

A oni ga ni slišal. Pel je dalje in dalje. Sredi pesmi pa je naenkrat umolknil, in zakril obraz z rokama in izpod prstov so mu privrele solze. Res, v njem ni bilo moči!

In [zunaj je snežilo in burja je vriskala in Krka je tekla tam doli kakor ogromen tok solza.

Veverici.

Veverica, veverička,
Kaj skakljaš po drevju?
Veverica, veverička,
kaj imaš na drevju?

Veverica, veverička,
solnčece te gleda,
med vejevje skrito vidi,
smeje se, seveda...

Veverica, veverička,
Kaj je solncu tuje?
Žarke siplje, vroče žarke,
in življenje snuje.

ANT. NOVAČAN.

Legenda o človeškem srcu.

Spisal **Vojeslav Molè.**

Skozi pretrgane oblake je od časa do časa pogledal mesec na brezmejne gozdove, ki so tiho šumeli in zrl, kam beže oblaki po neskončnem nebu. Na poti, ki je vodila med lesovi po senožetih, je zapazil jezdeca na belem konju. Zopet si je skrtil obraz za prosojnim pajčolanom — oblakom, jezdec pa se je ustavil in se ozrl naokoli. Izza dvignjenega vezirja mu je gledalo mladostno obličje, srebrn oklep in kopje sta se lesketala v tajnem blesku. Konj mu je bil bel kakor mleko, na labodjem vratu se je zibala pod dihom nočnega vetra dolga, svilena griva.

»Moj Bog! Moj Bog!« je šepnil hlastno mladi vitez in in kakor v mislih zagrabil za ročaj meča, da je glasno zarožljaj v nožnici.

V vrhovih je glasnejše zašumelo in vitezu se je zadelo, da sliši v daljavi peket konjskih kopit. V istem hipu je že stal kraj njega jezdec na črnem konju. Ves črn mu je bil oklep, obraz so mu zakrivale sence in le iz oči in nozdrvi njegovega vranca je rasla nedoločna svetloba kakor še komaj vidno tleča žrjavica.

»Kdo si?« je vzkliknil mladi vitez in se prekrizal.

Neznani jezdec se je tiho nasmehnil.

»Ne boj se!« je odvrnil. »Skozi noč sem začul, da rabiš pomoči. In prišel sem, da ti pomorem. Jaz sem Merlin.«

»Merlin?« je preplašeno vzdrgetal mladi vitez. »Veliki Merlin Arturjevega omizja?«

»Da, da, vsi so moji prijatelji, plemeniti Artur, hrabri Lancelot, Parcival, Gavajn, lepa Ginevra, zvesta Enid in vsi ostali...«

V lesu je zašumelo, vrhovi so se pripognili pred velikim čarovnikom in mesec je zopet zasijal izza oblaka in oblił s svojim srebrom oba jezdeca. Belec mladega viteza je ponosno stresel z glavo in zarezgetal, odgovoril mu je temni Merlinov vranec in odmev se je zanesel med vrhove čez šumne dole.

»Poženiva!« je dejal Merlin, »mejpotoma mi poveš, kaj ti teži srce.«

Pognala sta in šum vrhov je odnašal peketanje kopit in v mesečnini sta se lesketala konja in oklepa obeh jezdecev.

»Solčna Provansa je moja domovina«, je začel mladi vitez. »V oljčnem bregu se dviga moj grad in v njem sem gojil rožo vseh rož. Izbral sem si ženo krasotico, iz prahu sem jo dvignil k sebi, obožaval sem jo kot svetnico. Verjel sem vanjo in v njeno ljubav in posvetil sem ji celo življenje. Moj meč je rjavel v nožnici, mojega imena ni bilo več čuti na bojiščih in turnirjih, še lovskega roga ni bilo več slišati v mojih gozdovih. Ljubil sem jo kot lastno očesno punčico in jo oblačil v škrlat in zlato. Nekoč pa me je prosila, naj grem njej na ljubo na lov, in šel sem. A ko sem se vrnil domov, je ni bilo več v gradu, zbežala je z mojim najboljšim prijateljem.«

Mladi vitez je postal za trenutek in se zamislil.

»In zapustil sem svoj grad«, je nadaljeval, »in iščem ju po celem svetu, da se maščujem. O veliki Merlin, povej mi, kje sta?«

Merlin se je nasmehnil.

»Vse to radi ženske, radi lepoticne, nezveste ženske! Kakšna moč je v njih, da sem ji podlegel celo jaz, čarovnik Merlin? Kako me je prekanila v gozdu v duplini ogromnega hrasta zvita Vivien! Čemu naj ti povem, kje sta? Ne, ne, poiščem ti druge tolažbe. Ali veš kaj je ženska?«

Umolknil je in se ustavil in obstal je tudi mladi vitez. V istem hipu je zazvenela iz gozdnih globeli, iz nepojmljive dalje pesem in preglasila šum vrhov:

»Sirena z glasovi mamečimi
v bregovih neznanih življenja,
v brezmejnost stvarjenja vabečimi
v domove temné pogubljenja;

Ti demon polnočnih brezvezdnih daljin,
rojen v zastrupljenih vetrovih,
noseč na gredice pomladne pogin,
moreč vse zelenje v lesovih;

Ti kača krijoča se v lilijin cvet
in strupa ji v čašo lijoča, —
v spomladi cvet vene od tebe objet,
mre duša prej k zvezdam pojoča —;

Ti Satan — Ne, ilovnat, trtel le kip,
kraljica kraljestva Nikoli,
neumnost mu tvori mogočen nasip —
in norec je, kdor te kdaj moli!«

Pesem je utihnila in le odmev se je še rahlo nosil med drevjem, a tudi ta je zamrl.

»Kaj je bilo to?« je vprašal mladi vitez.

»Moji duhovi so ti povedali, kaj je zemska ženska. Zakaj si iskal v njej svojega boga? Da si videl v njej le to, kar je v resnici, te ne bi bila udarila usoda. A trpel si in [trpiš še. Veš, kaj je najboljši lek zoper bolesi, ki jih zada srcu lažnivi svet? Smeh, razposajen smeh in nevera. Poljubuj, a ne ljubi, uživaj, a ne veruj!«

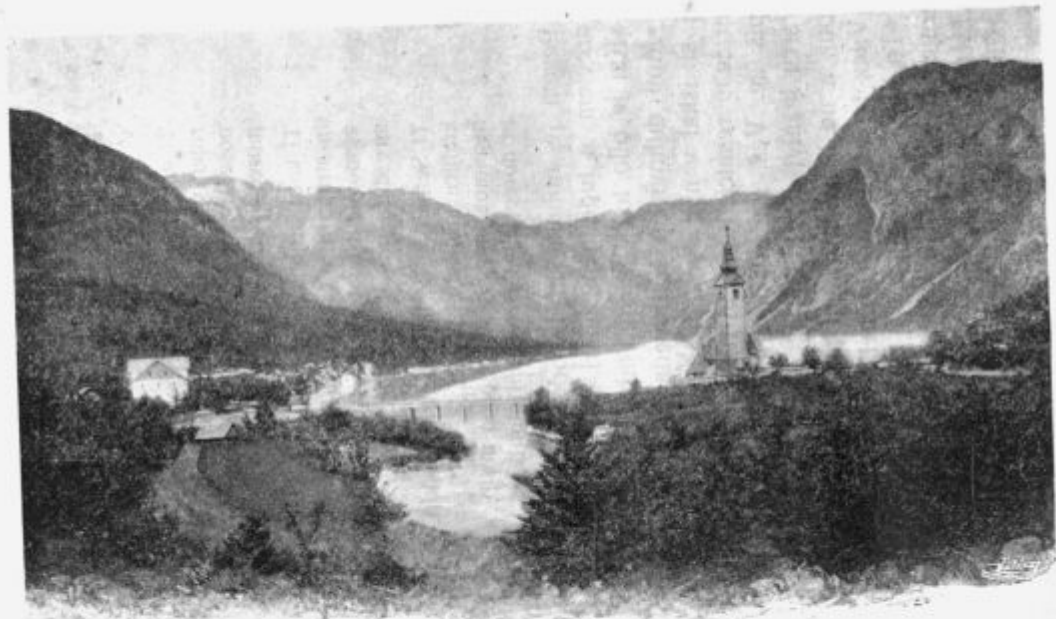
Vitez je poslušal in strmел.

»To naj bo resnica?« je zašepetal. »A srce, srce naj to veruje?«

Merlin se je zopet nasmehnil.

«Človeško srce je neumno, resnice noče nikoli verjeti. Tisoč in tisoč let že nosi v svojem dnu hrepenenje in vedno ga vara to hrepenenje, a srce le veruje vanj.»

»In kaj naj storim jaz?« je vprašal vitez.

Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru s turistovskim hotelom.

»V širni svet pojdi in tvoj bog bodi dvom. Ne veruj v zvezde, ne veruj rudečim ustnicam, ne veruj belemu telesu, ne veruj bisernim očem!«

Po teh besedah je zginil Merlin in mladi vitez je ostal sam. Duša mu je strmela in tiho si je ponavljal čarovnikove besede: »Ne veruj v zvezde, ne veruj rudečim ustnicam, ne veruj belemu telesu, ne veruj bisernim očem!«

»Da, v svet pojdem«, je šepnil, »in ne bom verjel in moj bog bo dvom.«

Pognal je konja in jezdil dalje v noč in nad njim je šel mesec in oblaki in spremljal ga je šum vrhov.

Naenkrat se je zredčilo drevje in konj se je ustavil na planoti na bregu jezera, ki se je lesketalo v mesečini sredi visokih jelk in smrek kakor velikanski smaragd.

Tedaj se je zazibala voda pred mladim vitezom in iz valov se je vzpelo snežnobelo telo, dvignile so se proti njemu mramorne roke, tako bele, da se je zdelo vitezmu, da vidi skozi nje blesk mesečine, in v vzduhu je vzdrtel srebrn glas.

»Kam v tej pozni uri? Kod blodiš in nimaš srca, ki bi te ljubilo?«

Vitez se je prestrašil in jeknil:

»Izgini, ne verujem vate!«

A prešeren smeh mu je odgovoril.

»Tako mlad in tako turoben! Odkod je prišla žalost v tvoje srce? Ali nisi še nikoli gledal škrlatnih rož, omamljenih od poljubov strastnega poletja? Ali nisi čul še nikdar pesmi, kipeče iz ljubeče duše v zvezdno polnoč? Ali se nisi še nikdar grel na polnih grudih, ko je vstajalo jutro izza gora in zlivalo svoje zlato na tvoje bele blazine?«

Vitez je strepetal in vzkliknil:

»Laž so tvoje besede, laž je ljubav, laž je ves svet!«

Tedaj je posijal mesec še jasneje, belo telo se je približalo in vitez je ugledal grudi, lepe kakor razvit lilijin svet in obraz, lep kakor razcveta roža med temnimi listi.

Mameč vonj je vstajal od zlatih las in mu prevzel vse misli.

»Kaj me skušaš? Ne verujem vate, a moje srce...«

In stopil je s konja in pozabil na vse. Zrl je le v lepo vilino telo, čul je le njen zvonki glas in ni slišal, da je zašumelo v lesu tako žalostno in otožno.

Še bolj se mu je približala vila in zdaj je videl njene oči; bile so kot dva bisera, utrgana z zvezdnega polnočnega neba.

»K meni stopi med hladne vale«, mu je govorila in njen glas je bil ko odmev daljne, daljne pesmi. »K meni stopi, vsa bom tvoja, moje prelestno telo bo tvoje, lilije mojih grudi bodo tvoje; v dvorani svojega kristalnega gradu te privijem na belih blazinah k sebi, moj kralj postaneš tam. Pri svitu zvezd in meseca se poročiva sama brez duhovnika. Vsa žalost umre v tebi, pri meni najdeš resnico brez laži, brez dvoma...«

Še bolj se je zablestelo njeno telo in v istem hipu je začutil na svojih ustih njene ustnice. Gorele so kot poleten solnčni dan.

Iztegnil je roke, stopil naprej... nižje in nižje... zagnili so ga vali... Zamolkel jek. Iz dalje je zazvenel razkošen smeh in potem je bilo vse tiho.

Le par hipov. Belec je zarezel žalostno v noč in v istem trenutku je ugasnil mesec za oblakom in v gozdu je šumelo drevje turobno pesem vso noč do zore.

* * *

Ko se je vžgal dan nad gorami, je obstal Merlin na na svojem vrancu kraj jezera in zrl v smaragdnočisto vodo.

Nedaleč od brega je ležal na dnu vode vitez v srebrnem oklepu, kroginkrog so pa cvetle vodne lilije. Na bregu pa je stal vitezov belec in rezgetal otožno v sveži jutranji zrak.

Merlinu sta zdrknili dve svetli solzi iz oči na sivo, dolgo brado.

»Človeško srce je neumno«, je šepetal, »resnice noče nikoli verjeti. Tisoč in tisoč let že nosi v svojem dnu hrepenenje in vedno ga vara to hrepenenje, a srce le veruje vanj!«

Sodni dan.

Bila je viharna noč,
bil v meni je sodni dan;
jaz bil sem pravični bog,
sam sebi sodnik strašan.

Uničil sem beli svet,
ki stvoril sem ga iz sanj.
Ko treščil obup je vanj,
razsul se je beli svet.

A. NOVAČAN.

Politični pregled l. 1907.

Visoko so zaplali letos po vsem Slovenskem valovi političnega življenja! Vpeljala se je splošna in enaka volilna pravica, katera je rodila volilni boj, kakršnega Slovenci še nismo doživeli. Boj za svetovni nazor, dasi ne popolnoma jasen in načelen, se je pojavil tudi na Slovenskem: na Štajerskem, Kranjskem in Goriškem sta si stali nasproti, pod različnimi imeni sicer in tudi različnimi programi klerikalna in antiklerikalna stranka. Le v Trstu, Istri in na Koroškem so volili Slovenci skupno in tudi skupno sijajno zmagali. Le na kratko bodi povedan uspeh volilne borbe: 23 slov. poslancev je bilo izvoljenih v vseh onih okrajih, katere nam je vlada kot slovenske prisodila; lepe manjšine pa smo dosegli tudi v «nemških» in laških volilnih okrajih, kateri leže na naši zemlji ali katerim so priklopljeni žali-bože slovenski kraji po krivdi osebne in strankarske koristolovne slovenske politike: v mestnem volilnem okraju celjskem je dobil slovenski kandidat Rebek skoraj polovico glasov, v dveh koroških «nemških» volilnih okrajih je prišel slovenski kandidat v ožjo volitev; posebno veselo je bilo častno število slov. glasov v Trstu. Ako dostavimo, da je bilo izvoljenih 6 slov. naprednjakov in 17 slov. klerikalcev, smo podali v splošnem rezultat prvih državnozbornih volitev po zakonu splošne in enake volilne pravice.

V državnem zboru, kateri se je sešel junija leta 1907, pa ni prišlo do enotnega kluba vseh jugoslovanskih ali vsaj slovenskih državnih poslancev. Ustanovila se je sicer »Zveza« jugoslov. drž. poslancev, h kateri pa ni hotelo pristopiti 17 slov. klerikalcev; osnovali so si lastni «Slovenski klub»

kateremu predsedujeta poslanca dr. Šusteršič in dr. Korošec. «Zvezi» pa predsedujeta poslanca dr. Ivčević in dr. Ploj. Vsled tega razbitja bo boj za naše gospodarske in kulturne zahteve precej otežkočen, ker ne gleda vsaka stranka najprej na narodno, temveč najprej na svojo korist.

Velik in pomemben preobrat imamo v preteklem letu zaznamovati tudi glede naše šolske Ciril-Methodove družbe. Modern čas, zlasti pa moderno in raznovrstno orožje, katerega rabijo nemška napadalna društva proti nam, stavi tudi svoje zahteve do Ciril-Methodove družbe: želelo se je več dela, več živahnosti in poglobljenja delovanja v glavi in udi družbe. Večina podružnic je to upoštevala in izvolila v vodstvo može, kateri jamčijo s svojo preteklostjo, da bodo spolnili v njih stavljene zahteve: Ant. Senekovič, vp. gimn. ravn., dr. Merhar, gimn. prof., dr. Gr. Žerjav, adv. koncipijent, dr. Bleiweis, zdravnik, Franjo Pahernik, veleposestnik, dr. Novak, odvetnik in Gregor Einspieler, prošt. Slov. klerikalna stranka se je sicer pritoževala proti temu izidu volitev, vendar pa se bo, tako upamo, strankarstvo udalo višji narodni koristi. Na šolskem polju imamo še zaznamovati veselo dejstvo, da se slov. idrijska realka kmalu podržavi in pridobitev slov. ljudske šole v Trstu, za katero se bije že desetletja hud boj. Tudi se je pričelo v Trstu gibanje za slovensko trgovsko šolo; ustanovitev take šole v svetovnem trgovskem mestu bi bila velikega pomena.

Ne smemo zabiti slovenskega sokolstva. Ideja sokolska, da v zdravem telesu biva zdrav in močen duh, se širi počasi tudi po Slovenskem: v preteklem letu so se ustanovili novi «Sokoli» v Žireh pri Idriji, v Metliki in v Mariboru.

Na polju ljudskega prosvetnega dela imamo dve veliki organizaciji: Krščanskosocialno zvezo s podružnicami v Ljubljani. V njej je združenih nad 200 izobraževalnih, mladeniških in dekliških društev. Za izobrazbo članstva skrbe predavanja in knjižnice. Druga organizacija je visokošolsko društvo «Prosveta», ki je letos zborovalo v Celju. Šteje

34 knjižnic po Kranjskem, Koroškem in Štajerskem z nad 2300 knjigami. Tudi «Prosveta» skrbi za ljudsko izobrazbo s predavanji. Ideja ljudske izobrazbe si pridobiva čimdalje več trdnih tal: v Ljubljani se je ustanovila javna Gregorčičeva knjižnica in čitalnica, čitalnične knjižnice se zlasti na Štajerskem pridno spreminjajo v ljudske knjižnice. Splošno smemo reči, ljudska izobrazba po vsem Slovenskem pridno napreduje, kar more vsakega narodnjaka veseliti.

Na gospodarskem polju se opaža po vsem Slovenskem živahno delovanje. Žal, da ni enotno in da pogrešamo v njem velikih idej in skupnega sistema. «Zadružna Zveza» v Celju kot naša prva in najstarejša slovenska zadružna zveza, čije ustanovitelj, prvi slovenski zadružnik, g. Mih. Vošnjak, je slavil 18. sept. 1907 sedemdesetletnico svojega zaslužnega in trudapolnega življenja, se je pomnožila za lepo število zadrug, ponajveč raiffaizenovk; nastala je tudi «Zadružna Zveza» v Ljubljani in ustanovila se je še tretja «Zveza slov. zadrug» v Ljubljani. V interesu vsega slov. zadružništva pa bi bilo, da bi Slovenci posnemali Čehe, kateri imajo navzlic vsemu zelo razvitemu političnemu življenju enotno gospodarsko zadružno organizacijo.

V našem javnem življenju prodira čemdalje bolj načelo, da je slovensko narodno vprašanje gospodarsko vprašanje. Zato vidimo, da se vse politične slovenske stranke z manjšim in večjim uspehom trudijo pridobiti svojim privrženecem gospodarskih koristi in jih tako privezati na-se. Naravno, da pospešujejo stanovske organizacije, in tako vidimo po vseh slov. pokrajinah «Kmetske zveze», doživeli pa smo veliki shod kranjskih gostilničarjev in vseslovenski trgovski shod v Ljubljani. Razmerno najmanj se giblje naše obrtništvo. Vendar pa je tudi tukaj pričakovati kmalu večjih akcij; ljubljansko obrtništvo si je že ustanovilo lastni denarni zavod.

Štajersko.

Pri nas na Štajerskem smo imeli letos v političnem življenju zelo viharno leto. Neizogibljivi tok časa je z elementarno silo pridrl tudi na Štajersko in ločil Slovence v dva tabora, v napredni in v klerikalni. 8. decembra lanskega leta se je vršil v Celju ustanovni shod «Narodne stranke», katerega se je udeležilo do 400 zastopnikov vseh stanov in vseh poklicev, izvzemši duhovniškega. Nova stranka si je zlasti vzela v program povdarjanje in krepko stremljenje za našimi kulturnimi in gospodarskimi zahtevami. Zlasti zadnje so se obširno razpravljale na polju kmetijstva, obrtništva in trgovstva. Stranka si je postavila za ideal skupno delo vseh spodnještajersih Slovencev, vseh stanov za povzdigo duševne izobrazbe in gospodarskega blagostanja. Ustanovitev je vzbudila mnogo hrupa, lahko se reče, mnogo nepotrebnega hrupa in trdovratnega odpora od klerikalcev, kateri so kmalu na to (20. januarja 1907) ustanovili svojo Kmečko zvezo v Mariboru. Povdarjali so samo koristi kmečkega stanu — skušali so organizirati jeden stan, ne oziraje se na dobrobit vseh drugih.

• Med tem se je sprejela v obeh zbornicah postava o uvedbi splošne in ednake volilne pravice. Stari državni zbor je bil razpuščen in za 14. majnik razpisane nove volitve, katere so se vršile po celi državi naenkrat.

Volitve so na mah poostriale politični razkol na Spod. Štajerskem. Obe stranki sta se trudili pridobiti si čim največ pristašev; «Narodna stranka» se je organizirala po okrajih s posebnimi okrajnimi odbori, katerim bi naj bili podrejeni posebni krajevni odbori; zanesla je prvič na Sp. Štajer enotno politično organizacijo. «Kmečka zveza» jo je posnemala in spopolnjuje svojo organizacijo še danes.

Volilni boj se je vršil v znamenju gospodarskih obljub in gospodarskega programa obeh; zlasti se je povdarjal

na obeh straneh povzdiga kmečkega stanu, kateri je vsled naglo se razvijajoče industrije in popolne spremembe gospodarskega položaja zelo trpel, ker se ni tako naglo prilagodil novim razmeram. Obe stranki sta postavili v vseh sedmih slovenskih kmečkih volilnih okrajih svoje kandidate: «Narodna stranka» je zmagala v Savinski dolini v prvem volilnem boju s poslancem Roblekom in je prišla s kandidatom Ježovnikom in Rošem v ožjo volitev, «Kmečka zveza» je zmagala s poslanci Roškarjem, Piškom, dr. Korošcem in z dr. Plojem, čegar kandidaturu je podpirala proti kandidatu «Nar. stranke» Zadravcu, prišla pa je s kandidatom Robičem in dr. Benkovičem v ožjo volitev. Zmagal je proti prvemu kandidat «Narodne stranke» Ježovnik, proti drugemu kandidat Kmečke zveze dr. Benkovič.

Vočigled volitvam se je skušal doseči skupni slovenski osrednji volilni odbor, kateri pa se je razbil, še predno je mogel poslovati. Osnoval se je tudi «Narodni svet», kateri pa se je razšel pred začetkom zborovanja novega državnega zbora, ker dr. Korošec, pravi vodja «Kmečke zveze», ni bil zadovoljen s sklepom, naj se skuša doseči skupen državno-zborski klub vseh Slovencev in Jugoslovanov vobče.

Razmerje pri državnozbornskih volitvah oddanih glasov je v velikih potezah sledeče: naprednjaki («Nar. stranka») so dobili 14.471 glasov, klerikalci («Kmečka zveza») 29.709 glasov. Prav znatno število glasov so dobili socialni demokratje, namreč 3552; štajercijanci so dobili 6307 glasov, ponajveč v podravske volilnih okrajih. Glede teh še moramo splošno dostaviti, da njihovo gibanje pojema, odkar je ustanovljena «Narodna stranka».

V državnem zboru so se slovenski spodnještajerski poslanci ločili; Roblek, Ježovnik in dr. Ploj so vstopili v «Jugoslovansko zvezo» ostali pa v «Slovenski klub».

Na šolskem polju imamo spodnještajerski Slovenci za bilježiti veselo vest, da dobimo vendar enkrat slovensko

kmetijsko šolo v Št. Juriju ob južni žel. Na ljudskošolskem polju pa Nemci napredujejo; osnovali so nove šole v Hrastniku, Velenju in Slov. Bistrici — dočim je število otrok v nekaterih že starejših nemških šolah znatno padlo, n. pr. v Vojniku. Tudi celjsko šolsko vprašanje se bliža svoji rešitvi. — Ciril Metodova družba misli razširiti šolo na Muti, «Kat. podporno društvo» v Celju pa je začelo akcijo za ustanovitev prepotrebne gospodinjske šole pri samostanski slov. ljudski šoli v Celju. Neugodno pa je bilo imenovanje učiteljskih moči v mariborskem okraju, kjer je bilo nastavljenih več nemških ali nemškutarških nadučiteljev, n. pr. v Hočah in v Jarenini, nadalje v ptujskem okraju. Slov. posestno stanje se je kršilo tudi na mariborskem učiteljišču.

Na prosvetnem polju deluje prav pridno «Prosveta» s podružnicama v Mariboru in v Celju, ki ustanavljata ljudske knjižnice; vrh tega se je ustanovilo več bralnih društev, zelo važna in imenitno obiskana je ljudska knjižnica v Mariboru. «Slov. kršč. socialna zveza» je ustanovila več izobraževalnih društev in knjižnic. Celjska «Čitalnica» je dala svojo knjižnico na razpolago vsem Slovencem v Celju, isto se je zgodilo v Ormožu, Šmarju in Brežicah. S tem se pospešuje čitanje knjig in časnikov. Lahko rečemo, da se čita vsled živahnejšega političnega življenja mnogo več na Štajerskem — kar ni na škodo narodni celoti.

Na gospodarskem polju imamo pred vsem omeniti troje važnih zakonov: vinski, hmeljski in obrtni zakon. Vsi trije bodo imeli velikih posledic v našem narodnem gospodarstvu. Vinski zakon olajšuje prodajo dobrega vina in čuva vinogradnike pred fabrikanti umetnega vina; izvršilne naredbes so zelo stroge v tem oziru. Hmeljski zakon določuje imenovanje hmelja po kraju, kjer je zrastel in bo povzročil celi preobrat gospodarstva v Savinski dolini. Važen pa je novi obrtni in trgovski zakon, ki določuje, da ne sme nikdo izvrševati kake obrti in trgovine, ako ni izučen; določuje in priporoča obrtno združenstvo, katerega Slovenci na Šta-

jerskem skoraj prav nič ne poznamo in je nevaruost, da nas prihite tujci. Med deželnimi zakoni je najvažnejši novi lovski zakon.

Na gospodarskem polju je bilo opazati na Slov. Štajerju živahno življenje. Predvsem so se z vso vnemo ustanovljale po deželi «rajfajznovke», mali denarni zavodi, ki so namenjeni zlasti za kredit kmečkim posestnikom. Odlikovala se je pri tem delu domača «Zadružna Zveza» v Celju, katera se tudi posveča potrebnemu dopolnilu rajfajznovk, to je ustanavljanju raznih drugih gospodarskih zadrug. Na Sp. Štajerju še delujeta «Zadružna Zveza» v Ljubljani in «Verband» (zveza) nemških kmetijskih zadrug v Gradcu. Obžalovati je, da se je na to polje zanesla politika in da ne stremimo vsi Slovenci enotno za gospodarsko povzdigo naroda. Polagoma začenjamo tudi zbirati naše trgovstvo in obrtništvo: preteklo leto se je pomladilo «Sl. trg. društvo» v Celju in se pojavila z vso energijo misel velike organizacije slov. obrtništva na Sp. Štajerju. Pozdravljati je tudi precej nakupov po mestih in deželi in s tem širjenje slov. posesti.

Druge slovenske dežele.

Na Kranjskem so se v političnem oziru razmere še bolj poostrile ko kedaj poprej: v državnozborskih volitvah so zmagali pristaši klerikalne stranke na celi črti izvemši Ljubljano; pa še tam je zmagal župan Hribar z lepo večino še le v ožjih volitvah. Klerikalna stranka je po vsej deželi dobro organizirana in še svojo organizacijo spopolnjuje s takozvanimi «Kmečkimi zvezami», dočim manjka narodno-napredni stranki trdne organizacije. Vrhtega pa se je pojavil v napredni stranki preteklo leto razkol: ustanovila se je gospodarska stranka, katera je priredila že več shodov in ima lastno glasilo «Novo Dobo». Deželni zbor ne deluje,

ker so obstruirali poprej klerikalni poslanci proti nemško-napredni večini, sedaj pa obstruirajo liberalni poslanci, ker nočejo dovoliti novega volilnega reda za kranjski deželni zbor, ki bi jim vzel skoraj ves politični pomen v deželi in pritisnil meščanstvo ob steno. Najbrž bo sedanji dež. zbor razpuščen in se bodo vršile nove volitve, na katere se že obe stranki pripravljate. Nar. napr. stranka je začela na gospodarskem polju svoje delo s tem, da je ustanovila lastno «Zvezo slov. zadrug» in «Mlekarsko zvezo»; tudi je ustanovila lastno oficijelno glasilo «Slovenijo», ki ima namen kot politična revija širiti napredno misel zlasti med inteligenco. — V splošno narodnem oziru pa se mora na Kranjskem zaznamovati težke izgube: Jesenice so padle, v Trziču niso Slovenci dosegli ničesar več in na Kočevskem tudi ne. Pač pa se je začelo na Kočevskem delovati z ljudsko izobrazbo. — Na šolskem polju pozdravljamo skorajšnje podržavljenje idrijske realke — obžalujemo pa skoraj gotovo ločitev I. ljublj. drž. gimnazije. — Gospodarsko življenje se na Kranjskem lepo razvija: na kmetijskem gospodarstvu stori neizmerno veliko kranjska kmet. družba; mlekarstvo napreduje, razumevanje za umno gospodarstvo raste. Vzбудilo se je veselo gibanje celo na perotninarskem polju. Velika pridobitev za deželo je tudi belokranjska železnica; preko Ljubljane bo tekel velik promet Dunaj-Dalmacija.

Na Goriškem so pri esle državnozborske volitve tudi klerikalcem večino v deželi; bila sta izvoljena 2 klerikalca in le jeden naprednjak (Štrekelj). — Pojavila se je nova «Agrarna stranka» pod vodstvom dr. Franka; celo gibanje pa je nekako zaspalo. — Klerikalci si utrjujejo svoje pozicije na deželi z ustanavljanjem «Kmečkih zvez». — Najvažnejši politični dogodek pa je na Goriškem uvedba novega volivnega reda v deželni zbor; vsled nestanovitnosti klerikalcev niso dobili Slovenci večine v deželi. — Ustanovi sa v Gorici samoitalijanska trgovska šola. — Bolj moško so nastopili slov. poslanci v dež. zboru tržaškem:

dosegli so, da ne dobi novi dež. vol. red, ki bi zavaroval Italijanom preveliko moč, cesarjevega potrjenja. — Slovenci se v Trstu prebujajo: ustanovila se je močna narodna delavska organizacija kot protiutež soc. demokratiji. Denarni zavodi lepo prospevajo, misli se na slov. trgovsko šolo v Trstu. Ideja, da leži v Trstu slov. bodočnost, se širi!

Na Koroškem se je položil letošnje leto med velikim navdušenjem temeljni kamen «Narodni šoli» pri Sv. Jakobu v Rožu. — Izid državnozborskih volitev smo zapisali na drugem mestu. — Sedaj se pojavljajo tudi na Koroškem prvi začetki slov. napredne stranke. — Gospodarsko pa tiče Korošci še globoko v nemških krempljih; Nemci imajo v slov. delu dežele vse polno nemških denarnih zavodov. Med zmagami pri občinskih volitvah je najvažnejša zmaga v Sp. Dravogradu; s to zmago smo dobili prvi slovenski trg na Koroškem.

KAROL VANIČ

Celje, Narodni dom

Velika zaloga najmodernejšega blaga za dame in gospode. Laneno in bombaževo perilo. ∴ Velika izber salonskih preprog, namiznih ter posteljnih garnitur, športnih in potovalnih odej, suknenih in čipkastih zaves in stores.

■ ■ ■
Novomodna svila baržun
∴ in peluche za bluže. ∴

VELIKA NARODNA TRGOVINA

FRANJO BUREŠ

urar, očalar
in zlatinar

Tegetthofova cesta št. 33
pri Južnem kolodvoru

v Mariboru.

BOGATA ZALOGA

jeklenih, nikljastih, srebrnih in zlatih žepnih ur, budilk, stenskih ur, prstanov, uhanov očal, ščipalnikov, daljnogledov, toplomerov, zrakomerov itd.

Nikljasta Rosskopf-Patent ura od 4 K naprej.
Srebrna moška remontoar ura od 7 K naprej.
Srebrna anker ura s 15 kamni od 11 K
Srebrna anker ura z dvojnimi pokrovom in
15 kamni, zelo močna, 15 K.
Zlata moška ura od 50 K do 250 K.
Srebrna remontoar ura za dame 7 K.
Zlata ura za dame od 24 K do 90 K.

Priporočam posebno točno idoče ure svetovnoznanih tvrdk: Omega, Schaffhausen, Graciosa, Zenith itd.

Budilka po 3 K in višje, kmetska stenska ura 3 K 60 v.

Očala 50 v, ščipalnik 90 v, verižica nikljasta 50 v, srebrna 2 K 40 v, zlata double garant. 4 K, 14 karat. zlata 28 K.

Imam samo najizvrstnejše, najmodernejše, najcenejše in najtrpežnejše blago, za katero jamčim več let. Vsako popravilo izvršim hitro in po zelo nizkih cenah.

Edini narodni

fotografični zavod

Diljem Pick, Celje „pri Kroni“
(Wokaunov trg)

se priporoča v izvrševanje najrazličnejših Slik. . .

Hotelirjem in gostilničarjem priporoča v napravo

CENE NIZKE.

RAZGLEDNIC.

Točna postrežba.

 Modni salon

Matilda Pick, Celje

Kolodvorska ulica št. 6.

Klobuki za dame in otroke naj-
novejše mode!

Za vsako sezijo popravila in pre-
naredbe po najnovejši modi.

  Hitro in ceno.

LASTNI DOM,

REGISTROVANA
STAUBENA ZADRUGA
Z OMEJENO ZAVEZO

V GABRJU PRI CELJU (POŠTA CELJE)

Namen zadruga je, preskrbovati svojim članom lastne hiše oz. zemljišča ter izvrševati vse s tem združene posle.

Hiše postavlja zadruga svojim članom na njih željo ali na svojem skupnem združnem posestvu ali pa tudi na stavbiščih, katera si člani drugod sami preskrbijo.

Odplačevanje kapitala in obresti se vrši v mesečnih obrokih ali po posebnem dogovoru in pogodbi.

Zadružnik postane lahko vsak pošten in neomadeževan državljan.

Pravila in druga pojasnila daje rado vsak čas na čelstvo, ki obstoji iz sledečih gospodov:

dr. Vekoslav Kukovec,
predsednik.

Ivan Rebek,
predsednikov namestnik.

Franjo Jošt,
blagažnik.

dr. A. Božič, dr. J. Karlovšek, F. Pušnik, A. Terček,
udje načelstva.

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

V restavraciji „NARODNI DOM“

CELJE, JOŽEFOV TRG

se toči pristni dolenski **cviček**, **haložan**, ter druga izborna vina; vedno sveže **marčno** pivo delniške pivovarne v Laškem trgu.

Na razpolago so vedno **mrzla** in **gorka** jedila.
Za prenočišča: snažne sobe in sicer 1 soba z dvema posteljama K 2'—, z eno posteljo K 1'20.

Za obilen poset se priporoča

Franja Apih, restavraterka.

Svarilo! pred nakupovanjem, naročitvijo in posebno pred preprodajo ponaredb, ničvrednih drugih surogatov in ponaredb mojih edino pristnih, zakonito zavarovanih preparatov. Glasom kazenskega zakona § 23. in 25. se izpostavi vsakdo, kdor naročuje, kupuje, ima v zalogi, posebno pa prekupuje drugi kakor moj edino pristni, z zeleno nunsko varstveno znamko zakonito varovani Thierry-jev balzam, ki ni izdelan v moji tovarni, kakor tudi ponaredbe mojega edino pristnega centifolij-mazila in drugih preparatov, kazenskemu, neprizanesljivemu in brezobzirnemu zasledovanju in kazni do K 4000 ali zapora do 1 enega leta in denarne kazni do K 4000. Istotako, ako naroči, kupi ali prodaja uradno nedovoljene na vrinljiv in nasiljiv način vsiljene surogate, ki so postavljene v promet le v prevaro občinstva.

Oboje domačih sredstev je najbolje priznано in staroslavno.

Lekarnarja A. Thierry-a balzam

povsod poznan in priznan.

Sredstvo zoper slabo prebavljanje in druge bolezni, ki so s tem v zvezi kakor vpehanje, zgagi, napihnjenju, slabemu odvajanju, napolnjenosti, želodčnemu krču, slabemu teku, kataru, vnetjem, slabostim itd. Isto služi tudi v mnogih slučajih pri ranah in bolečinah.

Pošilja se po pošti najmanj 12 malih ali 6 velikih steklenic K 5.—, 60 malih ali 30 velikih steklenic K 18.—

Pazi naj se na edino zakonito, v promotu dovoljeno zeleno nunsko varstveno znamko »Ich Dien«. Edino pravo.

Ponaredbe te znamke in promet ter preprodaja drugih zakonito nedovoljenih, torej tudi v prometu nedovoljenih balzamov se sodnijsko preganja.

Lekarnarja **A. Thierry-a** lekarna pri Angelu varhu v Pregradi pri Rogoški slatini.

Lekarna „Angel varuh“

Lekarnarja A. Thierry-ja

pristno centifolij-mazilo.

Najzdravilnejše mazilo z najboljšim učinkom proti vnetju, deluje vsled temeljitega čiščenja in omehčitve takoj jako blažilno in uspešno proti bolečinam. Je za turiste, kolesarje in jezdece neobhodno potrebno. Za kurja očesa, ozebline, stekline in strjenje vsake vrste najbolj priporočljivo. Po pošti najmanj franko 2 lončka K 3.60. Pri direktni naročitvi naj se naslavlja na

A. Thierry-ja v Pregradi.

lekarno angelja varuha **A. Thierry-a** v Pregradi pri Rogoški Slatini.

Lekarnarja A. Thierry-ja balzam in centifolij-mazilo.

Ta sredstva, ki sta v svojem učinku neprecenljiva ne postaneta nikdar slaba. Ravno nasprotno, čim starejša tem boljša sta ter ne trpita ne po mrazu ne po vročini ter se jih torej vedno lahko razpošilja. Učinkujeta skoro vedno z uspehom in od pomočjo. Seveda se ne sme nikdar uporabljati druga ponarejanja, ki se jih jako mnogokrat priporoča protizakonito. Ostane naj se vedno le pri teh dveh staroznanih, poštenih, cenih in zasiguranih a pri tem vendar neškodljivih svetovnoznanih sredstvih, ki naj jih ima vedno vsaka rodbina za vse slučaje v zalogi. Kjer se jih ne dobi pristne z vsemi navedenimi znamenji se jih naj naroči naravnost in naslovi: Na **ADOLF THIERRY-a** lekarno angela varuha v Pregradi pri Rogaški Slatini, Avstrijsko.

Before

1. Lekarnarja A. Thierry-ja
pristna
angleška pomada za
obvarovanje kože
in boraksovo milo

After

nima v sebi nikakih škodljivih in prepovedanih snovi, najboljšo mazilo zoper kožne nečistosti vsake vrste. Odstranja solnčne pege, zakažne črve in vse nečistosti kože, gube in razkavost, podeli obrazu in rokam nežnost in čistost.

Lonček z boraks-milom franko 4 K.

Lekarnarja A. Thierry-a pristni angleški

„HAAR-RESTORER“

(Tannonchinin - pomada)

absolutno brez vseh škodljivih in prepovedanih snovi. Ona zadržuje izginitev las, prerani izpada in osivenje las, potemni že osivele lase, pospešuje rasteње las ter odstrani in zabrani vsako tvorjenje luskinj. Lonček franko K 4.—.

Mnogostevilna spričevala na vpogled.

After

Naslavlja naj se na lekarno **ADOLF THIERRY**, tvornica za balzame v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Dobi se v vseh večjih lekarnah.

Previdnost pri nakupu ur

Zanesljive, dobre in trpežne so samo švicarske ure. Kdor želi tako imeti, naj ne išče dolgo okrog, temveč naj se obrne k zanesljivi tvrdki.

Švicarska industrija.

Svetovni eksport.

Eristne švicarske ure so najboljše.

Dobijo se pri sloveči eksportni tvrdki

Ljubljana, **H. SUTTNER**, Ljubljana.

Zahtevajte brezplačno moj veliki cenik s 1000 slikami!

Švicarska nikel-rem. od glđ. 275 naprej	Fine srebrne verižice od glđ. 110 naprej
" srebrna " " " 390 "	" zlate " " " 975 "
z dvojnim pokrovom " " " 590 "	Fini zlati prstani " " " 190 "

NIHČE
se ni varal z
izvrstnim blagom
te tvrdke.
To dokazujejo
zahvalna pisma,
prihajajoča iz
vseh delov sveta,
tudi iz Amerike.

Tu kupite naravnost od strokovnjaka, ne pa pri kakšni sejmovski tvrdki. Bogata izber zlatih, zlatnine in srebrnine, vse od c. kr. kovinskega urada preizkušeno in puncirano. V dokaz poštenosti in solidnosti moje tvrdke zamenjam vse, kar ne bi ugajalo, brez zadržka ali pa vrnem denar.

5 vinarjev stane dopisnica.
Toliko sme vsakdo darovati, da dobi velezanimiv in obsežni cenik H. Suttnerja v Ljubljani št. 11. Kdor hoče kupiti ure, zlatnino ali srebrnino, naj najprej zahteva ta cenik.

VESELJE bode imeli, če zahtevate bogato ilustrovani cenik H. Suttnerja v Ljubljani št. 11. Dobite ga zastonj in kar bode našli v tem ceniku, Vas bode gotovo zanimalo. **Torej: zahtevajte cenik.**

Suttnerjev bogato ilustrovani cenik naj ne manjka v nobeni hiši.

G. Popovič v Zagrebu

Jelačičev trg št. 6

priporoča najboljša vsako-
ursna lucerna in Štajerska **deteljina semena** uradno pregledana, svilke-
čista in plombovana.

Pravo kvodlinburško krovjo repo, ^{sveže in čisto} _{najbolje kaljivo} **travnino seme.**

Ortno zelenjadno in cvetlično seme priznano najboljše
kakovosti.

Modro galico, indski lik in gumi za cepljenje
trtnih nasadov.

Krtače in čopiče, ^{vsakourstne,} _{za obrtnike in domačo}
uporabo.

Največje skladišče barvnega in ličilnega blaga.

Ceniki se pošljejo zastonj.

Naročila najtočneje izvršujejo.

Na debelo in drobno!

Na debelo in drobno!

Ivan Ravnikar Celje

priporoča svojo dobro založeno zalogo **špecerijskega blaga**, suhih in oljnatih barv, firneža in karboleja ter vseh vrst lakov. Kupuje in prodaja deželne pridelke ter posebno še priporoča vsem gostilničarjem svojo veliko zalogo kisle in mineralne vode, kakor: Rogaško, Radgonsko, Preblauer, Kostrajniško, Slatinsko, Gieshübler, Gleichberger, Emma- in Konstantia-Quelle. — Nadalje domače in ogrske salame, sveži sir, najfinejša francoska namizna ter bučna olja, vse vrste doma sveže žgane kave. — Za nastavljanje borovnic, orehov, črešenj i. dr. jagod se dobi fino vinsko žganje, dobro slivovko in najfinejši kranski brinjevec. Zaloga najfinejšega **čaja**, **ruma**, zdravilnega **konjaka** in zdravilnega **vina** vseh vrst. Za spomlad priporočam vsakovrstna :: poljska in vrtna **semena**, za katerih kaljivost se jamči. ::

Nizke cene! :: ::

Točna postrežba!

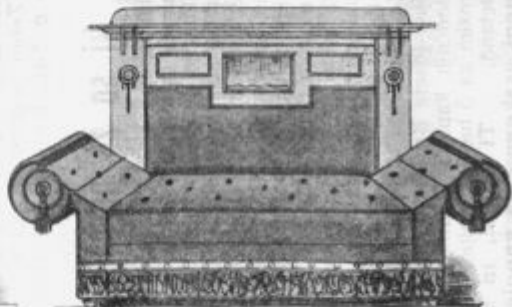
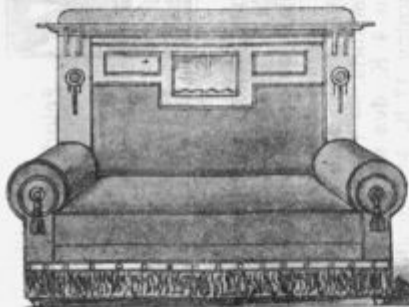
Ivan Černe

tapetarski mojster

zastopnik I. kr. m. zadruga v Št. Vidu

Dunajska cesta šte. 18 Ljubljana.

ZALOGA POHIŠTVA I. kranjske miz. zadruga v Št. Vidu s parno silo.

Divan spremenjen v postelji neprekošen.

Velika zaloga blazinjenega pohištva, posteljnine, tapet, dekoracij in vseh v to stroko spadajočih predmetov.

Sprejmejo se popravila, katera se v lastni delavnici vestno in točno izvršujejo.

Vzorci in proračuni zastonj

Nizke cene

Točna postrežba

Mestna lekarna v Zagrebu (gornje mesto)

Varstvena znamka.

Ph. Mr. Žige Ključeca

priporoča:

želodčne kapljice preje imenovane
in poznane pod imenom

Markove kapljice

sredstvo proti želodčnim slabostim posebno proti pomanjkanju teka, proti grizenju in krču v trebuhu in želodcu in proti napenjanju (vetrovom). Odpravljajo zabasanje vsled preobile in mastne jedi.

Uporaba: Otroci vzemo po potrebi 3 do 4 krat na dan po žlici vode ali na sladkorju. — 1 steklenica stane 40 v. Tucat to je 12 steklenic samo 4 K, dva tucata 8 K, tri tucate 11 K, štiri tucate 14 K, pet tucatov 17 K, šest tucatov 20 K 20 v, sedem tucatov 23 K 40 v, osem tucatov 26 K 60 v, devet tucatov 29 K 80 v, deset tucatov 32 K. Zaboje in poštnino plačam sam. **Manj kakor 12 steklenic se ne pošilja po pošti.** Poštnino plačam samo v avstro-ogrski monarhiji.

Kaj pišejo oni, ki so že naročili te kapljice?

Prosim, blagovolite mi takoj poslati 12 steklenic želodčnih kapljic; nujno jih potrebujem, ker čudotvorno učinkujejo. Božo Pazič pok. Ivana Kaštel star. Dalmacija. — Prosim za en tucat želodčnih kapljic, ker sem se prepričal ko sem vporabil že poslana mi dva tucata, da dobro delujejo ter jih bom priporočal svojim prijateljem. Niko Stražičić, Babino polje, Dalmacija. — Pošljite mi 5 tucatov želodčnih kapljic. Jakob Montilja, Livno. — Pošljite mi zopet en tucat želodčnih kapljic, ker mi zelo dobro store. Gregor Hofer, hišni posestnik, Rassdorf, zg. Avstrija. — Prosim čimprej zopet 3 tucata kapljic, Johann Gumpelmayer, Brantbrun, zg. Avstrijsko. — Prosim čimprej zopet poslati 12 steklenic Vaših znanih kapljic, Johann Bittner, Wildalge. Zg. Štajersko. — Prosim de mi pošljete 10 tucatov želodčnih kapljic. Josefe Bruchschlögel, Ischl. — S tem naročim 5 tucatov želodčnih kapljic, Johann Fischer, Brakenberg, zg. Avstrijsko. — Prosim za 3 tucata kapljic. Wr. Ante Jakić, Pengarenga, New-Zeeland. — **Ti dopisi, in še več takih, so pri meni vsakomur na vpogled.**

Naslov za naročila je:

Mestna lekarna v Zagrebu, zgornje mesto.

Ne kupujte ur dokler si niste ogledali moj veliki cenik!

Dobiti je:

K 3 —

K 7 —

Ustanovljeno 1840.

Nikelnasta Roskopf ura K 3'—; srebrna Roskopf ura K 6'—; z dvojnimi pokrovom K 8'—; s 3 srebrnimi pokrovi K 10'—; ploščnate jeklene ure K 7'—; prava železniarska Roskopf ura K 7'—; prava „Omega“ K 17'—; srebrna pancerveržica K 2'—; 14 karatna zlata ura K 19'—; 14 karatna zlata verižica K 20'—; 14 karatni zlati prstan K 4'—; stenska ura, 70 cm K 7'—; z zvonskimi udarci K 10'—; z godbeno pripravo K 12'—; ura s kukavico K 5'—; kuhinjska ura ldoča 8 dni K 6'—; budilka, 1 zvonec K 2'40; z dvojnimi zvoncem K 3'—; s svetočo pločo K 3'20; zvonka budilka z nabijalom K 6'—; 3 leta pisмено jamstvo, za neugajajoče denar nazaj. Razpošilja se po povzetju.

Max Böhnel

Dunaj, IV., Margarethenstrasse 27.

sođ. zaprišeženi cenitelj in izvedenec.
zaloga ur, zlatnine in srebrnine.
Zahtevajte moj cenik s 5000 slikami zastoj.

Tovarniška zaloga šivalnih strojev,
— koles in pisalnih strojev —

Ivan Jax & sin

v Ljubljani

Dunajska cesta štev. 17

priporoča svoje priznано najboljše

šivalne stroje

za domačo porabo in obrtniške potrebe ∴

Ilustrovani ceniki zastoj
— in franko.

ALJŽIJA ČODNIK : Ljubljana

Ustanovljeno 1.1860.

Kolodvorske ulice 34.

I. kranjska industrija za obdelovanje granita, sijenita in labradorja z električno silo ∴ Grobni spomeniki, cerkvena umetna dela, pohištvene ∴ ∴ plošče, splošni stavbeni proizvodi ∴ ∴ Lastni kamenolomi. Obširni ceniki.

FRANC KAJSER, puškar v Ljubljani.

Šelenburgove ulice številka 6

priporoča svojo bogato zalogo orožja za lov in osebno varnost, streljiva in potrebščin za lovce.

Velika zaloga vsakovrstnega umetalnega ognja.

Popravila se izvršujejo v lastni delavnici.

Topič „SACUT“ (nabija se vzad) kaliber 10-Lankaster.

Ta novost je poklicana odpomoči modnemu povpraševanju po cenem topiču, ki se nabija vzad ter ima v sebi združeno varnost, preprostost stroja in priročno uporabo. Nesreče, kakoršne je povzročilo streljanje z možnarji so popolnoma izključene.

IZVRSTNO ZDRAVILO zoper skrivno bolezen kanka (triper) je

SONOTOL

To zdravilo, v obliki mazila ozdravi v kratkem času tako novo kakor zastarano kanko.

SONOTOL ustavlja odtekanje, odpravlja bolečine, obvaruje pred boleznimi mehurja in drugih bolezni, ki so nasledki kanke ter so zelo nevarne.

SONOTOL ima prijeten duh in okus, ter to prednost, da ne škoduje želodcu, temveč pospešuje prebavo in redno odvajanje.

SONOTOL je preizkušen od več raznih zdravnikov, ki ga predpisujejo in priporočajo.

Varstvena znamka „Sidro“.
Richterjev Linimentum Capsici Compos.
nadomestilo za

Sidrov-pain-expeller

(razpošilja se vsak dan)

Je zanesljivo, bolečine utešujoče sredstvo, ki se lahko spriče svoje posebne priprave in spriče skrbni izbire uporabljenih snovi uporabi kot koristno mazilo tud od občutljivih oseb. To do mače sredstvo, ki se je že mnogo krat izkazalo, uporabi se lahko tako kot o dvajalno, tudi preprečevalno, posebno pa kot bolečine olajšajoče mazilo. Posebno onim osebam je prav priporočati, ki se mnogo mude na prostem, ki so izpostavljeni pogostim spremembam vremena in potemtakem prehlajenju n. pr. ekonomom, gozdarjem, lovčcem, kmetovalcem, ribičem, ru-

darjem, mornarjem, izseljencem itd. kakor tudi turistom pred in po napornih hojah in sploh vsem potnikom, ker jim doprinese, ako ni ravi o zdravnika pri roki, pri nezgodah in slabostih v največjih slučajih hitro in sigurno pomoč.

Posebno velika prednost Linimentum Capsici Compos., ki velja po vsi pravici kot zanesljivo preprečevalno sredstvo, obstoja v enostavni rabi. Vmeti se en- ali večkrat na dan boleče, zmrzle, oslabiljene ali ohromljene ude in kmalu po vmetenju se bo začutila dobrodejna gorkota, ki utešuje bolečine. Daljna prednost Linimentum

Capsici Comp. s „sidrom“ je nizka cena 80 vin., K 140 in K 2— steklenica. Omisli si jo torej lahko vsakdo in naj bi tudi nihče ne zamudil, jo poskusiti pri prehlajenju. — SVARIL! Omenjeno domače sredstvo se pripravlja najskrbneje v laboratoriju podpisane lekarne; vsaka steklenica je shranjena v škattji,

ki je zgoraj in spodaj zaprta z rdečim sidrom, kot spoznavalni znak (drugače se Sidrov-Liniment ne oddaja). Pazi naj se toraj pri nakupu ter ne vzame nikakršnih ponaredb! Kdor torej želi originalni izdelek, naj zahteva v lekarnah izrecno Linimentum Capsici Comp. z znamko „sidro“ nadomestilo za „sidrov-pain-expeller“ iz Richterjeve lekarne v Pragi in naj natanko pazi, ako je na zavoju dohro vidno sidro, ki je za nas uradno vpisana varstvena znamka. Kjer manjka sidro, ima se opraviti s ponaredbo, katero se naj zavrate.

Dobiva se v vseh lekarnah in v Dr. RICHTERJEVI LEKARNI „pri zlatem levu“ v Pragi. Elizabetna cesta št. 3. ul. 5. ul. 5.

Zakaj je Richterjeva omarica kamenitih stavbic s sidrom

še vedno otrokom najljubša igrača?

Ker vzbuja otrokom vedno iznova veliko veselje staviti lične stavbe po lepih načrtih in ker vedo, ko dobe dopolnilne omarice, da zamorejo staviti vedno večje in lepše stavbe.

Vsaka omarica kamenitih stavbic s sidrom se lahko poveča z nakupom dopolnilnih omaric ali kamenitih mostičkov, kar pri drugih igračah ni mogoče, slednja so valed tega najdovršenejša in najcenejša igrača. Pristno samo s sidrom! Debiti je po K — 75, 1.50, 3.—, 4.50, 6.— in višje. Najboljše se izbere po bogato ilustrovanem ceniku, ki se razpošilja franco zastoj. — Ker ljudi godto naj tudi zahteva cenik z znamenitih temperatur-godilih in govorilnih strojev. — Fr. Ad. Richter & Cie. kralj, dvojni in kem. zal., DUNAJ, I. 0. parop. 16. RUDOLSTADT, NORIMBERK, ULTEN, ROTTERDAM, PETROGRAD, NEW-YORK, 219 Pearl Street.

Zahtevajte brezplačni

Jamstvo 3 leta

KRASNI CENIK.

Specijalist za
samo boljše
ure.

Za

neprikladno

denar nazaj.

Prodaja in razpošilja samo
reparisane in preskušene ure.

A.

Kiffmann

Maribor a/D. št. 85.

urar.

Največja TOVARNA UR.
Zaloga zlatnine in srebrnine.
Razpošiljanje v vse dežele.
Krščanska tvrška.

rebrne ure	gld. 3-50
3 srebrnimi pokrovi	5-50
Pravi tula dvojni pokrov	8-50
Ploščnate jeklene ure	3-50
Amerikanske double ure	5-
Goldin Roskopf ure	2-
Nikelnaste Roskopf ure	1-50
Prave Roskopf patent ure	3-50
Prave Omega precizijske ure	8-50
Srebrne Schaffhauske precizijske ure	18-50
14 kar. zlate damske ure	9-50
» » ure za gospode	20-
Srebrna pancir verižica	1-
14 kar. zlata verižica	10-
14 kar. zlati prstani	2-
Stenske ure z nihalom od	5-40
Kuhinjske ure	1-20
budiljke	1-20
budiljke ponoči sveteče	1-50
z dvojnim zvoncem	1-75

KAKO sem bodem ostanem ZDRAV?

Odgovor na to vprašanje je, da si zdravja ne smemo samo želeti, temveč tudi kaj storiti, da bodemo in ostanemo zdravi. **Poglavitna naloga je, da si ohranimo želodec vedno zdrav in da se skrbi za redno prebavljanje; največ bolezní ki na življenje tako neugodno vplivajo, ima svoj sedež v želodcu.**

Vsakdo, ki si je pokvaril ali prehladil želodec s težko prebavnimi, prevročimi ali premrzlimi jedili ali pijačami, najde gotovo pomoč v

Germanovi želodčni esenci

z varstveno znamko „živiljska esenca“

ki se uporablja z največjim uspehom pri brezslastnosti, slabosti želodca, napenjanju, slabostih, riganju, zgagi, glavobolu, krču, omedlevicah, zapečenosti, hemoroidih (zlatenici). — Po preobitem zavžitju jedi, posebno mastnih in težko prebavljivih, zabrani ta esenca

tiščanje in bol ter vzbuja slast do jedi s čemer pripomore mnogo k vzdržanju in hranitvi telesa. Ker izločuje ta esenca vse pokvarjene sokove iz telesa, učinkuje kričistilno ter ima radi svoje neškodljivosti tudi po večletni uporabi prednost pred podobnimi zdravili, ker je napravljena iz najboljših in izbrano najboljše učinkujočih zeliščnih sokov ter je prijetnega, prijetno-zagrenelega okusa, da jo lahko tudi najobčutljivejše osebe, ženske in otroci radi zavživajo.

Germanova želodčna esenca, ki je pravo ljudsko, domače zdravilo, ne bi smela manjkati v nobeni hiši, ker mnogokrat — kjer ni zdravniške pomoči pri rokah — prepreči hude in težke bolezni. Pri kupovanju zahtevajte vedno **Germanovo želodčno esenco iz lekarne »pri Črnem orlu«** v Belovaru trg št. 111, ker se dobe tudi še druga domača zdravila s podobnimi imeni, ki pa nobeno ni tako dobro. Kot znak pristnosti mora imeti vsaka steklenica, ki je v zelenem kartonu, popolno ime tvrdke: **«Lekarna pri črnem orlu», K. German v Belovaru trg, št. 111 (Hrvatska)**. Tak je tudi naslov za vsa naročila po pošti. Cena steklenice je 1 krona 40 vin. Naročiti pa je treba najmanj 2 steklenici. Za zavoj se računa 40 vin. in za porto 60 vin. Pošilja se po poštnem povzetju, ali pa če se denar dopošlje naprej. Naslov mora biti natanko in jasno pisan. Pojasnila na vprašanja, prospekti in rabilna navodila se dajo zastonj.

Mnogo tisoč priznalnih pisem

dokazuje hitri in gotovi učinek tega izkušenega domačega sredstva, ki je dobiti v vsaki večji lekarni.

Franc Pečnik, Celje

Wokaunov trg števil. 1. c (v lastni hiši)
trgovina s špecerijskim blagom itd.

Priporoča slav. p. n. občinstvu
vljudno svoje vedno sveže špecerijsko blago, najboljšo moko in vsakovrstne deželne pridelke itd.

Poštarne hranilnice števil. 49.086.

Telefon števil. 135.

Tekoši račun pri avstro-ogrski banki.

Stanje hranilnih vlog sklepom 1907: **3.000.000 K.**

Rezerva sklepom 1907: čez **100.000 K.**

GLAVNA POSOJILNICA

Registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Pisarna:

Kongresni trg št. 15, Souvanova hiša v Ljubljani

sprejema in izplačuje hranilne vloge in jih

Obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$ od dne vlo-

--- žitve do dne vzdige ---

brez odbitka rentnega davka.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovina, ne da bi se obrestovanje pretrgalo.

Uradne ure

od 8.—12. dop.

in

od 3.—6. pop.

Proti kašljanju in hripi.

ČAJ za kašelj in katarni prašek

=== iz SV. JURIJA lekarne ===

DUNAJ V./2 Wimmergasse 31.

pripravljeno po zdravniških predpisih, razkroji sluz, pomirja kašelj in preganja hripavost.

Cena za 1 zavoj K 1.—, po pošti 20 v več za zavojnino.

Največji izbor.

L. Mikusch,
tovarna deznikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

Hotel prve vrste. Sredi mesta, blizu poštnega in brzojavnega urada, ima 90 sob z vso ugodnostjo, salon, jedilnico, kavarno. — Hotelski omnibus odhaja k vsakemu vlaku. Ekvipaže v hiši.

Hotel „pri Slonu“ Ljubljana

Anton Gnezde vdova, lastnica.

Tu je edino kopalništvo z ljubljanskimi železnimi in solnimi kopeli. Ednake francovim kopelom pod vodstvom g. vladn. svetn. prof. dr. pl. Valente, in parne, krotilne in kopeli v banjah.

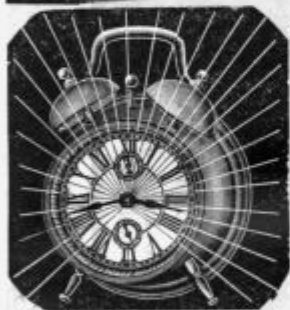
Uničujoče sredstvo zoper škodljivce na trti

patentovano in v razstavi v Badnu pri Dunaju s srebrno kolajno odlikovano, dobiva se pri

Mihaelu Altziebler-ju v Celju, Savin. ulica

To uničujoče sredstvo rabijo vinogradniki celjske ozir. spodnještajerske okolice že skozi šest let z najboljšim uspehom. Čna steklenica te tekočine stane 90 v, ter se ista primeša vodi, v kateri se je raztopila modra galica za škropenje proti peronospori. Na 100 litrov vode v kateri je raztopljena modra galica, pridene, oziroma dolije se samo 1 liter te tekočine, ter se s tem doseže največji uspeh pri uničevanju trtnih škodljivcev, tudi ni potreba poleg trt toliko zveplati, ker to sredstvo uničuje tudi plesnobo na trtah.

Tudi so vsi pečarske izdelki, posode in peči v zalogi.

BUDILKE.

Z 1 zvoncem	K 2:40
z 2 " " " "	3:—
ponoči sveteča	3:20
znamka J. Prima	4:—
železniška budilka	5:—
zvončna budilka z navijalom	6:—
budilko z godbo	10:—

3 leta pismeno jamstvo. Za neugajajoče denar nazaj.
Razpošilja se po povzetju.

MAX BÖHNEL

Dunaj IV. Margarethstr. 27.

Zahtevajte moj cenik s 5000 podobami zastoj in franko.

Benisch

Ceno češko posteljno perje!

1 kila sivoga, dobrega otrebljenega perja 2 K.
1 kila boljšega 2 K 40 v. 1 kila belega mehkega, otrebljenega 3 K 60 v. in 5 K 10 v. 1 kila najfinejšega snežnobelega, otrebljenega gosp. perja 6 K 40 v. in 8 K. 1 kila bel., meh., neotrebli. oskubenega perja 4 K 40 v., 5 K 20 v in 5 K 80 v, 1 kila rjave dlake (puh) 6 K in 7 K, 1 kila bele

dlake (puh) 10 K, najfin. prsni puh 12 K. Ako se naroči 5 kil, se dopošlje brezplačno. iz pernatogostega, rdečega, modrega, rumenega ali belega nankinga, zadostno natlačeno, 1 pernica 170 cm dolga 160 cm široka iz novega, sivoga, dlakastega perja 10 K; iz finega popolnoma dlakastega perja 12 K, 14 K; iz najfinejšega, sivoga perja 16 K; podzglavnik 80 cm dolg, 58 cm širok 2 K 80 v, 3 K 40 vin, 4 K. Razpošilja se proti povzetju, pri odvzemi po 15 K franko. Premenjati ali nazaj poslati dovoljeno le franko. Za neugajajoče se denar vrne.

S. BENISCH v Deschenitz št. 443, ČEŠKO, Sumava.

Staroznana gostilna „MESTO GRADEC“

(Stadt Graz)

Priporoča slavnemu občinstvu izvrstna, pristna **domača vina**, vedno sveže **marčno pivo** Koslerjeve pivovarne iz Ljubljane, ter ob vsakem času izborna **gorka in mrzla jedila**.

Na razpolago so tudi prenočišča.

Cene zmerne.

Robert Diehl, lastnik.

L. MAŠEK i DRUG

Starčevićev dom. **Zagreb.** Poleg drž. kolodvora.

☞ Z jamstvom 20.000 kron. ☞

vsled odloka vis. kralj. hrv.-slav.-dalm. deželne vlade
od 5. avgusta 1901 št. 44.264 dovoljen

urad za odpravo ljudi

delavskega in kmečkega stanu v prekmorske
kraje.

~~~~~ Prevzeteje potnikov ~~~~~

I. II. in III. razreda z najhitrejšimi in najvarnejšimi
parobrodi.

Potovanje iz Havre-a v New-York samo 6 do
7 dni z brzimi parobrodi francoskega paro-
brodnega društva

„Compagnie Générale Transatlantique“ v Parizu
in

„Holand-Amerika Linija“ čez Rotterdam,

katerega parobrodi preplovijo morje v 8—9 dneh.

Potniki se odpravljajo iz Zagreba
vsak ponedeljek.

